

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

akif kurtulus

ukde

AKİF KURTULUŞ 1959 yılında Ankara'da doğdu. *Yarın* (1981), *Edebiyat Dostları* (1988) ve *Edebiyat Eleştiri* (1991) dergilerinin kurucuları arasında yer aldı. Halen *Duvar* dergisi yayın kurulu üyesi. Yayımlanmış şiir kitapları: *Yalan Şiirler* (1983), *Tören Provası* (1989), *Kırgınlıklar Galası* (1997), *Herkes Gitmiş* (2005).

Herkes Gitmiş'le 2005 yılı Behçet Necatigil Ödülü'nü paylaştı. Ayrıca, *Harita Metot Defteri* (eleştiri ve denemeler, 2000), *Romantik Korno* (denemeler, metinler, 1998), *Politika ve Sanat* (araştırma, 1999) ve *Mihman* (İletişim Yayınları, 2012). Ece Ayhan'ın Akif Kurtuluş'a mektupları 2011 yılında yayımlandı (*Kardeşim Akif*, Dipnot Yayınları). *Mihman* adlı romanı 2012'de yayımlandı (İletişim Yayınları).

İletişim Yayınları 2084 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 326

ISBN-13: 978-975-05-1674-0

© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2014, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Ayla Karadağ

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

AKİF KURTULUŞ

Ukde

iletişim

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

“Ne kadar kalabalık bir evde büyürsen büyü, baban, kardeşlerin olsa bile annen o evde yoksa, hayatla arandaki mesafe kapanmayacaktır. Baştan kaybedeceğin bir yarışa girmişsindir. Hayat senden hep daha hızlıdır. Görürsün, iyice yaklaşırsın, burun buruna gelirsin, gözlerinin içine bakarsın, artık gitme diye yalvaracak olursun, nasıl kaybolup gittiğini anlamazsın. Rüyaların bile izin vermez onu yakalamaya. Tam bir yerinden tutacakken, her defasında uykun ihanet eder. Bir boşluğa uyanırsın. Neredeyim, diyen sesin bile senin değildir.”

Dört hafta sonu süren briç müsabakasında, birincilik ödüllü saatlerimizi kolumuza takmış, sırf arak içebilmek için bir Lübnan lokantasına kendimizi atmıştık. Onun teklifiydi buraya gelmek. Rakının şahı buradadır, demişti. Her müsabakadan sonra pek de hasbıhal etmeden ayrıldığımız için, ilk kez böyle bir muhabbet imkânı hâsıl olmuştu. Londra’nın nadir güneşli günlerinden birini kaçırmamak için kapının önüne masayı koydurmuş, mütevazı bir sofraya kormuştu. Garsonlarla Arapça konuşuyordu. Lokantanın müdavimi olduğu her halinden belliydi.

Benim Fransızcam çok daha iyi olduğu için, bu dili konuşuyorduk aramızda. Arapça bildiğine de burada şahit olmuştum. Aksansız Fransızcasının arasına sıkıştırdığı kimi Türkçe kelimeleri muhtemelen benim gibi Türk ahbablarından öğrenmişti.

Anan kaç yaşındaydı, diye sordu ilk kadehimizi yudumlama-
dan önce. Söyledim.

Kadehini uzatarak, sizin orada, Allah sırayı bozmasın, der-
ler, ışıklar içinde yatsın, toprağı bol olsun.

Allah razı olsun, dedim.

Hafta içinde memlekete anamın cenazesine gidip dönmüştüm.

Beni kederimden çekip almak istemişti galiba. Ne kadar ka-
labalık bir evde büyürsen büyü, diye lafa işte o an başladı.

Konuşmasını bitirir bitirmez, ortaokula başlayana dek beş
yıl boyunca her hafta sonu sırf bir gece anamın koynunda yat-
mak, onun taze peynir kokan elleri saçlarımın arasında gezi-
nirken uykuya dalmak hasretiyle, yayan teptiğim patikaları
hatırladım.

Anam, genç yaşta vefat eden kocasının kardeşiyle mecburen
evlendirilmiş, beni doğurduktan sonra köyüne, babasının evine
geri dönmesi bir olmuştu. İlkokula başlayana kadar evleviyetle
anamın yanındaydım. İki ablam, benden birisi iki, diğeri dört
yaş küçük iki kardeşim, analığım ve nenemle birlikte yaşadığımı-
z babamın evinde, anam hiç olmadı. Babamın onca şefka-
tine, kardeşlerimle özlük üveylik nedir bilmeden büyümemize
rağmen, kendimi hep o evin haricinde hissettim. Baba ve kar-
deşlerin olduğu bir evde anne yoksa eğer, o çocuğun kaderini
yalnızlık yazar. Ben her hafta sonu cumartesi günü okullar ta-
til olduktan sonra, annemin köyüne altı saat yürüyüp, bir gece
kaldıktan sonra aynı yolu geri dönerek, hiç farkında olmadan
kaderimle mücadele ediyormuşum. Yenildiğimi Benjamin Ağa-
bey'i dinlediğimde anladım. Beni okutan Devlet'in bursuyla eği-
time geldiğim o şehirde, otuz iki yaşında...

Bu defteri tutma fikri yıllar önce işte o akşam fikrime düş-

müş, Londra’da aldığım notların başına ne zaman otursam, iki cümleden ileri gidememiştim.

Demek ki bu müessif hadiseyi bekliyormuşum.

Beyrut’tan postaya verilen, Fransızca yazılan mektubu kim bilir bu kaçınıcı okuyuşum?

“Sayın Bayım,

Beyrut’taki dostunuzu bir hafta önce ebediyete yolcu etmiş bulunuyoruz.

Sizi müteveffadan defalarca dinlemiş birisiyim. Londra’daki yarenliğinizden her defasında hasretle söz ettiğini bilmenizi istirham ederim.

Öyle sanıyorum ki siz de beni hatırlayacaksınız. Ahparig Benjamin’in uzun yolculuğunda sırtına aldığı bebek vardı ya, benim o.

Sizin gibi bir dostuna bu acı haberi vermek zorunda kalmak benim için de çok üzücü.

Allah size, ailenize uzun ömürler versin. Amin”

Posta Kutusu adresimi sadece Benjamin Ağabey’le yazışmalarımız için kullanıyordum. Postane’de, kutuyu açıp ilk kez Benjamin Ağabey’in elyazısından farklı bir zarf görünce, bunu kötü bir habere yormak istememiş, içindekini okumayı belediye otobüsüne kadar tehir etmiştim. Okur okumaz hemen ilk durakta indim ve eve kadar derin bir sessizlik içinde yürüdüm.

Şu an evin tenhası da bana yetmiyor. Bir inziva istiyorum.

Nuri’nin satırlarıyla karşılaştığımda ne hissettiğimi bilemedim. Benden uzakta geçirdiği altı ayda yaşadıklarını yazdığı bir defteri benden, otuz beş yıllık eşinden esirgemesinin nasıl bir anlamı olabilirdi? Hayır, bundan dolayı kendimi değersiz bulmadım. Kızmadım ona. Gurbette tanıştığı ve

sevdiği, dost edindiği birisiyle, üstelik benim uzağında kaldığım bir mesele etrafındaki düşüncelerini kaydetmesinden memnuniyet bile duydum hatta.

Samsun'a gideceği sabahın akşamındaydık. Yemekten sonra, "Karıcığım," dedi, "İlkokul öğretmenimin oğlunu Sıkıyönetim almış, geçmiş olsun demek istiyorum. Belki avukat tutmak filan gerekir. O, böyle işlerle uğraşamayacak kadar yaşlandı artık. Kimsesi de yok hem."

12 Eylül'ün en azgın dönemi idi. Sıkıyönetim Mahkemelelerine sivil üye tayin edildiğini öğrenince önce çok korkmuş, sadece erkek üyelerin tercih edileceği haberi gelince de kadın olmanın nadir avantajlarından biriyle karşılaşmıştım. Anarşi ortamı her ne kadar sona ererse ersin, özellikle mahkemelerdeki usulsüzlükler, işkenceler benim gibi bir kısım hâkimleri çok rahatsız ediyordu. Hoşuma gitmişti doğrusu Nuri'nin bu tavrı. Siyasetle benim kadar bile ilgilenen biri değildi. İzlerdi ama pek konuşmazdı. Hele memuriyetten istifa edip, sadece özel ders vermeye başladıktan sonra iyiden iyiye o işlerden elini çekmişti.

"Çok iyi olur git tabii ki," dedim.

"Hem sonra kış geliyor, gidince anamın evinde tadil edilecek bir şeyler mutlaka vardır. Gitmişken biraz kalırım artık," dedi.

Hafta içindeki ders randevularını tek tek arayıp iptal etti. Sabah erkenden Samsun'a gitti.

Annesiyle ilgili benimle çok az konuşurdu. Annesi daha çok yanında olsun istiyordu. Hayır demedim ona. Bundan hoşlanmadığıma dair ne bir şey söyledim ne de imada bulundum. Kayınvalidem ne zaman bize gelse, bizde kaldığı süre zarfında kendimce saygıda kusur da etmedim. Yine de böyle durumlarda insan kendisini saklayamıyor. Hele ben hiç beceremiyorum rol yapmasını. Benim tarzım bu. Çok istekli olmadığımı Nuri bir şekilde hissediyordu. Bundan do-

layı mı acaba annesiyle ilişkisini konuşmadı, konuşmak istemedi? Sanmıyorum. Ya da sanmak işime gelmiyor.

Arabasının satış işiyle kız kardeşimin oğlu ilgilenmişti. İşini iyi bilen alıcılar öyle yaparmış. Kaportada paslanma var mı diye bagajın halısını sıyırdıklarında, orada bir yerde bulmuşlar defteri. “Teyze, bu eniştemin galiba,” diye getirip verdi bir ay önce.

Hatırası o kadar tazeydi ki, defteri bitirebilmek için, ondan uzaklaşmak istedim. Ruhsal dünyasının dehlizlerinde, onun tuttuğu el feneriyle dolaşmak için تنها bir yer lâzımdı bana. Ben de onun yaptığı gibi evden uzaklaştım. Hızla okuduğum defterinin, hiçbir kelimesini atlamak istemiyordum.

Yazlığa geldim. Okulların tatil olmasına iki ay vardı. Eski-den cıvıltı gibi gelen yazlıkçı kalabalığına artık katlanamayacağımı biliyordum.

Okudukça anladım ki Nuri Londra’dan döndükten sonra hiç bitmeyen bir seyahate çıkmış. Bir yalnızlıktan başka yalnızlıklara uzun bir seyahat olmuş hayatı. Bazen başladığı yere dönmüş, döndüğünü kendine itiraf edip edememek arasında sıkışıp kalmış; kimi zaman burnumun dibine sokulmuş ama yarattığı kuytusunda ne sesini duyabilmişim ne nefesini hissedebilmişim.

Başka bir zaman ölçüsü kullanmış Nuri. Yanı başımda elimi tutarken bile bazen yetişemeyeceğim kadar uzakmış.

Anamın evi iyi geldi bana. Zihnimin açıldığını hissediyorum. Ayrıca, yıllar önce bir iki kelime şeklinde kaydettiğim notlarımı genişletmek hususunda kendime daha çok güvenmeye başladığım da aşikâr.

Geriye dönüp daha kolay bakabiliyorum. Enstantaneler daha bir berrak.

Hafızamda o dört ayı bu kadar canlı tutabilmiş olmama hem çok şaşırdım, hem de çok sevindim. Benjamin Ağabey'in matemini bu şekilde yaşayacağımı tahmin edemezdim.

Onunla tanışmak ne güzel bir tesadüfmüş meğer.

Londra'da bir gün eve gelirken sırf kafama estiği için otobüs-ten inmeseydim, kalan beş duraklık yolu yayan yürümeseydim, şöyle terimi alacak buz gibi bir bira için bir Pub'da mola vermeseydim, orada briç müsabakasının ilanını görmeseydim Benjamin Ağabey'le tanışamayacaktım. Sadece bu olsa iyi. Partnerim olmamasına rağmen bir ümitle ilandaki adresin kapısını çalmasam, orada Benjamin Ağabey de benim gibi partnersiz olmasa, yine onunla tanışamayacaktım.

Şahsına hissettiğim hüsnüniyetin, şüphe yok ki ödül yemeği gecesi hiç farkında olmadan benim çok mühim bir meseleme temas etmesiyle yakından alâkası vardı. Ancak bunun evveliyatından da bahsetmekte zaruret görüyorum.

Memlekette bir süre briçe ara vermemde, bu fevkalade oyunu şahsiyet meselesi haline getirenlerle karşılaşmamın tesiri büyüktür. En iyi oyuncuların en zeki olduğuna dair vehim, ne yazık ki umumi bir kanaattir. Ve maalesef bu menfi kanaat, beni bu oyundan bir süre uzak tutmuştur.

Müsabakanın ilanını gördüğüm an, bu çok sevdiğim oyuna yeniden başlayıp başlamamakta tereddüt ettim. Bir yıldan fazla bir süre, sadece problem çözmüş, ecnebi ülkelere giden arkadaşlara ısmarladığım kitaplarla hemhal olmuştum ama müsabaka oynamamıştım. Yine de farklı bir briç kültürüyle karşılaşabileceğim ümidiyle iştirak etmeye karar verdim.

Müsabakanın başlayacağı akşamdan önceki kaynaşma kokteylinde, briç deyimiyle Benjamin Ağabey'le evlendirildik. Müsabaka direktörü, madem ikiniz de buraya yalnız geldiniz, eğer kabul ederseniz partner olacaksınız, demişti. Ben bunu bilerek gelmiş-

tim, demek ki Benjamin Ağabey de benzer bir vaziyetteydi. Oynayacağımız sistemi ve kullanacağımız konvansiyonları konuşmak üzere bir köşeye çekildiğimizde, ihtimal ki kendisinden çok genç olmamın da rahatlığıyla, bu oyun hayat gibidir biliyorsunuz dedi, hatasız oynanmaz. Şimdi sizinle hatalarımız karşısında nasıl davranacağımızı konuşalım müsaade ederseniz. Gerisi kolay.

Benjamin Ağabey, belli ki benim de pekî nahoş bulduğum oyuncu tiplerinden biri olmam ihtimaline karşı tedbir almak istemişti. Kibarca bulmuştum bu davranışını. Aynı zamanda hatalarımı mazur görebileceğini zarif bir biçimde ifade etmişti.

Ben de şimdi bu satırları yazarken, enikonu gençlikten korkacak yaştayım. Gençlerle hatalarını konuşabilmek, beni de zorluyor artık. Ders verdiğim çocuklarla, ders öncesinde veya sonrasında hayata dair sohbetler ediyorum. Ben size katılmıyorum dışında, ehemmiyetli bir cümle duymuyorum. Yanlışlarını kabul eden çok az, kabul edenler de mutlaka, hem de süratle bir mazeret buluyor. Belki de ben doğru emsallerle karşılaşmadım. Yine de onlara müteşekkirim. Tecrübelerimden şüphelenmeyi, tecrübelerimin kimsenin hayatına istikamet veremeyeceğini o gençlerden öğrendim. Yanlış yapma hakkı diye bir şey varsa, bunun sadece gençlere değil, benim gibi yaşlılığa merdiven dayamış insanlara da ait olduğunu anladım ve sanırım anlatabildim. Benjamin Ağabey'den bana o gün akseden zarafetin peşine düştüm ve gençlerle münasebetimde benim verebileceğim en mühim şeyin bu olabileceğini fark ettim.

O gün, bu bahsi kapatan cümlesini, müşfik tebessümüyle birlikte bugünmüş gibi hatırlıyorum: Hayatla aramızdaki köprüyü hatalarımızın harcıyla kurarız. Allah bizi hatalarımızdan değil, zaaflarımızdan korusun!

Ağır cezaya yeni çıkmaya başladığım zamanlardı. Ankara'ya, ben doğusunda, Nuri batısında, üç saatlik otobüs yolculuğu uzaklıktaydık. Londra'dan döndükten sonra Eskişehir'e tayini çıkmıştı. Eş durumundan tayinim gerçekleşene kadar, hafta sonları buluşma noktamız olmuştu Ankara. Hafta sonu buluşmalarımızda, yarım günlük Cumartesileri yıllık iznimden harcamam umurumda değildi. Zaten doğru dürüst izin kullandığımı hatırlamıyorum.

Genellikle Cuma mesaiden sonra otobüse biner, Nuri arabayla gelip beni Garajlardan alırdı. Demiryolları'nın misafirhanesine yerleştikten sonra hemen kendimizi dışarı atar, her zamanki lokantamıza kurulurduk.

Başkan'ın adli tatilde olması nedeniyle heyete ben başkanlık ediyordum. Dört beş tutuklu sanık, yaşları on bir - on beş arasında değişen çocuklara fiili livata yaptığı iddiasıyla yargılanıyordu. Cuma günü öğlene yakın bir saatteki duruşmanın akabinde, vakit kaybetmeden Ankara'ya gidecektim. Her defasında olduğu gibi yüreğim kıpır kıpırdı. Dosyada, tahliye taleplerini karara bağlamak dışında önemli bir şey yapamayacaktık. Başkan tatile çıkmadan tahliyeleri müzakere etmiş ve reddine karar vermiştik nasıl olsa. Birkaç müzekkere cevabı ve istinabe yoluyla gelecek iki şahit ifadesini bekliyorduk. Sıradan bir duruşma olacaktı.

Sanık avukatlarından birinin talebine kadar... Gereği düşünüldü, dedikten sonra avukat, avukatların çoğunun genellikle yaptığı gibi "Sayın Reis, bir talebimiz olacaktı," dedi. "Avukat Bey, bu anı mı beklediniz?" dememek için kendimi tuttum. Söz verdiğimi bakışlarımla ima ettim. Mağdur çocukların soyunun Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü'nden araştırılmasını istiyordu. Aileleri Ermeni dönmesi olduğundan müvekkilime iftira atmış olabilirler, diye sözünü bağladı avukat. Çok saçma geldi gelmesine de Yargıtay'ın ne yapacağı bazen belli olmuyor, dosyanın usulden bozulmasına

gönlüm razı olmadığı için bakışlarımla diğer iki üyenin fikrini aldım. Odaya çekilip müzakere etmemize lüzum kalmadı. Başlarıyla tasdik ettiler. Ara kararı yazdım, mağdurların nüfus bilgilerinin Genel Müdürlükten celbine karar verdim, tahliye taleplerini reddettim, duruşma günü vererek salondan odama geçip otogarın yolunu tuttum.

Otobüs şehri çıkarken avukatın talebine aklım takıldı birden. “İftira” kelimesi zihnimde dolanmaya başladıkça vücudumu ateş sarıyor, beynim aynı hızla zonkluyordu. Yargıtay’dan tasdik edilsin ya da bozulsun, az sayıda olsa bile, her birini hatırladığım yanlış kararlar da verdim. Nihayetinde kürsü hâkimi ve Yargıtay’daki üyeler olmak üzere altı insan-dık ve hepimiz aynı hatanın ortağı olmuştuk. Böyle kararlarımı meslek hayatım boyunca hiç unutmadım ama biz hâkimlerin, yanlış kararlarımızı, ancak bir başka vatandaş üzerinde tekrarlamayarak telafi etmek dışında şansımız yoktu.

Bu aynı şey değildi. Aileleri neyin hıncını almak için çocuklarını böyle bir rezilliğin içine atabilirdi? Ermeni bile olsalar, bunu nasıl yaparlardı? Birden kendimi tacize uğramış gibi hissettim. Otobüsü durdurup, inmek ve saatlerce yürümek istedim. Otobüse sinmiş sigara kokusundan pis buldum kendimi. Mola yerine kadar geçen süre, hiç bitmeyecek gibi geldi bana.

Dinlenme Tesisleri’nde hemen Müdüriyete girip kendimi tanıttım. “Ne demek Hâkime Hanım, emredersiniz Hâkime Hanım.” Hatta “Telefon bağlanmazsa merak etmeyin otobüs de bekler sizi,” dedi. Yıldırım telefonun bağlanması Allah’tan on beş dakikadan kısa bir zaman aldı. Müzakereleri üye Cemal Bey imzalıyordu. Kendisinden ben gelene kadar imzalamamasını rica ettim. Başımın üstünden bulutlar dağılmış, sırtımdan ağır bir yük kalkmıştı. Üyeleri ikna etmem mesele değildi nasıl olsa. Ara kararımdan dönecektim.

Misafirhane'deki odamızda üstümüzü değiştirdikten sonra akşam yemeğe çıkana kadar sadece bir kere “Canını sıkan bir mevzu mu var?” diye sordu. Yol yorgunluğuyla geçiştirdim sorusunu. Öyleydi Nuri. Aynı soruyu ikinci kez asla sormazdı.

12 Mart'ın ilk aylarıydı. Eski civıltısından eser kalmamıştı şehrin. Arkadaşların bile birbirine selam vermekten imtina ettiği, caddelerin askerî araçlara terk edildiği, akşam karanlığı şehre indiğinde evlerin perdelerinin sonuna kadar çekildiği, fısıltıların şehri olmuştu Ankara. Geldiğim her hafta sonu, biraz daha kasvetli buluyordum, fakülte yıllarımın bu şehrini.

Sanki her şey içimi daraltmak için bir araya gelmişti o akşam.

Sonunda kendimi de fazla oyalamadan bugün duruşmada yaptığımı anlattım. Hiç sözümü kesmeden sonuna kadar beni dinledi. “Demek Ermeni bile olsalar bunu yapmazlar, diyorsun?” dedi. Bu kadar dinledikten sonra cevabı bu mu olacaktı, diye düşündüm. Yüzüne dikkatlice baktım. Bozuk bir ifade bulamadım. Böyle durumlarda gözlerinin mavisi koyulaşır ve ben okyanusun derin sularına güverteden düşmüş biri gibi çaresiz kalırdım.

Şaşırmış gibi de değildi. “Ağzından çıkanı kulakların duyuyor mu?” gibi azarlar bir edası da yoktu. Asla böyle konuşmazdı. Sanki lafımı duymamış da tekrar etmemi istiyor gibi ilgisizlik de sezmedim. Kızgınlığının şifresini çözmüştüm. “Hâkime Hanım, ben ifadesini aldığınız şahit değilim,” derdi, lafının bir yerinde.

Tanışmamız da öyle olmuştu. Genç bir mühendisle müessese genel müdürünün briç masasındaki tartışması, hakaretimiz ifadelere, ardından da müessir fiil seviyesine gelmiş, karşılıklı şikâyetlerin ardından iddianameyi önümde bulmuştum. Hadisenin iki şahidinden birisiydi Nuri. Müba-

şir ismini seslenip içeri aldığında, küçücük mahkeme salonunun onun girişiyle daha da küçüldüğünü gördüm. Boylu poslu, sarıya yakın açık kumral saçlı, mavi gözlü, daha ilk bakışta bir kadını etkisi altına alabilecek kadar güzel bir adamdı karşımdaki. Lacivert kruvaze takım elbisesi, içinde beyaz gömleği ve ince bağlanmış gözlerinin mavisini kravatıyla artist gibiydi. Akranlarının tersine, dudaklarının üstünde o hiç hazzetmediğim, adına bıyık denen kıllardan da yoktu. Hemen cübbemin bana emrettiği rolü sahiplendim. Yüzüne bakmadan, sürekli önümdeki dosyadan mühim bir vesika arıyormuş gibi yaparak hüviyet tespitine geçtim. Adın soyadın, adresin, taraflarla husumetin var mı... “İfadenden sonra yemin edeceksin, şimdi bildiklerini...” der demez lafımı kesti.

“Hâkime Hanım,” dedi, “bir vatandaşla böyle mütehakim bir edayla konuşmanızı hayret-i şayan bulduğumu söylememe müsaade ediniz lütfen. Şahit, karşınızda bildiğini bile unuttur. Bu merasime bu şekilde devam edecekseniz, benim için mahzuru yok. Ancak bu hitabınız samimiyet işareti ise, aynı samimiyeti benim de göstereceğimden şüphe buyurmayınız.”

Donup kalmıştım. Çok şahit dinlememiştım ama böyle bir tepkiyle karşılaşacağımı da hiç tahmin etmemiştim. Duruşma hâkimiyetimi kaybetmemem gerekiyordu. “Peki beyefendi, devam edelim,” diyerek devam ettim ama hâkimlik hayatımda ilk dersi bana, aradan belki de bir yıl geçmeden hayatıma girecek olan bu adam vermişti. O günden sonra, kürsüde olduğum yirmi küsur yıl boyunca taraf, taraf vekili, şahit, her kim olursa olsun ağzımdan “Sen,” diye bir kelime çıkmadı.

O gece yemekte kızgın değildi de; garip, bir şeye benzetemediğim, ilk defa karşılaştığım bu hali karşısında ben de ne yapacağımı bilemedim. O da üzerinde durmadı.

Masanın üzerinde ellerimi ellerinin arasına alarak, “Canım karıcığım, hayatla aramızdaki köprüyü hatalarımızın harcıyla kurarız,” demişti. “Hatalarının seni teslim almasına müsaade etme. Aynı hatayı tekrarlamak istemiyorsan, asla ilkini unutma. Belki bu sana yardımcı olur.”

Yazlığa gelmeden Nuri’yle hayatımıza ait ne varsa hepsini üç koliye koymuş ve kargoya vermiştim. Bu sabah gelen kolileri açtım.

Yıllar önce o gün Nuri’yle buluşmak için yola çıkmadan, Ankara’da kalacağım iki gün içinde yapacaklarımın listesini yazdığım kâğıdı buldum. Gece Misafirhaneye geldiğimizde, uyumadan önce Nuri’nin lafını, balkona çıkmasını fırsat bilerek, aynı kâğıdın arkasına yazmıştım. Bunu hatırladığıma sevindim. Kâğıdın ön yüzünü çevirdim. “Sergi Kitapevi’nden, Ruhi Su’nun yeni çıkan Seferberlik Türküleri ve Kuvayî Milliye Destanı *longplay*’i alınacak” notumu gördüm.

Batan güneş Midilli’nin tepelerini dönmüş, ufku mora boyamıştı. Ruhi Su’yu, çok istememe rağmen dinlemekten ürktüm. Üstelik bazılarını ondan artık saklamaya başladığım aynı hatalarımı, kim bilir kaç kere tekrarladığımı hatırlamak canımı sıkacaktı. Bu ruh halimle mücadele edemeyecek vaziyette gördüm kendimi.

Elimde plâk ve şezlongun yanındaki sehpanın üstünde defterle, yazlıkçıların evi kapatıp giderken, terastan içeri almayı unuttuğu bir eşya gibi hissettim kendimi.

Adını koyamadığım bir merak, sanki her adımını tartan bir dikkatle, yavaşça bana sokuluyordu. Elimden geçen dosyalardan biliyordum, sonu cinayetle biten hırsızlık vakalarını. Mağdur, yalnız ve hele kadınsa, hırsıza uyandığını asla belli etmemeliydi. Bu hissime, hırsız gibi mi davranmalıydım?

Nuri’nin parasız yatılılar veya fakülte dönem yemekleri ya da briç sonrası uzayan sohbetlerin ardından eve geliş-

lerini hatırladım. Bütün sessizliği içinde bir yandan gelişini fark edeyim ister, öte yandan da ürkütmekten uzak dururdu. Nasıl bir denge, nasıl bir teraziydi o? Gecenin hangi saati olduğunu bilmezdim. Varlığını kokusuyla hissettirirdi. Yanı başımdaki yastığa sanki bir kuş tüyü süzülerek düşer, yatağın dengesi değişirdi. Sevişme arzumu uyandırırdu. Ben senin için buradayım, sen de benim için uyanacak mısın, derdi sanki. Sessiz, sözsüz.

Şimdi beni sarmalayan merak hissi, hangisiydi acaba? Uyuyor numarası yapsam varımı yoğumu götürecek, uyanısam canıma kast edecek hırslı mıydı gelen? Dönüp yanına sokulsam gecenin içinde kaybolacağım arzular dünyası mı?

Hemen kendi basit soruma döndüm. Otuz yıl boyunca, bir kez olsun Benjamin diye bir isim çıkmaz mıydı ağzından? Ne geçmişti ki aralarında bunu benden saklamıştı?

Hangi hatıralar acaba, beni acıtmak için sıraya girmişti?

Nasıl becereceğimi bilmeden, deftere birkaç gün ara vermeye karar verdim.

Daha kendi macerama sıra gelmemişti. Hatta maceram dediğimin bile ne kadar macera olduğunun farkında değildim.

Taziyesini kendi tarzınca beyan ederken yaptığı tespitler, şüphesiz çok derin bir hayat terbiyesi ve tecrübesinin eseri idi. Belli ki Benjamin Ağabey, esasen aynı acıyı kim bilir ne zaman yaşamışsa, o ruh halini benimle paylaşmıştı.

Nezaketen değil, hakikaten hikâyesini merak etmiştim.

Hafta içinde, aynı lokantada, hatta aynı masada buluştuk.

Kendisine ağabey diye hitap etme müsaadesi almış, onun da bana sen diye hitap etmesinden hassaten memnun olacağımı ifade ettikten sonra senli benli konuşmaya başlamıştık.

Benjamin Ağabey, dedim, sen anneni ne zaman kaybettin?
On yaşındaydım, dedi.

Annesine Allah'tan gani gani rahmet diledim. Ben hiç olmazsa bu yaşıma kadar anamı görebilmiş, sadece yokluğuyla değil de hasretiyle baş etmeye çalışmışım. Acımı bir başka acıyla kıyaslamak aklıma gelmemişti. Ama Benjamin Ağabey'inki başkaydı. Kader, kaza bela hastalıktı derken, el kadar sabiden anasını esirgemişti.

Sigarasını parmaklarıyla yumuşatmaya çalışıyordu. Kafasını kaldırmadan konuştu:

Ne kazaydı, ne bela, ne de hastalık. Onu en son Sivrihisar'dan Eskişehir'e giderken kağınının üzerinde hatırlıyorum. Oradan hepimizi bir trene bindirdiler. Trende yoktu.

Benjamin Ağabey, cümleleri arasına sıkıştırdığı birkaç Türkçe kelime dışında, ilk defa Türkçe konuştu. Sivrihisar, Eskişehir, kağı, tren... Dimağım bitap düşene kadar kelimeler arasında gidip geldim.

Şaşkınlığımı fark etmiş olmalı ki, evlat, Sivrihisarlıyım ben, orada doğdum, ama yazık ki mezarım orada olmayacak, dedi. Hadi bundan sonra Türkçe konuşalım da hafızamdan kaçıp giden kelimeleri hatırlayayım.

Çoluk çocuk, genç yaşlı, kadın erkek herkesi bir sabaha karşı kilisenin düzüne topladıklarını, askerin mahalleyi çembere aldığını yine aynı şekilde, kelimelerin arasında sanki mola verir gibi anlatıyordu. Ağustos sıcağıydı sevkiyat başladığında, dedi. Kederli bir hali yoktu. Gece yarısı bu satırları yazarken düşünüyorum da, kederini aksettirmemeye mi çalışıyordu yoksa?

Soyadı "yan" ile biten bildiğimiz Ermeni soyadlarından değildi. İsmi de keza... Bir sebeple Lübnan'da yaşamış bir Fransız olduğunu düşünmüştüm.

Anadolu'da yarım asır önce vuku bulmuş hadiselerden duyduğum teessürümü ifade ettim. Nasıl üzuldüm bilemezsin Ağabey,

bey, dedim. Allah razı olsun evlat, dedi lafımın devamını beklemeden.

Fakat Ağabey, Sivrihisar'da mukatele olduğunu ilk defa senden işitiyorum, dedim.

İşte o zaman çehresi değişti, sigarasını dudaklarına götürdü, çakmağı uzattım, ben yakarım manasında bir baş hareketiyle çakmağı yumuşak bir şekilde elimden aldı, sigarasını yakmadan, sanki arkamda biri varmış da onunla konuşuyormuş gibi hiç bana bakmadan; ben mukatele demedim ki Nuru Gardaş, dedi. Biz Sivrihisar'da öyle bir şey ne gördük, ne de duyduk. Bu muhabbetten sonra bana Nuru Gardaş ya da Gardaş diye hitap etmeye başladı.

Ne diyeceğimi bilemedim. O andan itibaren sohbetimiz gecenin başındaki kıvamını bulmadı. Başka mevzulara girdi, karımın ismini bilmiyordu, söyledim, Cavidan Hanımefendi'yi seviyor musun diye sordu, o seni seviyor mu dedi, mesleğim üstüne bahis açtı, ne yaptıysa olmadı.

Benjamin Ağabey'i dinliyor, sorularına kısa cevaplar veriyor ve fakat onu rencide edecek ne yaptığım bahsinden aklımı alamıyordum.

Hesabı istemeyi ben teklif ettim. Önceki hesabı, birinci olduğumuz için müsabakaya iştirak payımızın iadesinden müştereken ödemiştik.

O halde kaide koyuyorum, dedi.

Bu gecenin hesabını o ödedi, bir sonraki buluşmamız bana ait olacak, ondan sonrakiler ise paylaşılacaktı.

Buluşmalarımızın devam edeceğini işaret eden bu teklif, şüphesiz ki beni ziyadesiyle memnun etti.

Gece eve döner dönmez, Cavidanım'a mektup yazdım. Sivrihisar tarihi üzerine neşriyat göndermesini rica ettim.

Yazlık ev boş bırakmaya gelmiyor. Güneş enerjisinin ventili bozulmuştu. Kapı çalınca tesisatçı zannettim. Zamanında gelse şaşardım. Bahçedeki kediler için mama ısmarlamıştım. Kargocu, geçen seneden tanıdığım bir çocuktur. “Abla mutlaka alarm taktırın, kışın bu sitede çok eve hırsız girdi,” dedi. “Sağ ol evladım,” dedim. Girse alacak ne vardı ki evde.

On beş kiloluk paketi sürükleyerek bahçe kapısının önüne getirdim.

Bana yazdığı mektuba aklım takıldı. Kayınvalidemin cenazesine gelip dönüşünden sonraki ilk mektubu olmalıydı. Hemen bulup çıkardım. Hızla okudum. Solak olmasına rağmen, matbaa harfi gibi okunaklıydı el yazısı. Normalin dışında bir şey yoktu mektubunda. “Hamiş” kısmı hariç!

“Canım karıcığım, bu arada unutmadan, senden bir istirahatım olacak. Eskişehir Bölge’den samimi bir arkadaşım da olsa Erol’dan talep etmek istemedim. Ankara’ya gidiş gelişlerinde piyasadan bulabilirsin. Veyahut Milli Kütüphane arşivine de müracaat edebilirsin. Mesleğin itibarıyla teminde zahmet çekmezsin. Milli Kütüphane Kumrular Sokak’tadır, Yenişehir’de. Memlekete de geldi gelecek diyorlardı lâkin burada, üniversitedeki fotokopi makinelerinden kopya ederek, kısa zaman zarfında iade ederim. Sivrihisar tarihi üzerine bulabildiğin neşriyatı bana göndermen, beni ziyadesiyle memnun edecektir.”

Milli Kütüphane’den sadece bir kitap bulup gönderdiğimi, bir ay dahi geçmeden Nuri’den geri gelen kitabı bir gidişimde iade ettiğimi hatırladım. Gerisi teferruatmış demek ki, hafızamdan silinip gitmiş.

Yerimden doğruldum, mama torbasını bahçedeki yüklüğe sürükleyerek bıraktım.

Defteri ilk elime aldığımda, sayfaları hızla çevirmiş, önce kendi adımı, sonra da bir başka kadının adını aramıştım. Nuri’nin elyazısına saklanmış bir aşkla yüz yüze gelmek istiyordum galiba. Evliliğimizin ilk yıllarında boğuştuğum o ağır

duygunun neresinde olduğumu anlamak istiyordum. Onu bir başka kadınla paylaşmak, bir başka kadın yüzünden onsuz olmak korkusu bana acı veriyor, o acının ortasında birden kendimi suçlu ve yapayalnız buluyordum. Beni böyle gördüğü anlarda Nuri de perdesini indiriyor, kabuğuna çekiliyor, iyiden iyiye suskunlaşıyordu. Şimdi, bu defterde Nuri'nin itirafı, belki de o acılarımın yersiz olmadığını gösterecekti bana.

Benjamin Bey'in sorusuna ne cevap vermişti acaba?

Evet karımı seviyorum, hem de çok seviyorum... Sen de bilirsin Ağabey, bir süre sonra aşk gidiyor, kalırsa arkadaşlık kalıyor, bizimkisi de öyle işte... Benzer cümleler görmek arzusu geçti içimden.

"O seni seviyor mu?" sorusuna verilmiş "Zannetmem Ağabey, elindeki dosyaları benden daha çok seviyor," cevabına bile razıydım.

İlk okuyuşumda içime yerleşen o merakla mahcubiyet arasında bir yerdeyim şimdi. Nuri'nin meramıyla benim vesvesem, birbirinden çok uzak iki dünyayı işaret ediyor bana.

Benjamin Ağabey'den ayrıldıktan sonra aradan geçen dört gün boyunca, "Anadolu'da yarım asır önce vuku bulmuş hadiselerden duyduğum teessür" cümlemle cebelleşmekteydim.

Benjamin Ağabey neden bir kelimeye bu kadar takılmıştı? Onlarca yıl önce olup bitenler beni de üzdü demiştim. Bunda yanlış tefsir edilecek ne vardı? Daha ne söyleseydim? Olup bitenlerden ben mi mesuldüm ki bir de üstüne "Ağabey çok özür dilerim," diyecektim? Bir kelimeyi, belki dikkatsizce sarf etmiş olabilirdim ama o tarihte hayatta bile değildim. Sanki Ermeni komitacılar bizim köylerimize taarruz etmemiş, hiç bizden çoluk çocuk öldürmemişlerdi? Tamam Sivrihisar'da arka-

dan vurmamışlardı bizi, ama ya Şark Cephesinde Rus'la birlik olup yaptıkları?

Sonra bir başka ses bana diyordu ki, bu kadar günahsız insanı yerinden yurdundan etmek ahlâken de vicdanen de ne kadar caizdir?

Kendime hiç sormamış, sormak ihtiyacı duymamıştım. Mukatele kelimesini nereden biliyordum, hangi eserden öğrenmiş, nereden duymuştum? Bu kelime veya mefhum, nasıl müktesebatım olmuştu?

Peki Benjamin Ağabey Sivrihisar'da mukatele olmadığını nereden biliyor gibi bir sorunun arkasına saklanacak kadar tıynetsiz olabilir miydim?

On yaşında bir çocuk, değil Sivrihisar'da, Ankara'da patlayan silahın sesini duyar.

Nasıl bir küstahlıktır ki, üzüldüm diyebilmişim. Onlardan da ölenler olmuş, bizimkilerden de. Üzücü bir durum! Giden gitmiş Ağabey, bak biz iki muhip olarak hasbıhal edebiliyoruz. Mühim olan bu değil mi? Buydu aslında söylediğim.

Mevzua bu kerte alâkasız birisi olarak hangi teessürden ne cüretle bahsedebiliyordum?Hiç tanımadığım bir eve taziyye gitmek bile daha dürüst bir tavır olurdu.

İnsan demek ki hislerinin samimiyetini tefrik edemiyor, etmek istemiyor. Bir teessür ifadesinin bile karşısındakini nasıl rencide edebileceğini idrak edemiyor.

Güya ilk duyduğumda Benjamin Ağabey'in o lafını pek çok sevmişim: Hayatla aramızdaki köprüyü hatalarımızın harcıyla kurarız.

Benim o an içine düştüğüm vaziyet, itiraf etmeliyim ki, hatadan da büyüktü.

Nuri böyleydi işte! Benimle nadir münakaşalarında da önce kendi yanlışını bulmak ister, sonra da bunu büyüttükçe büyütürdü.

Eş durumundan Elazığ Maden'den geldiğim Ankara'da iki yıldır Sulh Hukuk'a çıkıyordum. Nuri de Genel Müdürlükteydi. Bana sorsanız, en keyifli günlerimizdi. Sıkılırdı Nuri sinemadan, tiyatrodan. Bazen sürükleyerek götürürdüm.

Ankara Sanat Tiyatrosu'nun bir oyununa, okuldan dönem arkadaşım Melike'yle birlikte dört bilet almıştık. Nuri'ye emri vaki yapmıştım aslında. Eşlerimiz tanışmıyordu. Nuri'yle Melike'nin eşinin de tanışması için bir fırsat olacaktı oyun. Bu da Melike'nin bana emrivakisiydi. Nuri bu tür tanıştırmalardan da sıkılırdı, çünkü.

Mesaiden çıktıktan sonra Piknik'te buluştuk. Garsonları bıyıksız olduğu için çok severdim Piknik'i, başka bir nedenle değil. Nuri de çok severdi ama her geldiğimizde rakı servisi yapmadıklarından yakınırdı.

Ben bir Arjantin'le oyalanırken, Nuri iki-üç duble votkasını bitirmiş ve tiyatroya gelmek için neredeyse elli adımlık yolu kat ederken, kardan adam olmuştuk.

Nasil güzel kar yağıyordu Ankara'da. Tiyatrodan çıktıktan sonra da süratini kesmemişti kar.

Melike ve eşi Süreyya Gazinosu'na gitmeyi teklif etse de Nuri'nin bir an evvel eve ulaşmak istediğini anladım. Biliyordum, biz daha içeri girmeden Nuri'nin geldiği haberi ulaşır, garsonlar bizi kapıda karşılar, rezervasyona filan bakmadan en iyi masaya oturturdu.

“O zaman bir akşam mutlaka eve bekliyoruz,” dedi Melike'nin eşi. Nuri “Tabii beyefendi neden olmasın,” diye karşılık verdi, bütün kibarlığıyla.

Bulvar'dan bir taksi çevirip biner binmez, “Sen neden oyunun sonunda alkışlamadın?” diye sordum.

“Ben de tam bunu soracaktım karıcığım, üçünüz neden al-kışladınız?”

Ne diyor dercesine yüzüne baktım. Gözlerimin içine bakarak, “Bizi ne güzel hicvetti diye mi alkışladınız sahiden?” dedi.

Öyle bir kıyamet kopardım ki.

Önce “Arkadaşımı ve eşini sevmedin, bunu bu kadar belli etmek zorunda mıydın?” diye çıkıştım. “Takside konuşma-yalım istersen,” cevabı, nedense birden bana da makul geldi.

Ballıbaba Sokak’ta oturuyorduk. Taksi bizi Bülbüldere-si’nde bıraktı. Sokak kardan çıkılabilecek gibi değildi. Kolu-ma girer girmez, “Eğer bunu belli ettiysem, ki bilirsin beni, böyle bir şeyi hiç arzu etmem, çok kabalık etmişim. Hakika-ten özür dilerim. Benzer bir şey tekerrür etmez, emin ol ka-rıcığım,” dedi. Sesini bile zor işiteceğim bir fısıltıyla konu-şuyordu âdeta.

Ben gittikçe daha fazla bağırmaya başlamıştım.

“Onu demiyorum, neden sevmedin, buna cevap ver.”

O, aynı mutedil sesle cevap verdi: “Muhtemelen ikisi de çok muhterem insanlardır, ancak galiba bir ahenk proble-mi yaşadık. Fakat bu, benim problemim, lütfen dert etme.”

Ben bu kere iyiden iyiye zıvanadan çıkmaya başladım. “Problemlerini benimle olduğun yerlere taşıma.”

Eve girdik. Hemen yatak odasında üstümü değiştirdim, dön-düğümde sehpa viski kadehini gördüm.

“Sevmezsin tabii piyesi,” diye bağırardım bu kez. Birden ne-den piyese atladıysam? “Tam bir sefa pezevengisinin çünkü.”

İşte o zaman bana öyle bir “Evet sefa pezevengiyim, ney-sem oyum,” diye bağırды ki, ilk defa karşılaştığım bu hiddet üzerine hiç düşünmeden, “Bana bağırarak konuşma,” diye seslendim.

“Sana sesimi duyurmak için bana imkân mı tanıyorsun,” dedi bu kez, daha fazla bağırarak.

“Tamam ama sen benim gibi bağıırıp çağırın biri değilsin,” diye daha beter bağıırdım.

Sinirlendiğim anlarda hemen hıçkırık tutardı beni.

Bir sessizlik oldu. Sonra birden başladı gülmeye. Nasıl bir gülmek... Bu kere daha çok sinirlendim. Hemen yatak odasına kaçtım. Gömdüm başımı yastığa. Hıçkırık krizimin ortasında gülüyor muyum, ağlıyor muyum anlayamadım. Her şey birden nasıl saçmasapan geldi.

Sabah kalktığımda hiçbir şey olmamış gibi kahvaltı masasını hazırlamış, koltuğa kurulmuş gazete okuyordu. Beni görür görmez, “Yumurtayı koymak için seni bekledim,” dedi. Kalktı, sarıldı bana, boynumdan öptü. “Dün gece için senden çok özür dilerim, haklısın, benim bağıırmamam lâzımdı.”

Bu halet-i ruhiye içinde Benjamin Ağabey’i aramak içinden geçmiyordu.

Realist olmam gerekirse, bir miktar sitemkârdım da. Benim Türk olduğumu, tanıştırıldığımızda anladığından şüphem yoktu. Fakat kendisinin Sivrihisar doğumlu bir Ermeni olduğunu, hatta Türkçe bildiğini bile benden saklamıştı. Bu tavrını samimi bulmam mümkün değildi. Ancak nihayetinde bir imkân ve fırsat olursa, bu mevzuu ona açabileceğimi düşündüm.

Şu da var ki, kendimi hazır bulmuyordum karşılaşmaya. Sahici olan buydu. Ne kadar kadirşinas ruhlu olursa olsun, benden her ne kadar bir cevap beklemeyecekse de, müteakip buluşmamızda meramımı anlatacak münasip bir lisan bulamamıştım henüz.

Belki de egoist temayüllerime teslim olmuştum. O beni aramadıkça ben onu aramayacak, böylece geçen zaman aramamı

zorlaştıracak ve Benjamin Ağabey bende kekre bir hatıra olarak kalacaktı.

Bu satırları yazdığım tarihten on kûsur yıl önce, 1915'te Sivrihisar'da neler olup bittiğini öğrenmekten korkuyordum aslında. O an için sahici hissim buydu.

Bunu kendime yediremezdim. Peş peşe içtiğim üç duble viskinin tesirini atmadan aramak istemedim. Yarın ararsın Nuri, dedim içimden.

Benjamin Ağabey işte tam o sırada aradı.

Cuma akşamı tavla oynama teklifine hem şaşırdım, hem de çok sevindim. Hemen aklıma Maraşlıların kahvesi geldi. Şehir merkezine biraz uzak bir muhitte olduğunu, metroda tesadüfen tanıştığım sahibinden öğrenmiştim. Yerini tarif etmiş, her zaman beklediğini söylemişti.

Demek beklemiyormuş ki, görünce köyünden gelmiş birisi gibi sarıldı öptü beni. İsmimi unutmuştu. Yaşça benden hatırı sayılacak kadar büyük olmasına rağmen, kusuruma bakma Nuri Ağabey, gavur bizde akıl bırakmadı, sabah yediğimizi unuttuyoruz, dedi. Benjamin Ağabey'i tanıştırdım. Onu da Türk sandıydım Ağabey, ondan kelli bu kadar rahat konuştum, dedi ama filhakika öyle bir mahcup bir edası da yoktu. Benjamin Ağabey'le de hoşbeş etti. Hızlı adımlarla ilkin tavlayı, biz oturur oturmaz da sormadan çaylarımızı getirdi.

Esasen zerre kadar tavla oynamak niyetim yoktu. Tavlanın bir muhakeme oyunu olduğunu bilmeyenler, onu zarın kudretine teslim edip hakir görenler bakımından mesele yoktur. Ancak, gelen zarların insicamına, oyun içinde birtakım taktikler değiştirmenin zaruretine vakıf olmadan bu oyun oynanmaz. Zar da tıpkı hayatta olduğu gibi ihtimaldir neticede. O ihtimali hesaba katacaksınız. Lüzumu halinde risk alacak cesaretiniz olacak. Bileceksiniz ki her oyunda olduğu gibi, bu oyunda kendinizden başka hasmınız yoktur. En mühimi salim bir zihin ve neşeli bir ruh hali ister tavla sizden. Maalesef bu ikisi de o gün

bende yoktu. Fakat Benjamin Ağabey'in teklifi, bir oyuna davetten çok, buluşma arzusunun ilanı manası taşıdığından, bu nimetin külfetine razı oldum.

Tabii ki iki partiyi de aldı ve üçüncüyü oynamaya lüzum kalmadı.

Tavlayı kapattı, Nuru Gardaş dedi, insana anası çocukluğunda lâzımdır. Seninki gibi yaşar iken hasretiyle cebelleşmek mi yaman acıdır, benimki gibi yokluğuna alışmak mı? Çeken bilir her hal.

Hesabı ödedim, daha doğrusu ödeyemedim. İlk defa geldiğimiz için bu seferlik kahvehanenin sahibinin misafiri olduk. Ben de ısrarcı olmadım artık.

Tavla teklifi benden geldi de, beni buraya getirmen de iyi oldu hani, dedi.

Cevap vermedim.

Masadan kalktık. Kahvehanenin dışında koluma girdi. Yağmur çiseliyordu.

Altına bir orduyu toplayacak kadar geniş şemsiyemin altında, sokaktan ana caddeye çıktık.

Tereddüdünden kurtulmadığım müddetçe kendimi iyi hissetmeyecektim. Ağabey dedim, Ermeni olduğunu tanıştığımızda neden söylemedin? Benim karşılaştığım ilk Ermeni sen değilsin ya. Hem hakikaten ben Ermenileri severim.

Kolumdan çıktı. Gözlerini bana çevirdi. Bakışı, ne olduğunu bilmeden bir şeyleri kırıp döktüğümü yeterince anlatıyordu. Birkaç dakika o sessizlikte yürüdük. Sonra yine durdu.

Biliyor musun Gardaşım dedi, sesinde öfke tonu yoktu ama çakmak çakmaktı gözleri; bunu söyleyeceğinden korktuğum için Ermeniyim diyemedim. Kalbini kırmaktan korktum. Sen de benim tanıdığım ilk Türk değilsin. Bir kısmı vebalıymışım gibi kaçıp gitti yanımdan, kalan kısmı da aynı senin gibi "Ermenileri severim," dedi. Ne yapayım şimdi, senin şefkatine mi sığınayım? Ermenileri sevmenin Ermenilerden nefret etmekten

ne farkı var? Türklerin çoğu Ermenileri seviyor da ben neden buradayım Gardeşim?

Bir süre yine sustu. Her geçen saniye içimi, artan bir şiddetle eziyordu.

Ağabey, herhalde meramımı ifade edemedim.

Et bakalım der gibi baktı yüzüme.

Yani Ermeni olman ahbablığımız bakımından önemli değil demek istedim.

Bazı sözler vardır, ağzından çıktıktan sonra ömrü boyunca takip eder insanı. Geri alamazsın, tamir edemezsin. Karşısındaki ne demiş, hiçbir ehemmiyeti yoktur zaten. Derinlerinden bir yerlerden patlayan çığın o vahşi gümbürtüsünden duyamazsın cevabı. Zaman en büyük işkencecin olur, yaşadığın bütün azapları unutturacak kadar büyük bir yara açılır ruhunda. Muhatabının hoşgörüsü bile seni o cehennemin içinden çekip çıkaramaz. Hatta affedilmiş olman seni bir başka derin huzursuzluğun içine atar.

Kolundan kazıyamayacağın bir dövme, alnının çatına basılmış mühür, kalbinin tam ortasında bir ukde olarak kalır.

Şimdi su satırları yazarken olduğu gibi...

O gün, Benjamin Ağabey'i orada bırakıp karşı kaldırıma geçen ve saatlerce yürüyen görüntülerim, bir film şeridi gibi geçiyor önümden.

Cümlem bitmiş, sözüm yok artık. Kuracağım her yeni cümle bir bıçak gibi vücuduma saplanacak, kanım içime akıyor âdetâ, önümden hızla geçip giden arabalardan yardım istiyorum, hiçbirisi durup bakmıyor bile. Durup yavaşlayanlar benim kim olduğumu anlıyorlar ve hızla uzaklaşıyorlar benden. Çaresizim, dermansızım. Gene de ancak yürüyerek bu karanlığımdan çıkabilirim, diyorum. Sadece bu var aklımda. Yağmur dinmiş. Sulak yerde kendisini emniyette hisseden bir kurbağa gibi olduğum yerde kalmak, şaşkın bakışlarımla kendimi sabitlemek ve bir sokak kedisinin oyuncağı olmak istiyorum. Bir kedinin iki patisine yarasın artık hayatım, bari ona yarasın...

Kaç gün geçti hatırlamıyorum. Onu arayacak yüzüm yoktu. Değil üniversiteye gitmek, Benjamin Ağabey arar da beni bulamaz diye, evden dışarı adımlı atmamıştım. İlk kez sarhoşluğundan korkup ağzıma içki de sürmedim.

Sonra aradı bir gün. Nuru Gardaşım... Senin çok seveceğin bir Pub buldum, dedi. Yerini tarif etti. Yarım saate kalmadan girdiğim mekân tren resimleri ve afişleriyle bezenmiş, her yere irili ufaklı vagon minyatürleri saçılmıştı.

Beni görür görmez ayağa kalktı, sarıldı, sırtımda avuçlarını hissettim. Bir soluklan dedi, hemen bardan iki bira alıp geldi, sevdiğim siyah birayı bana uzattı.

Kaldığımız yerden devam edebiliriz şimdi, dedi. Benden erken davrandın Gardaşım, sen kaçmasan ben seni bırakıp kaçacaktım. O vakit senin aramanı bekleyecektim haliyle. Malûm, bırakıp giden arayamaz.

Şakacı bir tebessüm buldum yüzünde.

Benim Ermeni olmam senin için mühim olmaz mı, mühimdir elbette. Böyle laflara karşı ne diyeceğimiz, nerede duracağımız, en iyi bildiğimiz işlerdendir. Çoğu kez duymayız, üstünden atlarız ama sana sussaydım, senin kıymetinden çalacaktım. Dili her insanın belası olmaz Gardaşım, ilkin belası olduğunu bilecek insan, bilecek ki belasını bertaraf edecek. Sen bildiğin için kaçıp gittin. Ben de daha fazla gitme demek için davet ettim seni. Gel hele dedim, belki benim elimden bir şey gelir. Sağ olasın, geldin.

Hüsnu kabul görmem, içimdeki sıkıntımı alamayacaktı. Benjamin Ağabey'den beni mazur görmemesini istirham ettim. Münasebetimiz nasıl bir veçhe alırsa alsın, lafım ortamızda dursun, bunu kaldırmaya çalışmamı rica ediyorum Ağabey dedim.

Sen ne dersen odur Gardaşım, dedi.

İkinci biraları ben ısmarladım.

Ondan, Sivrihisar'dan başlayan yolculuğunu dinlemek istemiyordum. Hoş, anlatır mıydı, o da ayrı... Onu dinleyerek ke-

der ve elemini paylaşamayacağını anlamıştım. Şu da var ki, mazimizin böyle bir vahşetle lekelenmesine gönlüm razı olmuyor, anlatacaklarının hakikati beni korkutuyordu. Hangi hissimin daha ağır bastığını bilemiyordum.

Üstelik “mazimiz” derken hangi bizden söz ediyordum, ondan da emin değildim. Sülalem Kavala’dan Samsun’a gelmeden bu zulüm cereyan etmiş; atalarım, değil iştirak etmek, şahit dahi olmamıştı. Hatta büyükbabam bir vesileyle, şükürler olsun Allah’ıma, derdi; bize emval-i metruke evlerinden vermediler.

Bununla mı teselli ve huzur bulmalıyıldım?

Esenboğa’daki Ermeni teröristin haberini televizyonda izliyorduk. “Cavidan,” dedi, “sen idam cezasına karşıydın değil mi?”

“Evet, tabii ki,” dedim.

“Peki şimdi bu Ekmekçiyan senin önüne çıksa idam cezası verir miydin?”

“Tereddütsüz evet.” Bir an duraladım. “Sen ne ima etmeye çalışıyorsun?” dedim. “Kanunları biz koymuyoruz, biz sadece uygulamakla mükellefiz. Ayrıca heyet verir bu kararı, tek ben değil.”

“Biliyorum, tabii ki heyet verir. Tek başına olduğunu farz et. Hem sen değil miydin şimdiye kadar elinden geçen beş idam kararına da muhalefet şerhi yazdım diye övünen? İdam karşı olmak esas ise, devlete karşı işlenen cürümleri bundan ayrı tutamazsın diyen sen değil miydin? Demek ki idam cezasına değil, bazı suçlara idam cezası verilmemesine karışsın.”

Yerinden kalktı, televizyonun sesini tamamen kısıtı. “Hayır hakikaten anlamak için soruyorum. Yanlış hatırlamıyor-

sam, çocuk tecavüzcüsü ve katiline bile idam cezası verip vermemek için kendi kendime çok sordum, demiştin.”

İyi hatırlıyordu. Yıllar önce “Bir çocuğum olsa acaba farklı mı düşünürdüm,” demiştin Nuri’ye.

“Seninle bu mevzuu daha önce konuşurken, Bahçelievler katliamında öldürülen gençlerden birisi için, çok yakın arkadaşımın yeğeni ama o faşist katillere bile idam cezası veremem diyen de sendin. Peki şimdi bu teröristi farklı kılan ne?”

Birkaç yıldır nedense ona pek konduramadığım bir tespih alışkanlığı edinmişti. Cebinden çıkarıp çekmeye başladı.

“Keser misin şakırdatmayı, dedim.

Tekrar cebine koydu.

Mutfağa yöneldim. Buzdolabından bira çıkardım. “Sen bir şey içer misin?” diye seslendim. “Yok ben böyle iyiyim,” dedi. Unutmuştum, altı aya yakındır ağzına içki sürmüyordu.

Salona girer girmez, “Kusura bakma,” dedi, “aslında cevabını bildiğim bir soru sordum. Hiç uzatmadan söyleyeceğim şeyi söylemeliydim.”

Söyle ne diyeceksen anlamında baktım.

“Çünkü o Ermeni,” dedi.

“Bir hezeyanla ağzımdan çıkan o lafı aldın nerelere getirdin Nuri, nasıl bari başın göğe erdi mi?” dedim. Hıçkırığa yakalanmadan cümlelerimi bitirmek istiyordum. “Tam on yıldır o pespaye terör örgütünün almadığı can kalmadı, yetmezmiş gibi diplomatlarımızın tabutlarının geldiği havaalanını bugün kana buladılar, yedi insanı da burada öldürdüler, ben idam cezasına karşı bir hâkimim ya, duygularım yok benim, niye, tutarlı olmam lâzım benim, kiminle konuşuyorum bunu, karşımda bir tutarlılık abidesi var, onun karşısında yerlerde sürünmekten başka çarem yok, niye, abide çünkü o, heykel, kocaman, ben onun ayakları dibinde zavallı, küçücük biriyim, tereddütsüz asarmışım o Ermeni’yi, bra-

vo sana Sarı Kafa, dosya önüme gelse bundan önce yazdığım muhalefet şerhlerimi yırtar, top yapar sonra da yutarım onları öyle mi, beni düşürdüğün hale bak Nuri Efendi.”

Hıçkırık tutmasa kim bilir daha ne kadar konuşurdum. Aldım biramı, mutfak balkonuna çıktım. Öfkem yatışmak bilmiyordu. Ne kadar oturdum hatırlamıyorum. Nuri’nin “Hıçkırığının kesilmesini bekledim,” diyen sesine dönünce, çok zaman geçmediğini anladım. “Aynı konuya döneceksek,” dedim, “hiç başlamayalım.”

“Sen benden kaçınca, daha fazla uzaklara gitme diye yanıma geldim,” dedi.

Masanın yanındaki sandalyeye oturdu. Bir süre sonra sandalyesini çevirdi, elimi ellerinin arasına aldı. Çok kederli, çok mahzun baktı bana. Hiç konuşmadı. Üzüntüsünü, beni kırmış olmasına bağlamıştım.

O akşam sustuğu cümleleri şimdi burada ben tamamladım.

Meğer benimle çaresizliğini çoğaltıyormuş.

Onun yolculuğunu dinlemek istemiyordum ama gölgem gibi yamacıma yapışan merak, peşimi bırakmıyordu.

Hakikaten merak mıydı beni yakalayan bu his? İnsan çoğu zaman merakla şüpheyi tefrik edemez. Şüphenin vahşetiyle merakın hırçınlığını birbirine karıştırır.

Harici tesirlerin uyandırdığı merakın giderilmemesi, bir azabın içine atmaz bizi. İçine düştüğümüz şüpheyi yenmek istemediğimiz için, merakla geçiştiririz o derin sarsıntıyı.

Öyle midir şüphe? Atamadığımız şüphenin maliyeti, doğrudan doğruya maneviyatımızla ilgilidir. Hatta haysiyetimizle.

Beni sevip sevmediğini hakikaten merak ediyorum, derken;

beni aldattığından şüpheleniyorum demek istiyor olamaz mıyız? Merakımızın arkasında, kim bilir kendimize bile itiraf edemediğimiz o korkunç ve bir o kadar da tahammül edilmesi imkânsız şüphe vardır belki de.

Merakımıza teslim olmayız. Terk etmek kolaydır merakımızı. Sağlığını merak ediyorum diye başlayan veya biten mektupların cevaplarını beklemeyiz. Bir hassasiyetin tebliğinden ibarettir içinde merak geçen o cümleler.

Zaten gün çekilmeye başlamasın, gölge de unutturur kendisini. En fazlasından o gölgeyle bir daha karşılaşmamak için çıkmazsın güneşe. Kararmazsın güneşe çıkmayınca. Asıl şüphe karartır insanı.

Benjamin Ağabey'in hikâyesinin üstüne gittiğimde hayatımın baştan aşağı değişip değişmeyeceğine dair bir şüphe vardı içimde. Kulağının iç yüzüne kene yerleşmiş bir köpek gibiydim. Ya o keneye yaşayacaktım, benim sadece kanımı emmekle kalmayacak, ruhumu da solduracaktı. Ya da kulağımı Benjamin Ağabey'e uzatacaktım.

Ağabey, dedim; hani sizi Eskişehir'den trene bindirmişlerdi... O anlattı ben dinledim.

Trenden bizi bir yerde söktürdüler. Bana verdiler bir bebe, bu senin zimmetin dediler. Çöle kadar sırtımda getirdim. Gece karanlığı çöktü mü konaklayacağımız yerde bebeyi alırlar, yola vurduk mu da ara sıra bir kadın gelir sırtımdan çözer, emzirir, yine sırtıma verir idi. Gün kaç kere doğdu battı hatırlamam. Zaman yok idi orada. Vardığımız yerde sarıdan başka renk yok idi. Bir de babam yok idi.

Bu nasıl bir cümleydi? İçimden tekrar ettim. Bir de babam yok idi.

Durdum, bunu alelade bir cümle gibi ifade edişindeki edayı görmek istedim. Basit bir havadis verir gibi konuşmuştu. Sebebini sormadım. Anasını alan felâket, babasını da almıştı. Böyle bir soru sadece münasebetsizlik değil, bir o kadar hürmetsiz-

lik olacaktı. Esasen onunla konuşmak değil, onu dinlemek istiyordum.

Biralarımızı bitirip dışarı çıkmıştık.

Yağmurun çilenip durduğuna bakma, birazdan bunun şiddetine şemsiyen dayanmaz, dedi Benjamin Ağabey.

Evime vasıtayla on dakikadan az bir mesafedeydik. Daveti mi tereddütsüz kabul etti.

Öylece eve geldik. Gurbet elinde derme çatma bir bekâr evinde onu en rahat edeceği koltuğa oturttum. Eğreti oturuşunu fark ettiğimden, sen bana bakma Nuru Gardaş dedi tebessüm ederek, ben hiçbir yerde rahat edemem. Kendi evimde bile.

Zannımca o da bir kadeh viskiye ikna olmaya razıydı. Mutfakta kadehi hazırlarken, babasının hikâyesinden ben de uzaklaşmak istedim.

Elimde iki kadehle salona girer girmez, Ağabey dedim, peki o bebe sağ salim vardığınız yere geldi mi?

Getirdim, diye lafa başladı. Mühim bir Ermeni şairdir şimdi. O da benim gardaşım gibidir.

O da mı anasız babasız büyüdü, dedim, yetim miydi o da?

Nuru Gardaşım, boşluğu dolmaz, ağrısı dinmez dinmesine de, herkesin yetim olduğu yerde yetimliğini bilmezsin. Birileri gelmiş Zeytun'dan, Ayıntap'tan, Bitlis'ten, Muş'tan, öbürleri Bursa'dan Adapazarı'ndan. Her yerden gelmişler anla işte, saymayayım. İnsan kendi gibi olanları görünce acısını anlamıyor. Ben kendimi tek sandıydım, baktım ki her yer benim gibi çoluk çocuk kaynıyor. Kim kime hangi derdini yanacak? Herkes birbiri gibi, herkes birbirinden beter. Neyse, uzat hele şu bardağını.

Yanındaki koltuğa da ben oturmuştum. Kadeh tokuştururken, ölülerimizin canına değsin Ağabey, dedim. Allah razı olsun Gardaşım derken kelimeler ağzından fısıltıyla çıkıyordu.

Bizde bir laf vardır, diye devam etti. O günler geçsin, bir daha gelmesin.

Amin Ağabey amin, diye karşıladım.

Kısa süren bir sessizliği müteakiben, çocuğum olup olmadığını sordu.

Artık Benjamin Ağabey'in üslubuna alışmıştım. Hikâyesinin derinine inmek istemiyor, ben de ısrarcı olmamam gerektiğini biliyordum. Anlattıklarıyla kifayet etmek ile merakım arasında ne yapıp edip bir muvazene tutturabiliyordum.

Ayrıca şahsıma dair meraklarından da büyük bir memnuniyet hissetmekteydim.

Ben de senin gibi zürriyetsizim Ağabey, dedim şakalaşır gibi. Hâlbuki çoluk çocuğu mevzuunda tek kelime etmemiştik. Hissi kabl el vuku idi benimkisi.

Benim gibi ha... Bu dediğin çok hoşuma gitti Nuru Gardeş dedi, sonra başladı gülmeye. Aslında komik bir kelam etmemiştim ama o gülünce, birden beni de bir gülme aldı.

Kadehinden bir yudum aldıktan sonra, niye, diye sordu. Kahkahası dudaklarından gözlerine çekilmişti. Biraz hususi olacak da, Allah mı vermedi, istemediniz mi, diye sordu.

Kadehi tazelemek için yerimden doğruldum. Göz göze geldik. Getir bakalım dedi bir baş hareketiyle. Sonra ardım sıra seçirerek, aman Gardeşim dedi, işaret parmağıyla orta parmağını kadehe yatırarak, aha bu kadar koy.

Buzsuz, sek içiyordu. Kadehime buz koymak için dolabı açtığımda, içimden geçen cümleyi söyleyip söylememekte kararsız kaldım. Daha önce hiç aklıma gelmemiş, anamla babamın evliliği üzerine uzun boylu düşünmemiştim.

Ağabey dedim, birbirlerine gönülsüz varmış kadınla erkeğin çocukları, bu keyfiyeti ne yapsalar hayatlarından atamazlar. Hiçbir ecza o lekeyi çıkaramaz ruhlarından.

Birden Benjamin Ağabey'e açılma gücü geldi bana. Aklımdan geçenleri ona aksettirmekte beis görmedim. Şimdi yazar-kenki gibi düzgün olmasa da öylece devam ettim cümlelerime.

Bunu kendime itiraf edebilmek bana huzur vermedi tabii ki.

Ihtimal ki bunu idrak edebildiğim ölçüde huzursuzluğumla baş edebildim. Bu idrak ve itiraf, sınırlarımı görmeme yardım etmiştir mutlaka. Sınırlarımı ihlal ettiğim de oldu. Sınır varsa ihlal arzusu da vardır. Nasıl olmasın? Ademoğluyuz...

Donmuş, kaskatı kesilmiş birisi gibi baktı bana. Sonra ağır hareketlerle döndü sırtını, mutfaktan çıkıp salona yürürken, sen hele bir gel Gardaşım, gel bakalım, dedi.

Gece yeni başlamıştı.

Doktor'dan çıktıktan sonra “Karıcığım, senin sağlığın hepsinden mühimdir benim için,” demişti. İkinci düşüğüm-
dü. O yıllar tıp bu kadar gelişmiş değildi. Ben de çok düşme-
dim üzerine. İlk başlarda onun buna çok üzül-
düğünü düşün-
düm. Evlatlık almayı teklif ettim hatta. “Olur, bakarız”
filan diyerek üstünde durmadı, geçiştirdi. Beni kırmamak
için çocuk yapmayı göze almış gibi bir hali vardı da ben bu-
nu pek görmek istemiyordum galiba.

“İkimizin hayatı bize yeter karıcığım,” demişti bir gün.
Baktım, güzel geldi bu laf bana. Sonra ben de bıraktım ipin
ucunu.

Ne düşündüğünü, şimdi bu satırlarda okuyordum.

Saate baktım. Yarım saate kalmadan fakülteden sınıf arka-
daşım Hamiyet bende olacaktı.

Sadece bizim sınıfın değil, dönemin Haniyeti'ydi o.
“Hani”siz cümle kuramadığı için adı Haniyet'e çıkmıştı. Gü-
zel denebilecek kadınlardan değildi Hamiyet. Neşeli, eğlen-
celi, çok sevimli kadındı.

Yıllardır bu sitede yaşıyordu. Burayı almama da o ön ayak
olmuştu.

İzmirli bir işadamlıya yaşadığı gönül macerasının bedelini,
bütün kadınların başına geldiği gibi Hamiyet ödedi, meslek-
ten erken ayrılmak zorunda kaldı. Çorlu'daydı o yıllar. Otuz

yaşında var ya da yoktu. Adamın karısının yanı sıra, sevgililerinden sadece birisi olduğunu öğrendiğinde, her kadının yapmak istediği ama çok az kadının yapabileceği bir şeyi yapmıştı. Karısını bu işe bulaştırmak istememiş, diğer kıza ulaşıp “Ben artık yokum, zaten varlığımdan haberdar değildiniz, bu adamın yanında kimse kendisini biricik hissetmesin,” demişti. Adama da kısa bir not: Herkes kendi önünden yesin.

O kötü zamanlarında bir hafta sonu yanına gitmiş, o anlatmış ben dinlemiştim. Ayakta durabiliyor mu? Bunu nasıl becerdiğini görmek, anlamak istiyordum.

Sonra da basmıştı istifayı. Aslında ortaya dökülen hiçbir şey yoktu. “Hiç öyle değil,” demişti. “Senin hakkında herkes her şeyi bildiğini en son sen öğrenirsin.”

Hayatına ondan sonra en azından uzun süreliğine bir erkek girmemişti. Girse mutlaka tanırdım. İki ay önce “Evleniyorum Cavidan, sakın ikinci bir söz söyleme, keserim seni,” dediğinde ne diyeceğimi şaşırmıştım. Nutkum tutulmuştu. Düpedüz kekelemiştim. Bir erkekle hayat arkadaşlığı kurabilecek kadar kendisiyle barışık olma haline çok sevinmiştim.

Kendime geldiğimde, “Tabii ben olacağım Hemşire, benim yerime bir başkasını nikâh şahidi yapsan gönül koyardım,” diyebilmişim. Bir hafta sonraydı nikâhı.

Aynı hafta içinde Nuri’yi kaybettim. Büyük bir incelik gösterip nikâh tarihini erteledi. İnançlı birisi değildi ama yine de “Kırkı çıkmadan ben nikâh yapamam,” demişti. Benim için hangi tarihin uygun olduğunu sormuştu. Evet 22 Nisan benim için de uygundu.

Hamiyet yarından sonra İstanbul’a geçecek, ben de iki gün sonra gidecektim.

Dip boyam geldiği için dün onu aramış, kuaförün açık olup olmadığını sormuştum. Mayıs ortasından önce açılmıyormuş. “Ben yaparım canım, ne var boyada, sonra da dışarı çıkar yemek yeriz,” demişti. Saç boyamın buradaki kuaför-

de olmadığını bildiğim için yanımda getirmiştım. “O zaman mesele yok” tu Hamiyet için.

Birden arayıp buluşmamızı iptal etmek geçti içimden. Bir-birimizi anlardık. Bilirdi benim bir nedenim olduğunu. Sorgulamazdı. Yine böyle bir kabalık yapamazdım ona.

Yemekten sonra her zamanki gibi hesabı ikiye böldük. Onun deyimiyle, bizim anayasamızın değişmez maddesiydi hesabı birine yıkmamak.

Her zamanki gibi Hamiyet, “Biz yazlıkçı değiliz ki niye hesabı şişirmiştiniz?” dedi garsona. “Evladım sen patrona söyle bir gelsin buraya, demeden, her zamanki gibi ben ona “Allah aşkına sonra hallederiz, hadi kalkalım,” dedim. Öylece kalktık masadan. O her zamanki gibi “Yürüyelim,” dedi, ben “Hemşire taksi ne yazar ki şuradan şuraya,” dedim. Onun dediği oldu. Hemen sonra da benim dediğim... Ona kahve içmeye gitmedim.

Hamiyet’le sohbetimizi hatırlamaya çalıştım eve girer girmez. Üç tane kayda değer cümle gelmedi aklıma.

“Birbirlerine gönülsüz varmış kadınla erkeklerin çocukları” cümlesini, Hamiyet’le oturduğumuz lokantada gece boyunca aklımdan atamamıştım. Hafta ortasında bu koca mekânda, tek masa bizdik. Bir ara tuvalete kalktığımda, lokantanın ucundaki garson içimden geçenleri bile duyabilirdi neredeyse.

Nuri’nin bunu böyle dert etmesine şaşırdım da biraz. Hangi birimiz anamızla babamız arasında aşk aramıştık ki?

Sonra birden konuyla ilgisiz, annesini, babasının mezarına götürmek istediğini benimle paylaştığı o geceyi hatırladım.

Londra’ya gitmeden bir, bilemedin iki ay önceydi. Adli tatilin bitmesine az kala o da nadiren kullandığı yıllık iznini almış, Samsun’a gitmiştik. Ana evi Çiftlik Mahallesi’ndeydi. O

gece ben Nuri'den önce girmiştim yatağa. Yanıma gelince, “Yarın sabah annemi babamın mezarına götürmeye ikna ettim,” dedi. İkna edilecek bir şey olduğundan da habersizdim.

Sabah kahvaltıda nereye gideceklerini bilmezden geldim. Evden çıkarlarken de sormadım. Asrî Mezarlık, Devlet Hastanesinin üstünde, eve çok yakındı. Bir saate kalmadan da döndüler zaten. Yine bir şey sormadım.

Öğleden sonra çıktık. “Korkma Demiryollarının Lokali'ne götürmeyeceğim seni,” dedi, mahalleden aşağı doğru yürürken. Yelken Kulübü'ne gittik. Normalde orasını da pek tercih etmezdi. Müdahimleri bakımından sevimsiz bulurdu. Hafta içi ve gündüz vakti olması sebebiyle pek umursamamıştı galiba.

“Biliyor musun Cavidanım, babamı buraya almamışlar,” dedi. “Çok ah ettiydi.”

Kulüp rakısı içerdi Nuri. Hiç sormadan bana bira ısmarladı, birkaç bir şey söyledi. Gözlerine mutluluk sinmişti. Garson gittikten sonra, “Anlat bakalım,” dedim.

Ben uzun uzun açılacağını sanmıştım. “Babamın başında Fatıha okudu annem,” diye başladı. “Ben otları temizledim, su döktüm, elimle mermerleri temizledim.” Garson yiyecek ve mezeleri bıraktıktan sonra, yanımızdan ayrılır ayrılmaz, “Allah rahmet eylesin, dedi annem. O da benim gibi günahsızdı. Ne diyelim oğlum, sebep olan utansın, dedi.”

Çok rahatlamış gibiydi. Değil kayınpederimin ölümünden sonra, sağlığında da annesinden yıllarca bu lafı beklemişti sanki.

“Çok sevindim, senin için de iyi oldu,” dedim. Gözleriyle evet diyordu bana. Meğer bir kraterin ağzında dolaşıyormuş.

Çıkaramaz ha! Ne diyorsun Nuru Gardaşım?

Çıkıyor, çıkmadı işte Ağabey, dedim.

Biz mübadiller arasında ölen ağabeyinin karısını nikâhına almak diye bir şey yoktu. Hakikaten ben de böyle bir şey ne gördüm, ne işittim. Anam, mübadil değildi. Ailenin büyükleri bundan cesaret aldı belki de. Kim böyle bir şeye babam ve anamı icbar etti, bilsem ne olacaktı?

Devamında, anamı babamın mezarına götürdüğüm günü anlattım. Anamın, mezarı başında bile olsa babamla barışmasını istiyordum. Teklifimi kabul edince, birden neşeli, keyifli, yerinde duramayan bir çocuk girdi içime. Anamın yüzünde göreceğim huzur ve suhulet beni de teskin edecekti. Öyle ümit ediyordum. “Sebeb olan utansın oğlum,” demişti, kabristandan ayrılırken. O kadar hoşuma gitmişti ki anamın lafı. Ona yakıştırdığım, hakikaten de yakışan bu lafta, belki de hayatım boyunca hiç yakalayamayacağım bir tevekkül bulmuştum. Babamı affetmişti annem.

Aradan zaman geçtikten sonra, düşündüm. Neyi affetmişti anam? Nikâhına girmesinin mesulü babam mıydı?

Beni doğurduktan sonra anamı köyüne göndermesini mi affetmişti? Gitmeyip de kalsaydı, bir erkeğin iki kadınından birisi olmak sanki çok hoşuna gidecekti. Ne diyecekti taze kocasına? Beni değil, onu gönder! Kuma ben değilim o! Böyle mi tatmin olacaktı adalet duygusu? Anam, aslında adaletin asla sağlanamayacağı bir kapana sıkışmıştı. Ama o kapanda bir kadın daha vardı. Kendisi için talep edeceği adalet, evdeki bir başka kadının hakkı hilafına tecelli edecekti. O da biliyordu affedeceği ya da affetmesi gereken suçun failinin babam olmadığını. Bense tutmuş anamdan, babamın affetmesini bekliyordum.

Suçsuz birisini affetmeye çalışmak, affedecek olanı daha büyük bir kötülüğün içine çeker. Olmayan bir suç yaratır zira. Bunu yapmadı anam. İstedi de yapamadı belki de. Bir suç yaratmak, buna birilerini inandırmak da güç ister. O gücün kendisinde olmadığını anlamıştı.

Suç, kusur, kabahat... Ne dersek diyelim. Ceza verecek olan, müeyyide koyabilecek olan affedebilir ancak. Anamda bu da yoktu.

Affedeceği şahsın babam olup olmaması da mühim değil, affedebilme hakkı elinden alınmış birisi olarak yaşadı anam. Babamı affetmedi aslında, sadece benim gönlümü aldı.

Benjamin Ağabey, yerinden doğruldu, pencereye doğru yanaştı.

Farleigh Road, şehrin kuzeyine doğru, Stoke Newington yolu üstünde, karşılıklı üç kat evlerin bitişik sıralandığı, sessiz, sakin bir sokaktı. Gecenin sessizliğinde sadece Benjamin Ağabey'in soluğunu duyuyordum. Uyur gibi burnundan aldığı havayı, yine burnundan aynı tempoyla soluyordu.

Döndü, Nuru Gardaşım, desene anan da benim gibiydi. Ananın da benim gibi, ceza verme salahiyeti yoktu. Suçsuz birini affetmeye çalışmak var ya, dedi. Kalktığı koltuğa oturdu. Çok mühim bir meseledir benim için de. Çözmüşüm dersem yalan olur.

Sonra elini çenesine götürüp, işaret parmağıyla çene çukurunu ovup durmaya başladı birkaç dakika. Odada ben yokmuşum gibi, fısıltıyla; sebep olan utansın demiş ya anan, iyi demiş, keşke bu lafı baban anana demiş olsaydı, dedi.

Bir de ne demiştin? Affetme hakkı...

Affedebilme hakkı elinden alınmış birisi olarak yaşadı anam, dedim.

Gömleğinin düğmesini çözüp kravatını gevşetti.

Devam edecek sandım. Sanki başladığı cümleyle ikinci cümlesi aynı mevzudaymış gibi, o rahatlıkla, Cavidan Hanım mutlaka arzu etmiştir Gardaşım, kadın kısmı işi gücü olsa da çocuk ister mutlaka, dedi.

Bir an duraladım. Gözbebeklerini iyice göremesem, sarhoşluğundan şüphe edebilirdim. Hayır, sarhoş değildi Benjamin Ağabey. Çözemediği meseleden benim de uzak durmam gerekiyordu demek ki.

Esasen, Cavidan'a çocuk mevzuunda hiçbir zaman hayır demedim, fakat onun sağlık problemi mani olunca, bundan sevinç duyduğumu da itiraf etmeliyim. Bir evladım olsa, şüphesiz ki hayatım ona göre değişecekti ama esas itibarıyla böyle bir mesuliyeti kaldıracak karakterde biri değildim ben. Anasının yanında büyümesi lâzımdır yavrunun. Malûm, çocuk bir anasız, bir de kardeşsiz büyümmez. Hadi ikincisini yapalım diyecektik. Cavidan'ın işi sebebiyle bunu realize etmemiz çok zordu. Çok sevdiği işinden mesleğinden onu mahrum etmeyi de münasip bulmadım. Kaldı ki Cavidan da karakteri itibarıyla böyle temenniye, benim ona dikte etmem şeklinde anlar ve bilhassa bu sebeple kat'i surette reddederdi. Bizden sonraki nesiller bunun bir yolunu bulacaktır elbet. Görüyorum, buluyorlar da zaten. Biz Cavidan'la ikimiz, zannımca çalışan ana-baba olarak biraz hazırlıksız yakalandık böyle bir duruma. Ya da samimi ifade etmem gerekirse, ben galiba hazır değildim. Hiçbir zaman da olmadım.

Benjamin Ağabey artık içmeyecekti. Şişeyi ve buz kabını salona getirmiştım. Ben bir kadeh daha hazırlarken, neden çocuk yapmak, bir aile kurmak istemediğini sordum.

Benimki çok kısa Nuru Gardaşım, dedi. Değil mi ki beni Sivrihisar'dan söktüler, her yerden sökerler. Sapanın meşinine koydukları taş gibi fırlatırlar. Taş dediğime bakma, fırlatırlar da pamuk yığınının çarpsak un ufak oluruz. Anla artık gerisini. Büyüklerimin sözünü tutamadım ben. Tutmadım diyeyim. Yetimhanede, kilisede; derlerdi evlenecekseniz, çok çocuk yapacaksınız. Soyumuz tükenmeyecek. Haklılar, ne diyecekler? Bazen kendimle konuşurdum. Derdim, ya sırtıma aldığım bebe gibi hiçbir şeyi hatırlamasaydım, hiçbir şeyi görmeseydim. Ya da beni de yolda anamın babamın yanına katsalardı.

Sonra birden, sanki son metroya yetişecekmiş gibi, hadi bana müsaade, dedi. Misafir edebileceğimi usulünce teklif ettim. Teklif var ısrar yok Ağabey, dedim.

En güzel teklif budur Gardaşım, diye cevapladı, tebessüm ederek. Sokaktan caddeye çıktık, durağa kadar eşlik ettim.

Uzaktan gelen kan kırmızı renkli otobüsü görünce, omzumdan beni çekerek sarıldı, kavilleşmeyelim dedi, kim kimi ne zaman aramak isterse arasın.

Duraktan eve yürürken, sokağın başındaki mahalle kütüphanesine takıldı gözüm. En kısa zamanda buraya uğramak geçti aklımdan. Hemen vazgeçtim. En iyisi British Library'ye gitmekti. Dünyanın bu en büyük kütüphanesinde, Sivrihisar Ermenileriyle ilgili mutlaka bir şeyler olmalıydı. Ayrıca 1915'te neler olduğuna dair birçok neşriyata ulaşabilirdim.

Benjamin Ağabey'le tanışmamızdan itibaren hakikatin benden kaçacağı korkusu, giderek artan bir hızla beni teslim alıyordu.

Güneş balçıkla sıvanmaz veczini, bizim sosyalist gençler aslında bu satırları yazarken de değişmiş sayılmaz ama o günlerde dillerine pelesenk etmişlerdi. Neredeyse bir şiar gibi kullanıyorlar ve ne yazık ki her şiar gibi bunun da muhtevası kaybolup gidiyordu.

Hakikatin er ya da geç ortaya çıkacağı, cilalı bir cümledir.

Hakikat gelip bulmuyor bizi. Bazen belki yanımızdan geçip gidiyor ve biz dönüp bakmıyoruz bile. Fark etmiyoruz. Hakikat, kaçır bizden, bunu neden anlayamıyoruz?

Benjamin Ağabey'e reva görülen zulüm bir şimşek gibi çaktı bana. O an, benden kaçmadan yapacağım bir şey varsa, o da benim hakikatten kaçmamamdı. Bir şanstı mutlaka, gök gürlemesinin sesini duymam. Semada patlayan bir anlık kıvılcımı yakalamış olmam, tesadüftü belki de! Bu şansı ziyan etmek istemiyordum.

Bahçedeki rüzgar çanının sesine uyandım. Uyuya kaldığım kanepeden kalkıp banyo ve salonun vasisdaslarını kapattım. Saate baktım. Sabaha karşı beşi geçmişti. Kalsiyum ve D vitamini haplarımı aldım hemen. Kahve suyu koydum. Sırtıma bir hırka alarak terasa çıktım.

Sabahın alacakaranlığına rağmen dolunay, alnıma yapışacak kadar yakın ve berraktı. Uzakta, denizin koyu lacivert renginin dakikalar içinde açılmasını seyrettim bir süre.

“Cezalandırabilecek olan affeder ancak” cümlesi aklıma kurcalıyordu. Nuri her ne kadar farklı bir konuda söylemişse de, garip bir şekilde, yıllarca cezalandırma yetkisine sahip birisi olarak sanık karşısındaki ruh halim canlandı gözümde. Bu yetkiyle biz ceza hâkimleri, karşımıza çıkarılan sanıklara, önce suçlu muamelesi yapıyorduk. Ceza muhakemesinin temel prensibi, hocaların öğrettiği yerde, geniş ve büyük amfilerin boşluğunda kalmıştı. Yargılamanın sonunda suçluya ya cezasını tefhim ya da “müsned suçtan beraatına” karar veriyorduk. Beraat değildi verdiğimiz karar, aslında affediyorduk suçluyu. “Sen suçlusun ama bak gördüğün gibi seni affettik, hadi git ve bir daha karşımıza çıkma!” diye azarlıyorduk. Suçsuz olanlar, sadece yargılayamadıklarımızdı. Bizim prensibimiz “Hiç kimse hâkim önüne çıkmadıkça suçlu değildir” idi.

Bunu daha önce hiç düşünmemiştim.

Böyle konular üzerine düşünmemiz istenmezdi bizden. Devlet, kendisi namına hüküm vermemiz için bir kürsü ve cübbe vermiş, “Sizin işiniz yargılamak,” demişti. Adaleti sağlamak değildi maksat, hüküm vermektir. Verdiğimiz hüküm, adaletin kendisiydi nasıl olsa.

Benjamin Bey’in mühim mesele dediği şey, bizim için o kürsüye kurulmakla halledilmişti. Suçsuz birini affetmiyor, affetmek için yeni bir suç yaratmamıza gerek kalmıyordu.

Kayınvalidem de aslında tıpkı benim gibi hiç farkında ol-

madan çözmüştü meseleyi. O, ceza veremeyeceği için affedemiyordu, ben cezalandırabileceğim için, yeni kuşak hâkimlerin dediği gibi, aklamıyor, sadece affediyordum.

O, bunu bilmeden yaşadı, ben ilk kez bunu fark ediyordum. Daha sonra özellikle Benjamin Bey'in sözlerini okuyunca kafam bu kez başka türlü karışacaktı.

Uzakta Ege Denizi lacivertten maviye, maviden koyu yeşile dönerken, üşüdüğümü hissettim.

Evdeki tamir tadilat işlerini bitirmek için iki günüm vardı. Yapacaklarımın listesini hazırladım. İnternet istiyordum evde. adalet.org sitesinde genç hâkimlerin tartışmalarını izlemek keyif veriyordu. Nadiren de olsa katılıyordum. Artık çok boş vaktim olacaktı. Geçen sene aldığım dizüstü bilgisayarımı burada sadece daktilo gibi kullanmak istemiyordum. Bahçeye küçük bir bostan yapmak fikri çok cazip gelmişti. Benim için iyi bir meşgale olacaktı. Bunun için fide ve tohum alacaktım. Diğer ıvır zıvır şeyleri bu arada bitirmek üzere plan yaptım.

Benjamin Ağabey, ertesi gün akşam aradı. Gardaşım, senin de manin yoksa tez elden buluşalım, hatta mümkünse sabahtan nehir kıyısında, dedi.

Ağabey, dedim, benden kimse yoklama istemiyor, iyi güzel de, öğretmen dersi asar mı, diye latife yaptım.

Benjamin Ağabey, Londra'da bir Ermeni okuluna bir süreliğine Ermeni Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak gelmişti.

Teklifini daha önce olduğu gibi tereddütsüz kabul ettim. Sabah Dalston Kingsland istasyonuna kadar yürüyüp, Temple'da indim. Sözleştiğimiz gibi nehir kıyısındaki banklardan birin-

de oturuyordu. Oradan buradan, havadan sudan konuşmamız çok kısa sürdü.

Ananın halini düşündüm, diye lafa başladı. Bende yaş ilerliyor Gardaşım, araya bir gün geçer de lafım uçar gider dilimden diye seni böyle sabahtan aldım.

Ağabey, diye lafına girdim, bir tekne turu mu yapsak?

Niyetim, daha ferah, insanlardan daha uzak bir mekânda Benjamin Ağabey'i dinlemektir. Dikkatim dağılsın istemiyordum. Belki de teknenin kışına oturup motorun gürültüsünden söylediği tek kelimeyi bile duymamak... Bu iki his arasındaki o daracık boşlukta sıkışmıştım.

Turist sezonu olmaması hasebiyle tekneler tenhaydı. İhtimal ki ikimizden başka biri olmazdı.

Hele bir muhabbete başlayalım, sonrasına bakarız, dedi. Aniden banktan yüzünü ters istikamete çevirdi ve öylece kaldı. Sahibinin gezdirmeye çıkardığı besbelli bir Afgan tazısı, bana patilerini atıp boynumdan yaladığında, Gardaşım hadi tekneye gidelim dediğini duydum.

Nereye gideceğini bile sormadan kendimizi iskeledeki teknelerden birine attık.

Teknenin hareket etmesini beklemeden, oturur oturmaz lafa girdi.

Ceza verecek kudreti yoktu değil mi anan rahmetlinin?

Cevabımı beklemeden konuşmaya başladı.

Ama kabahatin, kusurun, suçun ne olduğunu biliyordu. Nuru, Gardaşım benim, suçu bildiğin yerde suçlu ortada yoksa, suçluyu bulamazsan, ruhunda öyle bir yara açılır ki, kapansın istemezsin. Yaranı saklarsın, bir gören olur da bir katre merhem sürer. İnsan içine çıkmaktan çekersin kendini, birisi sorar belki, kim yaptı bunu sana? Cevap veremezsin, bilirsin vereceğin cevap bir işe yaramaz. Uykunda bile gözlerin açıktır, biri gelip yaranı sarar diye evham basar içini. O yarayı saracak olan yine kendi özündür, gel gör ki nasıl saracağını bilemezsin.

Sen bir adım attıkça kapanında biraz daha kısılırsın. Dursan, için için yer. Ne yapsan boştur. İnsanın kaderi kafesi olur mu? İşte böyle olur Nuru Gardeşim.

Paketinden iki tek sigara çıkardı, birini bana uzattı. Ben dalmışım demek ki sigarasını yakacak bir şeyler aradığını fark edemedim.

Kibritin var mı diye sordu.

Sigarasını yaktım. Parmaklarımın arasında çevirdiğim sigarayı geri aldı.

Bu mereti bırakman lâzım Gardeşim, dedi.

Anladım, yine meseleden uzaklaşmak istiyordu. Bu sefer onu bırakmak istememiştim.

İnsanın kaderi kafesi olurmuş dedin Ağabey...

Devam etsin istiyordum. Anamın kaderi üstünden ağzından çıkacak her kelime, aslında beni kendi kuytusuna götürecekti. Bunu farkında olmadan yapıyordu. Kaldı ki benim hoşuma giden de buydu. Doğru ya da yanlış, benim yaramı sarmaya geldiği yerde bana yarasını gösteriyordu aslında. Beni buna lâyık bulmasından, tuhaf, tarif edemediğim bir haz hissettim. Sana teslim olabilirim diyordu bana Benjamin Ağabey. Sana kendimi teslim edebilirim demek istiyordu ya da ondan bu hissi almak benim işime geliyordu.

Ananla babanı barıştırmaya çalışmışsın Gardeşim, iyi de yapmışsın.

Doğrudur Ağabey, dedim.

Aile büyükleri icbar etmişler babanı, alacan demişler ağabeyinin hanımını. Anan daha kocasının mateminde. Çekip almışlar ananı mateminden. Bir de üstüne kalmış mı ilk kocasına ihaneti? Hani bela üstüne bela gelmese, bu ihanetle belki baş edecek. Sana gebe kalmış, hüsnü kabul görse o badireyi atlatacak... Kaderi kafesi değil, belası olmuş, anla artık. Baba evine döndüğünde, tutamadığı matemini bir idi oldu mu uç? Babanı

sevmemiş tamam, baban da ananın onu sevmesini talep etmemiş, ama ondan da kopartılmış. Ne kadar sevmese, evladının babası Gardeşim, o da bir boşluktur. O da bir kayıptır. Orada da ne yapacağını bilemiyor. Oldu iki! Okula başlayana kadar ananın köyüne gittin. De ki altı sene. Altı sene değil altmış sene bir anaya yetmez. Bir de senden ayrıldı, etti mi üç? Gardeşim, öyle uzaklara daldın ama beni dinliyorsun herhalde.

Sırtımdan soğuk terler boşanıyordu. Esasen Benjamin Ağabey bana, boşanmak üzere olan ebeveynlerine sulh çubuğu tütürmek isteyen büyümüş de küçülmüş çocuklardan biri olduğumu söylemişti, bütün nezaketiyle. Benjamin Ağabey'in yerine başka birisi olsaydı, bu sözlerini küstahlık olarak alabilirdim. Kızabilir, öfkemi kusabilir, sonradan belki de çok pişman olacağım şeyler yapabilirdim muhtemelen. Ancak Benjamin Ağabey'in inceliği, muhabbetinin âdeta mütemmim cüz'üydü.

Sonra o çocukları düşündüm. Çocuklar en egoist varlıklardı nazarımcı. Ama egoizmleri en kolay ve en çabuk affedilebilir olanlar da onlardı. Bütün dünyalarını kendi talepleri üzerine kuruyorlardı. Bilmeden yapıyorlardı bunu.

Bu taraftan ise, anamı babamın mezarına götürdüğümde, anamın değil, kendi huzurumu gözettiğimi kendime itiraf edemiyordum belki de.

Benim onlarca değil bir tane çocukluk fotoğrafım vardı ve o da ikiye yırtılmıştı. O an, iki parçayı yan yana getirebileceğimi sanıyordum. Zaman, birleşmiş iki parça arasındaki izleri silerdi nasıl olsa. Kendimi kandırıyordum. Olmayacak bir şeyi istiyordum. İlk kez böyle bir şeye tevessül etmişim, son da oldu.

Dinliyorum tabii ki Ağabey, dedim. Sonra lafı aldım.

Biliyor musun Ağabey, ben aslında sağlığında babamı anama götürebilmeliydim. Ama evvel karşısına çıkıp demeliydim ki, baba pederşahi aile ananesi, seni teslim aldı. Fakat sen de bu vaziyete mukavemet etmek namına hiçbir şey yapmadın. Hadi anamı kabul ettin, aldın nikâhına, çaresizlik kaderimiz olmuş

demedin, tuttun ona dölünü verdin. Beni doğurduktan sonra da fırlatıp attın anamı. Şimdi git anamın rızasını al baba. Ona de ki, senden helâllik almaya geldim, sana sevdiğin bir evlat verdiğim için hiç olmazsa beni affet.

Benjamin Ağabey, kederli bir sesle, sanki inler gibi, Gardaşım dedi, benim diyeceğim de buydu ama çok müşkül durumda kalırdım, açamazdım dilimi. İşin aslını dedin sen. Ananın gönlünü yapacak tek şahıs vardı, o da babandı. Baban bunu yapmadı, buydu onun kusuru. De ki kabahati, de ki cürmü...

Elini omzuma koydu, sırtımı sıvazladı. Sonra, acı içinde kıvranan halinden eser kalmamış gibi, gözlerindeki ışığı bana da aksettirerek, bak bu çok güzel dedi. Anan belki hakikaten babanı affetmiştir. Zaten başka hangi sebeple affetmiştir ki?

Nuri de Benjamin Bey de aslında kayınvalidemin kayınpederimi affetmiş olmasını arzu ediyordu. Benjamin Bey benim için Nuri'nin satırlarında tanıdığım birisiydi, ne kadar tanıyabildiysem. Nuri'nin ruh halini daha iyi anlayacak durumdaydım.

Nuri'yi ilk, hatta son kez sarhoş gördüğüm o geceyi hatırladım. Gün içinde arayıp "Beni akşam yemeğine bekleme," demişti. Çok geç bir saat de değildi eve geldiğinde.

Meğer kayınpederim gelmiş, dışarıda yemek yemişler. Kayınpederim de görümceme geçmiş. Zaten Ankara'da olduğumuz yıllar bize nadiren gelir, yatıya ya görümceme ya da kayınbiraderime giderdi.

Mutfaktan viskisini hazırlayıp salona geldi. "Cavidan, bak ne diyeceğim sana," derken, ayakta sallanıyordu. Koltuğa oturdu. Sustu. Onu öyle görünce beni bir gülme aldı, sonra hali tavrı öyle hoşuma gitti ki, birden kan dolaşımım hızlan-

dı, vücudumu ter bastı. Biraz da sırnaşarak, “Söyle ne söyleyeceksen,” dedim. Gittim, koltukta dizinin dibine oturdum. Elini avuçlarımla arasına aldım, yanaklarımda gezdirdim, parmaklarını dudağımın arasına götürdüm. Anladım ki benim olduğum yerde değil.

Başımı dizine koyup, ne diyeceğini beklemeye başladım.

“Ben aslında hem babamın oğluyum,” dedi, “hem de ölmüş amcamın.”

Anlamadım ne demek istediğini. Yerimden doğruldum, yandaki koltuğa geçtim. Karşısında birisi var da onunla konuşuyormuş gibiydi. “Amcamın oğluyum ben,” derken, bir sırrı ifşa eder gibi kederli bir hali vardı.

Sonra kadehini dikti, yerinden ani bir hareketle doğruldu. Yarım saat sonra yatağa girdiğimde derin uykusundaydı.

Ertesi gün akşam yemekte ona bu lafını hatırlattım. “Sarhoş kafamla saçmalamışım Cavidanım,” dedi, “boş ver.”

Tekneden indikten sonra bir saat kadar yürüdük. İki belki de üç kez, sahipli köpekle karşılaştık sanırım. Benjamin Ağabey, tamamında aynı reaksiyonu verdi. Köpek fobisi olmadığı besbelliydi. Kaçmıyor, korkmuyor, sadece başını çevirerek görmek istemiyordu köpekleri. Sonra birden hatırladım. Benjamin Ağabey, buluşmak için şehrin, köpeklerin koşturduğu uçsuz bucaksız parkları yerine, kapalı alanları tercih ediyordu daima.

Yine gün kararlaştırmadan vedalaştık birbirimizle.

O akşam, kütüphaneye gitme isteğimi yeniden düşündüm. Ehemmiyetini korumakla birlikte, beni bu mevzuda araştırma yapmaya iten saik kafamı kurcalıyordu. Benjamin Ağabey’in hikâyesini teyit etmeye mi ihtiyacım vardı? Her ne kadar böyle bir fırsatı bir daha yakalamam çok zor da olsa, bir daha böyle

bir kütüphaneye ne zaman geleceğim belli olmasa da, bu aceleciliğimi beğenmedim.

Kütüphaneye gitme fikrimi Benjamin Ağabey'e açmadığım gibi, caydığımndan da haberi olmadı.

Hangi ilmî eser, hangi tarihî araştırma Benjamin Ağabey'in anlattıklarından daha sahici olabilirdi? Anası babası ölüme, kendisi on yaşında hayata terk edilmiş birisinin sadece cümleleri değil, susuşları, duraklamaları bile yeteri kadar manalı ve ikna ediciydi.

Yerinden yurdundan sürülmüş Ermenilerin sayısı mı beni malûmat sahibi yapacaktı?

Bırak Benjamin Ağabey'in hikâyesine vakıf olmayı, hayatından haberdar olmak bile, insanı getirip haysiyet imtihanının önüne koyar. Kaçışı olmayan, ikmal şansı olmayan bir imtihanın...

Ben bu sesi duydum bir kere! Gözlerinin içine baktım. Londra'dan dönerken, bir daha aynı Nuri olamayacağımı idrak, tamamıyla bir haysiyet meselesi oldu benim için.

Kendimden başka ne hesap soracağım ne de hesap vereceğim birisi var. Münevver değilim. Fikirlerimi, birilerini ikna etmekle ölçmedim, buradan bir mana yaratmaya çalışmadım. Sosyal meselelerle alâkadar olmayı kıymetli bulsam da nedense hep uzağında durmayı tercih ettim. Mecburiyet hâsıl olmadıkça herhangi bir cemiyet, teşekkül veya teşkilata ait olmak, her birinin gayesi ne kadar ulvî olursa olsun hiç sıcak gelmedi bana. Nitekim masonluk davetini de aynı sebeple ancak şüphesiz azamî nezaketle geri çevirdim. Beni okutan devlete bağlılık duymuştum sadece. Borcumu, bu yurdu muasır medeniyet seviyesine ulaştırarak mühendislik hamlesinin bir parçası olmakla ödeyecektim. Yapabileceğimin en iyisini yapmak benim için sadece mesuliyet değil, vazifeydi de. Fedakârlıktı tek ölçüm. Benim gibi leylî meccani Mukavemet hocam rahmetli Mustafa İnan'ın romanında yazıldığı gibi o kuşak, evet ziyan olmuştu. Ben de kendimi ziyan et-

meye hazır kıt'a idim. Ne var ki "Biz leylî meccaniler," diye başlayan bir cümlemin içine bile kendimi bir türlü yerleştiremedim.

Bir sohbetimizde Benjamin Ağabey, Sivrihisar'dan almasalardı beni, ekalliyet olacaktım değil mi Gardaşım, azınlık yani, demişti. Asırlık bir çınar ağacının yaprakları hışırdıyor gibi konuşuyordu:

Azınlık az olduğunu her dem bilir ama azınlık, az olmak değildir ki! "Biz" olamamaktır. Azınlık bizsizliktir Nuru, bizsizliktir. Sevkiyat artığıym ya Gardaşım, sırf bunun için, sırf hayatta kaldığım için kendime bile azınlığım ben. Yine de içine gireceğim bir biz arar dururum. Zinhar çoğalamayacağım, belki de girip görünce kesinlikle daha çok mutsuz olacağım sizin peşine düşerim. Olsun öyle bir biz de, varsın canımı yaksın, derim.

Kendime bile azınlığım lafı dikkatimi çekmişti. Sordum.

Aynen öyle, dedi. Hayatta kaldım ya Gardaşım, hayatta kalmak bu sefer beni her gün biraz daha azınlık yaptı. Yaşıyorsun da içinden bir ses diyor ki senin yerine ölen birisi var, onun yerine yaşıyorsun. O öldüğü için sen yaşıyorsun Benjamin, diyor. Bu sesi duyduğunda hevesin gidiyor, ışığın kararıyor, dünyayı dar ediyorsun kendi kendine. Yaşamak bir ukde gibi kalıyor öyle içinde.

Benjamin Ağabey'i dinledikten sonra kendime sordum. Benim aradığım bir biz var mıydı? Hayır, aramamıştım. "Biz Türk Mühendisler" idi benim "biz"im. Başka da yoktu. Oraya ait olduğum sürece beni kabullenen, oraya ait olduğum kadar beni mühim bulan bir ailenin mensubuydum. Ben seçmemiştim. O aileye tayin edilmişim.

Bu bağımı, mecburi hizmet süremi tamamladığım 7 Temmuz 1975 günü kopardım.

Çok kısa bir istifa dilekçesiydi.

7 Temmuz 1964 tarihinde intisap ettiğim memuriyetten, gördüğüm lüzum üzerine bugün itibarıyla istifa ediyorum.

Arz ederim.

Saygılarımla.

Bu kadar!

İzmir’de yaşıyorduk. Pazar günü Foça’ya kaçmış, döndükten sonra evde balkon sefasındaydık. Haytalığı üstündeydi. Benim lafımdan bir kelimeyi alıp, içinde o kelimenin geçtiği bir şarkıya başlıyor, onu bitirip gözlerimin içine bakarak şiirler okuyordu ezberinden. Hatta bir ara dansa kaldırmaya çalıştı daracık yerde. Hemen oturdum haliyle. Dirseğini balkon demirine dayamıştı. Sarhoş taklidi bile yaptı. Dili şişmiş gibi konuşuyor, dirseğini dayadığı yerden kaydırıyordu. Çok eğlendirdi beni o gece. Sonra bir sessizlik oldu. “Yarın Devlette son günüm Cavidanım,” dedi, “istifa ediyorum.”

Şaka yapıyor sandım. Ben de aynı şekilde cevap verdim: “Bari benden de ayrıl da tam olsun.”

Gülümsedi. “Devlette liyakat kalmamış. Ben daha iyi hizmet etmek için gidene küfredemem, gelenin kapısı önünde yatamam. Özel dersler veririm, çeviri yaparım, medar-ı maişet motorunu bir şekilde döndürürüm. İkimiz de parayla alâkalı insanlar değiliz. İstikbal endişesi taşıyacağımız çocuğumuz da yok. Dünyaya bir daha gelmiyoruz ki hem. Ha, haksız mıyım?”

Kararını verdiğini anladım. Böyle durumlarda onu vazgeçirmek, imkânsız başarmaktı. Hiç çabalamadım.

Hınzırca bir ifade buldum gözlerinde. “Hani aşıklardan biri aralarındaki hukuku bitirmiştir, karşısındakini de rencide etmeyecek bir laf arar, ikimiz de böyle bir sonu hak etmiştik der ya, benimki de öyle,” dedi.

Sokak lambasının ışığında yüzüne tekrar baktım. Hayatını değiştiriyordu. Ortasından ikiye üçe filan bölmüyor, olduğu gibi kaldırıp atıyordu. Birden kendimi çocuğunu üniversite sınavı kapısında bekleyen anneler gibi hissettim. Sınavın ne zaman biteceğini bilmeden bekleyen anne! Puanlar ne zaman açıklanacak, bir yere giremezse, bir baltaya sap olamazsa onu nasıl teselli edeceğim, edebilecek miyim?

O sessizlikte bu seslerle gidip geldim. Hınzırlığı üstündeydi. “Hem sonra,” dedi, “tam istediğin bir ev erkeği olurum. Yemek yaparım sana, çamaşır yıkarım, temizlik yaparım, ha bir de yatakta her daim emrine amade olurum.”

Zaten ya kızdığımda ya da çok içime almak istediğimde “Sarı Kafa,” derdim Nuri’ye. Birden yerimden doğruldum, elini tutup kendime doğru çektim, “Kalk Sarı Kafa,” dedim, “şimdi en sonuncusundan başlıyoruz.”

Pazartesi sabahı ben de bir haftalık izne ayrıldım. Onu bulunduğu ortamdan uzaklaştırmak istiyordum. Telefonlar susmayacak, her sorana dert anlatmak zorunda kalacaktı.

Haritadan seçti Bozburun’u. Uzak, hiç görmediğimiz, kimseyle karşılaşmayacağımız bir yer olsun istedi. Yola çıkmadan öyle söylemişti. Altı yıl sonra gecikmiş balayı yapacaktık.

Döndükten sonra kulak misafiri olduğum telefon konuşmalarında, arayaana göre bir cevap uyduruyordu. Özel sektörden güzel bir teklif almış da onu değerlendirecekmiş, kendi işini kuracakmış, ondan önce biraz kafa dinleyecekmiş...

Kocasından şüphelenen kadın taklidi yaparak “Bana bak Nuri,” dedim, o telefonlardan birini kapattıktan sonra; “bana da yalan söylüyorsan kafanı keserim ona göre.” Karşılıklı gülüşerek bana sarıldığını hatırlıyorum. Susmuş, hiçbir şey söylememişti. Nerden çıktı şimdi bu, ne demek bu karıcığım... Sadece sarılmıştı.

O akşam balkonda söylediklerinin hepsini tatilden döner dönmez yapmaya başladı. Hem de kalori hesabı filan gözeterek nefis sofralar kuruyordu, ev her zaman pırıl pırıldı. Sadece ayda bir, o da camları filan silsin diye eve kadın alıyordum. Mutfak alışverişini de yapıyordu. Ara sıra Nuri'yle ben de pazara çıkardım. Hatta takılırdı bana, "Sen halkı sadece suçlularla tanıyorsun, biraz hayata karış," diye. Büyük zevkti gerçekten. Hesap kitap bildiğinden değil, sırf eğlence olsun, pazarcılarla iki üç cümle daha fazla etmek adına, hiçbir şeyi pazarlıksız almazdı. "Tamam bu etiket fiyatı da bana kaçça bırakıyorsun." Bayılırdı bu lafa.

Tetkik hâkimi olarak Yargıtay'a geldiğim Ankara'da, beni böyle yalnız bırakana kadar devam etti bu düzen. Sadece bir ricası oldu benden. "Lojmanlarda kalmayalım karıcığım."

Hiç itiraz etmedim.

Bu fikirlerimi bir şekilde açıkladığımda karşılaşacağım kötülükler de beni korkutuyor. Bunu inkâr edecek değilim. Ne devlet düşmanlığım kalacak ne de vatan hainliğim. Üstelik, düne kadar birbirlerini vatan hainliğiyle suçlayanlar, birbirlerine ithamlarını unutacak kadar tehlikeli bir vatan haini bulacaklar karşılarında. Korkutana tapanların korkanı alçak ilan ettiği bu ananeye karşı duracak kadar kudretli değilim ben. Korkutana biat edip korkanı linç edecek o cesur ve kahraman insanlarla baş edemem.

Bir başka endişeden de kendimi alabilmiş değilim. Bu belki, abarttığım korkumdan daha ağır yük benim için. Memuriyetten istifamın kefaret olarak addedilmesi ağrıma gider. Böyle bir zulüm karşısındaki vaziyetimi, ödeyeceğim kefaretle temize çıkarabileceğimi düşünmek, ya da birilerinin böyle bir zannı al-

tında kalmak, hem kendime yapacağım, hem de karşılaşacağım en büyük kötülüktür.

Nitekim bu mülahaza ile istifa kararımı Benjamin Ağabey'le bile paylaşmadım. Yazdığım mektuplarda bu mevzuda hiç bahis açmadım.

İstifamın, Devlet'i itham manası taşıdığı hususunda hiçbir te-reddüdüm yok. Devrin, Devleti temsil kudretini haiz idarecile-rinin bu zulmünü, sadece şahsi mesuliyetle izah etmek müm-kün değildir. Ancak, kendi haricimde arayacağım her kusur, beni daha fazla huzursuz edecek. Bunu biliyorum.

Yıllar sonra ailenin reisi babasının katil olduğunu öğrenen evladi ne yapar?

Mazeret arar, mecburdu, nefs-i müdafaaydı der, aile efradı-nın yalan yanlış bilgileriyle; hasmı, babamın canına kast etmiş-ti, babam ister miydi yoksa elini kana bulamayı, der.

Ben bunu yapamadım. Sadece artık oraya ait olamayacağımı anladım. Bir sabah herkes uykusundayken bir daha geri dön-memek üzere çıkıp gittim evden. Ama babamın bir katil olduğu-nu da ne babama haykırabildim, ne de ailemle paylaşabildim.

Kendimi ortaya atıp "Bir katilin evladiyım ben," diyememiş olmanın o derin azabı, içimden bir yerden hâlâ yokluyor beni.

"Bir katilin evladiyım ben!" Bu lafı evin duvarlarına çakıp çıksaydım kapıdan, rahatlar mıydım? En azından bugünkün-den farklı olurum.

Korkarım bunu hiçbir zaman diyemeyeceğim. Bazen kendi-mi, cenazesine rahibin bile katılmadığı Werther'in durumun-dan daha berbat hissediyorum.

Benjamin Ağabey'le Sivrihisar'a gitmek, en büyük emelimiz-di. Londra'dan döndükten birkaç yıl sonra vuku bulan suikastlar şartlarımızı zorlaştırdı, ardından binen 12 Eylül darbesi bu arzu-muzu tamamen elimizden aldı. Sağlığında bu seyahati gerçekleştirememek, bir başka boşluk yarattı içimde. Yaptığım haksızlığı tamir etme imkânı elimden alınmış birisi gibi kalakaldım ortada.

Geriye bana bu muhterem Ağabeyimin aziz hatırası ve bu yazdıklarım kaldı.

Ev üstüme üstüme gelmeye başladı.

Nuri'siz kalmak, böyle anlarda sert bir tokat gibi yüzümde patlıyor, yanaklarımdaki acıyla nefes alamaz hale geliyordum.

Defteri de yanıma alarak Site'nin plajındaki çay bahçesinde indim.

Tesisleri sezona hazırlayan işçilerden başka kimse yoktu sahilde. Midilli'nin üstündeki yağmur yüklü bulutlara takıldı gözüm. İlk defa bu kadar çok istedim yağmurun yağmasını.

Aralarında ustabaşı pozisyonunda olduğu her halinden belli bir genç, hızla yanımda bitti. "Abla burada size rahatsızlık verebiliriz, ben sizi şuraya alayım," dedi. Masanın üstüne ters çevrilmiş sandalyeleri kaldırıp yerine koydu. "Şuraya biz bez getirin," diye seslendi birilerine. "Yalnız Ablacığım, birazdan yağmur gelecek, o zaman sizi kapalıya alırım. Bir de Abla tahmin edersiniz, tesisler açılmadığı için hani, ikram edecek bir şeyimiz de yok."

Kibarlığına bayıldım çocuğun.

"Önemi yok evladım, kendiniz için çay demlemiştinizdir, bana bir çay verin, şeker de istemem," dedim.

Nuri kestirmişti şekerini.

"Sıcak içeceklerden şekerini kesin lütfen Cavidan Hanım. En fazla bir hafta zorlanırsınız. Çayın da kahvenin de tadını, gerçek tadını öyle alırsınız." Birbirimize hoşlandığımızı henüz itiraf edemediğimiz, "siz" hitaplarının havalarda uçuştugu günlerdi. Nehrin kıyısındaki bahçede oturduğumuz

başka bir gün bardağım yarıya kadar boşalmışken, iç cebinden küçük bir şişe çıkarmış, “Müsaade ederseniz bir de bununla tadın çayınızı,” demişti.

Çantamdan cep konyağını çıkardım, hızla üç dört yudum aldığım çay bardağını konyakla tamamladım.

Nuri'nin memuriyetten ayrılmasıyla ilgili yazdıklarını bir kez daha okudum. Bir başkası okusa, “Bak görüyor musun sana yalan söylemiş,” derdi sanırım. Ben hiç öyle düşünmedim.

Yazdıklarını itirafları gibi okuyordum galiba. Kendini kusurlu veya suçlu bulup bulmama arasında gidip gelen birisinden kimsenin beklemediği, sadece kendisinin bileceği itiraflar gibi.

Yine de çok şaşırttı Nuri beni. İtiraf, edilen bir şeyden çok, alınan bir şeydir. Biz hâkimlerin en iyi bildiği şey... Suçunu kabul eden sanık bizi tatmin etmez. Onu konuşturmak, pişman olduğu itirafını alarak onu iyice gömmek, rezil etmek, yerlerde süründürmek isteriz. Çoğu kez bulunduğumuz yerden tepesine dikilerek değil, bir anne şefkatiyle yaparız bunu. Yargılama dediğimiz savaş, suçluya verdiğimiz cezayla kazanılmaz. Yalan yanlış, samimi veya değil, “Bir daha yapmayacağım anne,” lafını ondan duyduğumuz andır zafer anı. Bozulan düzen, işte bu pişmanlık itirafından sonra eski haline döner.

Bizim alışık olduğumuz türden itiraflardan değildi Nuri'ninki. Suçu da kendisi yaratmıştı, suçluyu da. İtiraflarından medet umduğu birisi veya bir yer de yoktu.

Bunun için mi defteri kendinden bile saklamıştı? Burada yazdıklarının itiraf yerine konmasını istememişti belki de.

İyi de ben otuz yıl önce, otuz üç yaşında şimdi burada karşıma çıkan gerçekle baş edebilir miydim peki?

Nuri bunu benim adıma düşünmüş ve bir karar vermişti: “Devlette liyakat kalmamış karıcığım.”

Benim cevabım ne peki bu soruya?

Otuz yıl öncesine gitmeme gerek yok, bugün diyeceğim bir şey var mı?

Cep telefonumun sesiyle ayıldım. Çantamı karıştırdım, hangi gözüne koyduğumu bulana kadar arama sesi kesildi. Baktım, Hamiyet'ti arayan. Tuşladım telefonu.

“Gel tabii ki,” dedim, “çay bahçesindeyim.”

Çok geçmeden yanı başımdaki karaltıya başımı kaldırıncaya fark ettim geldiğini.

“Hâkimanım şu okuduğun beni de bu kadar derinlere götürecekse, bitirince ver de ben de okuyayım.

Öyle bir hitap geliştirmişti bana. Tıpkı benim ona Hemşire diye seslendiğim gibi. “Hâkimanım!” Hâkimanım'ıydım ben onun.

Okuma gözlüğümü çıkardım. Defteri kapatıp çantama koydum.

“Veririm Hemşire, veririm.”

“Sen zaten okuduklarını, ben anlayamadım bir de sen oku, diye bana verirsin.”

Havası yerindeydi.

Oturdu. Birazdan sınıfı birbirine katacak haylaz bir çocuk gibi çevreyi süzdü.

Aynı neşeli ifadeyle, “Geldiğinden beri yüzer gezer bir halin var Hâkimanım, dedi. “Hem vedalaşırım, hem de bir şeyler anlatır belki dedim.”

“Bırak benim halimi, var mı yeni bir tur programı?” diye sordum.

Olmaz mıydı? “Ama artık eskisi gibi Site'den ekip organize edemem.” Muzipçe ekledi: “Üç gün sonra artık evli bir kadını biliyorsun.”

“Dernek faaliyetlerini de bir süre askıya alırsın,” dedim, “kocana daha fazla zaman ayırmak zorundasın, biliyorsun.”

Son kelime onun vurgusuyla ağızından çıkmıştı. Ben de biraz takılmak istiyordum Hamiyet'e.

“Hayat müşterektir Hâkimanım, onu da katarım bu işlere.”

“Emin misin?” diye nasıl baktıysam, “Katılır, katılır, sen bana bırak,” dedi.

Bana çay getiren çocuk, hiç sormadan Hamiyet'in önüne aynısından getirip koydu.

Hemen önünden bardağı aldım. Yarisına kadar yere boşaltıp, şaşkın bakışları arasında çantamdan çıkardığım üstüne cep konyagından ekledim.

Hamiyet ilk kez beni böyle görüyordu.

Bardağı önüne uzatıp, “Hemşire,” dedim, “o alçakla daha sonra hiç karşılaştın mı?”

Bardaktan bir yudum aldı, gözleri genzinin yandığını yeteri kadar anlatıyordu.

“Evet,” dedi, “evet karşılaştım.”

Yağmur damlaları, masanın üzerine indiği anda leke gibi iz bırakıyordu. Parmakları masadaki lekelerde amaçsızca gezinirken, “Kalkalım istersen, şuraya geçelim,” dedim, kapalı bölümü işaret ederek.

“Hayır kalalım.

Gözlerinin içine baktım. Korkutucu geldi bana. “Neden bu konuyu açtığını biliyorum, hiçbir yere kaçamazsın,” demek ister gibiydi.

Yağmurdan beni uyaran delikanlı, hemen meşrubat markalarının promosyon şemsiyelerinden birini, tekerlekleri üzerinde sürüyerek masanın ortasına açtı. “Şal getireyim diyeceğim Abla ama hepsi geçen yazdan. Küf kokuyordur.”

Hamiyet, öyle bir “kalsın” işareti yaptı ki, hiç tanımayan biri bile o bakışla Hamiyet'in “Hemen buradan uza,” dediğini duyardı. Çocuk da duydu.

“Aslında biliyor musun ona senin gibi kızgın değilim. Artık öyle öfke filan da duymuyorum.”

Konyaklı çayından bir yudum daha aldı. “Bu âdeti de ye-ni mi çıkardın?” dedi yüzünü buruşturarak. “Ben onunla ev-lenseydim, şimdi torunum olurdu. Yıllar sonra, hem de böy-le evlilik arefesindeyken nereden aklına geldi bu konu?”

Acaba bildiği bir şeyler vardı da beni mi konuşturmak is-tiyordu?

“Senden özür diledi mi, onu merak etmişim,” dedim.

“Evet diledi. Ama ben artık ondan özür bekleyen Hami-yet değildim.”

Soğumuş çayını bir dikişte bitirdi. Yüzünü bu kez çok az buruşturdu. Arkaya döndü, işçilerin yönüne doğru seslendi: “Bize bir bardak çay daha getirin çocuklar.”

Gelen çayı her iki bardağa bölüştürdü. “Koy bakalım,” de-di, “böyle gündüz vakti kötü yola düşeceğim varmış.”

Çantamdan konyağı çıkardığımda kuaför çırakları yaşın-daki çocukla göz göze geldim. Her şeyi izleyen, her konuşı-maya kulak kesilen çocuklardır onlar. Yüz yüze gelmezsiniz onlarla. Aynadan bakışlarınız birleşir. Tatlı bir gülümsemey-le gözlerini kaçırdı benden.

“Bunu da merak ediyorsan söyleyeyim, laf ola beri gele bir özürdü.”

“Nerden anladın Hemşire?”

“Servis otobüsünde kazara ayağına basan birisinin özü-rü gibiydi. Bunda anlamayacak ne var? Yalan da değil bu dedi-ğim. Trabzon’dan İstanbul aktarmalı İzmir’e dönüyordum. Bir ön sıramdaydı. Beni fark etmemişti. Bir ara arkalara, on-dan uzak koltuklardan birine oturmak geçti aklımdan ama doluydu uçak. Piste tekerler değer değmez telefonunu açtı, öyle bir cep telefonu ki savaş filmlerinde gördüğün cinsten sahra telsizi gibi, üstünde anten var, böyle açıyorsun. Uçak bir ara durunca hemen ayağa kalktı, hep bir yerlere yetiş-ecektir ya bunlar, hep bir yerlere geç kalmışlardır çünkü, bir an önce sanki kapalı alan fobisi varmış gibi terk etmek ister-

ler hani... Uçak tekrar hareket edince omzuma çarparak yere düştü. Yerden kalkmasına yardımcı oldu birileri. Tek başına kalkamayacak kadar kilo almıştı.”

Kötü yaşlanmış, diye geçirdim içimden.

“Çok özür dilerim hanımef.... Hani lafı yarıda kaldı benimle göz göze gelince. Hamiyet nasılsın dedi, yıllar sonra birbirleriyle karşılaşan, iki eski dost gibi. Aralarında hiçbir tatsızlık yaşanmamış gibi yani, anla artık. Hani araya zaman girmiş, başka dostluklar, hikâyeler girmiş, birbirlerinden uzakta kurulmuş hayatlara rağmen, hep biri öbürünün aklında olmuş da, hani şimdi karşılaşınca, biri öbürüne nasılsın, diyor. Pişkin desem değil, ezik desem o da değil. Teşekkür ederim, dedim. Bagaj alımında bitti yanımda sonra. Seni şehre bırakabilirim, dedi. Yüzüne baktım şöyle. Böyle erkekler seni zayıf görmeye bayılırlar, bundan neredeyse orgazm keyfi bulurlar.”

“Hemşire bağırmadan konuş,” dedim.

Nasıl olduysa sağına soluna bakındı.

“İstersen telefonumu kapatıp, pilini de çıkarayım,” dedi. Havasını buluyordu.

“Ona nerede olduğumu göstermek için güzel bir tesadüf dedim içimden. Çünkü bu tip erkekler, hani hangisi böyle değil ki, bunlar hezimet hissi yaşamadan yenildiklerini anlamazlar. Yenilmezler aslında biliyor musun? Onların başka kadınlar üzerinden alacakları bir rövanş mutlaka vardır.”

Başını çevirip sağa sola bakındı. “Bunun için mi beni azarladın” havasında baktı bana.

“Nerede kalmıştım?” diye sordu.

“Güzel bir tesadüf demiştin.”

“İşte hani böyle bir fırsatı yakalamak için hiçbir şey yapmamıştım. Aklıma bile gelmemişti. Ama şimdi, o an yani, bunu kaçırmak istemedim.”

“Bana arabasına bindiğini söyleme n’olur,” dedim.

“Sen şu şişeyi ıkarsana ortaya,” dedi.

şişeyi bitirmiştik. Boş şişeyi elimden aldı. Yine arka tara-
fa doğru seslendi. Hemen yanımızda biten, gözlerini benden
kaçıran ocuk döndü sese.

“Evladım,” dedi Hamiyet şişeyi uzatarak, “al bunu, Site’nin
ıkışındaki bakkaldan bunun aynısından.... Yok yok bunun
daha büyüğü vardır, ondan kap gel hadi sana zahmet.”

Cüzdanından 50 YTL çıkarıp bana uzattı. Bu yeter mi işa-
reti yaptı. Onayladım.

Karşılıklı sustuk. Ben onu dinlemek istiyordum. O da,
“konyak gelmeden konuşmam” havasındaydı sanki.

ocuğu uzaktan görür görmez, şakacılığı üstündeydi,
“Koş evladım, koş... Evet daha hızlı, daha hızlı...”

“Sus Allah aşkına, millete rezil olacağız.”

Umursamadı bile. Çocuğun elinden şişeyi kaptı, bana
uzattı, “İlgilen şunla,” dedi. “Bu meretin tadına bir de aysız
bakayım, nasılmış.”

Uyarılarımı da dinlemedi. “arparsa çarpsın Hâkimanım,
hep ben senin Hemşiren olmadım mı, şimdi de sen benim
Hemşirem olursun.”

ay bardağına elini atarken, “Meraklım benim,” dedi, “ra-
hat ol, onunla yatmadım, arabasına bindim sadece. O ka-
dar yaklaşmasaydım ne kadar uzak olduğumu anlatamaz-
dım ona.”

“Sen Allah bilir affetmişindir.”

Benim elime affetmeme fırsatı geçmemişti. Hamiyet, ya-
kaladığı bu şansı kaçırmamış, affetmemiş olsun istiyordum.

“Affetmek?”

“Gel içeri geçelim, yağmur ıslatmaya başladı,” dedim.

Otur işareti yaptı eliyle. Kendimi ona teslim etmekten baş-
ka bir şey yapamayacaktım.

“şehre dönerken bir ara bana, seni çok kırdım ama o za-
manlar ben de hayatın acemisiydim, mazeretim yok, çok

özür dilerim senden, dedi. Gözünde canlandır, tamam anlardım araba kullandığı için bana bakmıyor, gece vakti trafik lambalarının birinde durmuşuz, kırmızı ışık yüzüne vurmuş, hani bildiğin yaratık gibi görünüyor bana. Yok canım ne kırması, senin de şartların vardı, ben asıl sana bana yaşattığın o çılgın geceler için teşekkür ederim, diyeceğim. Bunu bekliyor herhalde. Kırmızı ışığı geçer geçmez, Hamiyet dedi, seninle biraz konuşmak istiyorum, Kordon'da bir yerde oturalım mı? İşte tam da bu lafı bekliyordum.”

“Hemşire, deseydin ya ben bir şeyler atıştırırım bir saat sonra gel beni al.”

“Sen benden kendini rahatlatacak cümleler arıyorsun, niyeyse,” dedi.

Doğru söylüyordu. Ama bunu ona anlatamazdım. Anlatmak da istemiyordum aslında.

Benden cevap beklemeden devam etti.

“Dert, keder, acı... Ne dersen artık. Hani içinde bunlar varsa affedebilirsin. Bir öfke nöbetine yakalanırsın, hem de hiç ummadığın bir anda, hani gece yarısı uykundan uyanırsın, durakta otobüs beklerken, şehirlerarası yolculuklarda mola yerinde o berbat çayı yudumlarırken, devre yemeklerinde hani, gelir o öfke seni teslim alır, senin efendin odur artık, göğüs kafesinden beynine, beyninden ayak parmaklarının ta uçlarına kadar sıcaklık yayılır vücuduna hani, kavurur ruhunu...”

“Hemşire dur bir soluk al,” dedim. “Gel hadi bir yudum alalım şundan.”

Umurunda değildim.

“Affetmek var ya, uyduruk bir şeydir, affetmek diye bir şey yoktur. Affetmek de özür dilemek gibi samimiyetsiz bir şeydir. Üstünlüğü ele geçirmek değildir affetmek, çirkinleşirsin affedince. Senden af bekleyenin dünyasına girersin. Onun benden özür dilemesi, üstelik *bu özrümü kabul et-*

mek zorundasın anlamına geliyordu. Sahtekârca hani, hiçbir samimiyeti olmayan bir özür. Onu affetseydim ben de aynı sahtekârlığı giyinecektim. Düşünsene, affetmediğim için ben suçlu olacağım. Dönüp ona, seni affetmediğim için beni affet diyeceğim neredeyse.”

Bütün bunları anlatırken keder bulmak istedim bakışlarında. Bir süre sustuk. Sandalyesini çevirdi, denize döndü, parmakları çay bardağının gövdesinde geziniyordu.

Bana bakmadan konuştu.

“Hayatını yıkacak kadar sevdiğin adamı...”

Hemen düzelttim, “Benim değil, senin hayatını yıkacak kadar sevdiğin adamı...”

Sakince bana döndü bu kez. “Cavidan senin derdin ne? Lafı açan sensin, adamla karşılaşp karşılaşmadığım, affedip etmediğim sanki senin meselen, bizi dinleyen birisi bana tetikçilik yaptırdığını sanacak hani. Tabii ki benim hayatımdan, benim yıllar önce dünya ondan ibaret sandığım adamdan konuşuyorum. Devam edeyim mi, keselim mi burada?”

Haklıydı Hamiyet. “Kusuruma bakma lütfen Hemşire, kaptırdım işte” gibisinden lafı geveledim.

“...hayatından çıkarmak değil, asıl mesele. Asıl mesele, o dünyadan çıkmak. Ben o dünyadan çıkana kadar beni kıstıran öfkenin cehennemini yaşadım. Öyle bir kırıyor ki öfke seni, pardon beni...”

“Hamiyet lütfen üzerinde durma artık.”

“Ben değil Hâkimanım, sen üzerinde durma. Neyse... Öf-kem, anladım ki kanımla, canımla, ruhumla besleniyor. Beni yedikçe obur bir canavara dönüşüyor, daha çok istiyor beni. Önceleri anlamıyordum, sonra hani küçücük bir odaya kapatmışlar, her gün biraz daha ısıyı yükseltiyorlar. Ya da denizin ortasına sallamışlar, her gün birkaç santim dibe çekiyor su beni. Hani nefes alıyorsun ama batıyorsun. En dibe vurduğumda, anladım ki daha dibi yok bunun. Onunla

karşılaşmak korkusunu, daha büyük bir korkuyla yüz yüze geldiğimde yendim. Affettim mi onu, hayır! Peki affetmedim mi? Hayır bu da değil. Böyle bir derdim de olmadı hani. Arabada ne mi oldu? Teşekkür ederim, başka bir zaman fırsat bulursak yeriz, dedim. Telefon numarası değişmiş, ben çaldırayım da numaramı kaydet o zaman, dedi. İnsan artık gülemiyor bile. Gerek yok dedim, ben illa ki bulurum telefonunu. Eve uzak bir yerde indim arabasından, bir taksiye atladım eve geldim. Bulmaca o akşam tamamlandı benim için.”

Bir süre daha içine gömüldü. Ben de sustum, kafasını çıkarana kadar. Nasıl olsa kafasını çıkaracaktı. Ona yardımcı olmak için bardağına konyak koydum.

Bardağı bu kez avcunun ortasında gezdirirken, gülümseyerek, “Fareyi delikten çıkarmanın yolunu biliyorsun hani,” dedi, “bayılırim farelerden korkmayan kadınlara.”

Gülümsemesi, hızla yerini bakışlarında hiç hoşuma gitmeyen, hatta beni tedirgin eden tuhaf bir koyuluğa bıraktı. Bu kez ben kalkmak istiyordum.

“Biraz daha oturalım, birlikte kalkarız,” dedi.

Sonra böyle sanki vagona son anda atlayan yolcu çeviklikle sordu: “Sen nasıl oldu da affetmedin?”

İtirafı inkâr arasındaki o suskunluk, yaşayana bir asır gibi gelir bazen. Ne kadar sürerse sürsün, bir andır sadece o zaman aralığı. Belki andan bile kısa. Ölçülmez zaten. O gün benim de ölçemediğim gibi. Hamiyet “Peki kalkalım o zaman,” dediğinde ne kadar o masada susmuştum, şimdi hatırlayamadığım gibi. Ama kesinlikle andan kısaydı.

“İçimdeki o hınç beni ayakta tuttu. Kendi uçurumumda ilk anda yakaladığım bir daldı öfkem. Ona yapışarak kendimi yukarı çektim.”

“Sana bir şeyler oluyor diye hani, Çorlu’ya geldiğin günü,

o geceyi hatırlıyorsun değil mi? Ben ayrıntıları unutmuşum ama aklımda tek bir şey kalmış.”

“O aklında kalanı ben söyleyeyim Hemşire. Aldığın ilacı öğrenmeye gelmiştim. O sıralar beni de başka bir erkek zehirliyordu. Seninle aynı vaziyetteyken neler yapabildiğini görmek istemişim.”

Lafımı tamamlayamadan yine hıçkırık tutmuştu.

“Ama hasta olduğunu söylemedin. Niye?”

Hemen elimi uzaktaki çocuklara kaldırdım. Başparmağını ağzıma doğru götürüp güç bela “su getirin” işareti yaptım.

“Rahat ol, merak etme geçer,” dedi.

Ben de biliyordum geçeceğini. “İyiyim, dedim gözlerimle. Su gelir gelmez çocuğun elinden kapıp kapağını açtı ve uzattı.

Konuşabilecek hale gelince, “Çünkü benim hastalığımla ilgilenecek gibi değildin,” dedim.

“Hayır, hastalanmak senin için hep zayıflık oldu. Küçüklük, basitlik... Yapma Cavidan! Benimle paylaşıydın hastalığını, hani hiç olmazsa yalnız değilim derdim, sakın ol Hamiyet, bak senin gibi biri var, derdim, belli mi olur?”

Bir şişe cep konyasından sonra otuz beşlik konyak da bitmişti. Elini kaldırarak “Buraya bakın” işareti yaptı. “Hemşire Allah aşkına yeter artık,” dedim, “ben içmeyeceğim.”

Sarhoş bir hali yoktu. “Gazozumun içine ilaç katarken düşünecektin bunu,” dedi, “seni şu masaya yıkmadan bir yere gitmem.” Gözlerine yine ışık gelmişti.

On dakikaya kalmadan çay bardağıımızdaki kanyakla, işçilerin meraklı bakışları ve fısıltılı konuşmalarına konu iki yaşlı kadındık artık.

Neşesi yerindeydi Hamiyet’in. “İstersen şunları hemen kovar, burayı kapatırım hani,” dedi. “Âlem görsün pavyon kapatmak neymiş.”

Kafası arı kovanındayken insan ya acıdan kıvranır, ya da

bana olduğu gibi bir gülme krizine yakalanır. Nasıl bir girdabin içine girdiğimi, Hamiyet taklidimi yaparken fark ettim: “Sus Hemşire, karı gibi gülme öyle, millete rezil olacağız.” Böyle mi demiştim, hatırlayamadım ama lafı hoşuma gitti. Karı gibi, lafıyla yine koptum.

Çantamdan çıkardığım kâğıt mendille gözyaşlarımı sil dim. Tam lafa başlayacağım, yine bir gülme nöbeti geliyor. O da gülüyor. Susuyorum, saçma sapan şeyler sokuyorum aklıma. Derin nefes alıyorum, Hamiyet’le göz göze gelmeye çalışıyorum, olmuyor. Torunumuz yaşlarında çocuklar bize bakıyor, umursamıyoruz.

Hamiyet konuşabilecek hale gelince “Çorlu’ya neden geldiğini sana söyleyememek bir içime dert olmuştu,” dedi.

“Hemşire,” dedim, “belki fark etmişindir, döndükten sonra uzun bir süre kaçtım senden. Sandığın kadar kolay olmadı, şimdi bile bu açmazımdan çıkmış sayılmam. Hastalığını kimseye bulaştırmamak... Şimdi hemen lafıma girip, hastalığımı değil, hastalığını diyeceksin değil mi?” dedim. Bir hınzırlık gelmişti gözlerine.

“Şu anda hani, senin zihnine yetişemiyorum Cavidan, aklıma o kadar çok şey geliyor ki, bazılarını seninle paylaşamam bile. Boş ver ama şimdi sadece seni dinlemek istiyorum.”

“Kimseye bulaştırmayayım dersin, Hemşire. Kendi içine kapanırsın. Senin o zayıflık dediğin şey var ya, zayıflığını, ben bu işin içinden kendi başıma çıkarım diye kuşandığın cesaretle çarpıştırırsın. Ne kadar içine kapanırsan o kadar güçlendiğini düşünürsün. Aldatılmış olmak zordur, ağırdır, hayatını zehir eder kadının. Senin hayatını ettiği gibi. Aldatılmak... Peki aldatılırken aldatan bir kadın olmak? Bir kadının aynı anda bu iki oyunu oynayamıyor Hemşire. Sen, bir oyunun içindeydin sadece. İkinci oyunun içinde olmak çok daha büyük beladır. Beni aldatana duyduğun hınç, aldattığı-

ma karşı korudu beni belki de. Ya da daha ikiyüzlü biri yaptı. Bilemiyorum. Çözemedim hâlâ.”

“Boş ver Hâkimanım, çözmeye çalışma! Hani bazen biz kadınlar tamir etmeye çalışırken hepten kullanılamaz hale getiririz.” Teselli eder gibi çıkmıştı Hamiyet’in ağzından sözler.

“Ben nasıl oldu da affetmedim, değil mi Hemşire?”

“Cavidan bırak artık, tamam kapatalım konuyu.”

“Yok kapatmayalım,” dedim, “zaten cevabım çok kısa. Benim hikâyemdeki adamı affedebilmem, aynı rolü Nuri’ye oynayan kendimi affedebilmem anlamına geliyordu. İnsan kendisini nasıl affeder Hamiyet. Ancak Nuri affedebilirdi beni. Sağlığında karşısına çıkıp bunu isteyemedim ondan. Şimdi artık yok Nuri. Gitti işte.”

“Şu ben gelir gelmez çantana soktuğun kitap işine yaramış hani.”

Kitap derken haksız değildi Hamiyet. Nuri’nin defterinin hemen üstündeydi *Kuşları Örtünmek*.

Öfkemle baş etmek adına değil, neler yaşadığımı daha sonraları göreyim diye ben de bir yerlere bir şeyler kaydetmek istiyordum. Karar yazmaktan başka yazıyla ilgim olmamıştı. Birçok genç kızın tersine hiç günlük tutmamıştım. *Ataç’ın Günlükleri* bir fikir verebilir düşüncesiyle Nuri’nin kütüphanesinden alıp şöyle bir bakmış, hiç tat almamıştım. *Kuşları Örtünmek*, o günlerde bir kitapçının rafalarında öylesine gezinirken gözüme çarpmıştı. Yazarının adı da bana çok yabancıydı. Daha ilk sayfalarında bir cümle hemen beni içine aldı. “Gerçekler tarihlere ya geçmiyor ya da çok başka kılıklarda geçiyor,” gibi bir şeydi. Biraz daha karıştırmaya devam ettim. “İnsanları ürküten, bir şeyin yapılması değil, anlatılmasıdır.” Dedim Cavidan, aradığın tam da bu işte! Sonraki yıllarda başucu kitabı yaptım. Günlüklerde ismi geçen yazarların bir kısmını okumuştum, ba-

zılarının adını bile duymamıştım. Zaman içinde o yazarları da okudum.

Günlük tutmaktan da vazgeçtim.

“Belki de,” dedim. “Evet Hemşire, okuduğum o kitap bir işime yaramıştır belki de.”

“Ben de çıktım be Cavidan hani, hadi kalkalım.”

“Hemşire, izinle ben biraz daha oturacağım.”

“Unutma,” dedi, masadan kalkarken, “Kiralık arabayı Perşembe sabahı sekizde evinin önünde hazır edecekler.”

Hamiyet’in gidişini seyrettim.

Onu ziyaret ettiğimde, bataklığına gittiğimden habersizdim. Bugüne kadar da aynı ilgisizlikle yaşamışım aslında. “İyi değildi Hamiyet”le yetinmek, beni de iyi yapmıştı. Hamiyet’in iyi olmamasıyla, üstünden bir felâketin geçmesi, siyahla beyaz arasındaki uçurumdu.

Bunu şimdi öğreniyordum.

Yokuşta kaybolurken bana bıraktığı uçurum, kayboldukça içimde daha da derinleşiyordu.

Bu pişmanlık duygusu belki de, yıllar boyunca taşıdığım inkârdan itirafa atmıştı beni.

Ben mi önce ikrar ettim, yoksa o mu yıllar önce giyindiğim inkârın üstümde nasıl döküldüğünü yüzüme vurdu?

Birbirinden kilometrelerce uzak iki ayrı şehirde aynı kasırganın beni de savurup attığını nereden biliyordu? Sordum. Cevabı yine Hamiyet vermişti: “Senin hakkında herkes her şeyi bildiğini en son öğrenirsin.”

Sonra Nuri’yle baş başa kaldım.

Bana bu masayı gösteren çocuğun, “Abla biz artık gidiyoruz, bir isteğiniz var mı?” demesine kadar.

Defteri çıkardım çantamdan.

Solmuş sayfalarının arasına bir yere koyduğu fotoğrafa baktım yeniden.

Arkalarına, nehir üstündeki köprülerden birisini almışlar. Kol kolalar. Baba oğul gibiler sanki. Baba, oğlun çene hizasında olduğuna göre boyu bir yetmiş - yetmiş beş. Saçları ağarmış, başı açık, kaşları gür, kemerli burnu geniş alnını tamamlıyor. Bıyıklarının olmaması yüzünü daha bir berraklaştırmış. Fotoğraf uzaktan çekilmiş bile olsa bakışlarındaki yumuşaklık, karakterini de yansıtıyor..

Fotoğrafı çantamda ayrı bir yere koydum. Benjamin Bey'in köpeklerle neden bakamadığı bölümü bir daha okumaya çalıştım. Yapamadım. İnsan ölülerini köpekler yerken gören on yaşındaki bir çocuğun gözlerine bakamadım.

Defterin son sayfasını açtım. Nuri'nin bir kâğıt parçasına yazdığı notu bir kez daha okudum. "*Benjamin Bey 'Gardaşım, geçtiğimiz yollarda Allah yoktu,*" diyordu.

İstanbul'dan Sivrihisar'a geçmeye karar verdim.

Birisinin hayatı hakkında onun bilmediği bir şeyi bilmek, acımasızlaştırabiliyor insanı. Kendisine karşı da... Hatta en çok kendisine.

Bu bilgiyi sana veren, aslında sırrını vermişse, kendine kıyıcı biri olup çıkıyorsun.

Kendi kendinin işkencecisi olmak gibi.

Çünkü sır taşımak, sırdan çok daha ağır bir yükür.

Beş yıl önce, hastanenin Dahiliye Klinik'indeki odasında, iki saat boyunca Bedik'in hüznü, kahır dolu öyküsünü dinlediğim günden beri her gün bu işkencenin dozunu artırıyor, her gün yaşadığım acıya karşı biraz daha bağışıklık kazanıyordum.

"Bana söz ver," demişti Bedik, "şimdi anlatacaklarımı kimseye, hele babana hiç anlatmayacaksın. Söz mü?"

Anlatacaklarını merak da etsem, böyle bir sözü neden vermem gerektiğini, neden babamın bilmemesi gereken bir şeyi bana emanet edeceğini düşündüm bir süre. Yanından kalkıp pencereden dışarıyı izledim. Çocukluğumdaki kadar güzel yağıyordu kar. Uzaklarda Adalar'ın silueti beyaz beneklerle bezenmişti. Gözlerim kar tanelerine odaklanınca da, cıgaralık kafasında buluyordum kendimi.

“Tamam Bedik, yorma kendini, bana anlatacağın şeyi biliyorum,” demek istedim bir an.

Anadolu Lisesi birinci sınıftan o kızın dediği gibi, aynı isimde birçok kişi vardı, babasını ihbar eden babam olamazdı. Ön sıralarda bir yerde oturuyordu. Uzaktı sıralarımız. Bir gün ders arasında yanıma gelip, doğrudan babamın adını sormuştu.

“Hiç,” demişti önce, “öylesine sordum.” Ben zorlayınca da, bir şeyler anlatmıştı ama aynı sözlerle bitirmişti sözlerini. “Bu isimde bir sürü insan var ki.”

Doğruydu, “O ismin babam olması için bir neden yoktu ki?” Ertesi yıl sınıftan ayrılmış, Almanya’ya gittiği konuşulmuştu sınıfta. İsmi de yüzünü de unutmuştum.

Yıllar önce kapanmış bu defteri şimdi Bedik mi açacaktı? Başka bir şey mi bana anlatacaktı yoksa?

Aklıma hızla gelip geçen ilk cümle, babamın kızı olmadığı. Nasıl olsa annem artık hayatta değildi, büyük bir olasılıkla gerçek babam da yaşamıyor ya da ulaşamayacağım kadar bilinmez bir yerdeydi. Bedik’in ölmeden önce beni bu gerçekle buluşturmak istediğini düşündüm. Bu da değilse?

Babam, ben doğmadan ya da anımsayamayacağım, bilsem anlayamayacağım yaştayken çok kötü başka bir şey mi yapmıştı?

Aile içinde; aile dediysem de, annem, babam; büyükbabamı görmedim zaten, anne tarafımızı bilmedim desem yeridir, bir de Bedik, yani babamın halası, üçü söz birliği yapmış, “Aman bunu Gurbet bilmesin,” demişlerdi sanki. Bu anlaşmayı bozan Bedik aynı anlaşmayı şimdi neden benim önüme koyuyordu?

“Gurbet, kızım, halinden anlıyorum.” Bedik’e döndüm. “Unut söylediklerimi,” dedi.

“Bedik beni affet, babamdan bir şey saklayamam ben.”

Gözlerinin içine baktım. Klinik tablolarını odasına girer

girmez incelemiştim. Servisteki doktorlar, meslektaş olmam nedeniyle gidemediğim günlerde bile durumu hakkında ay-
rıntılı bilgi veriyordu.

İki gün önce konuştuğum doktoru, kalp damarlarının kısı-
men tıkalı, kalp atımlarının oldukça zayıf olduğunu söyle-
mişti. “Gerçi kendine dikkat ettiği için durumu stabil ama
siz de bilirsiniz Doktor Hanım, bu yaşta her şeye hazırlık-
lı olmak gerekir.”

Bu dilin ne anlama geldiğini iyi bilirdim. Artık gidiyor-
du Bedik.

O gece uyuyamadım. Çok yakın birkaç arkadaşımı ara-
dım. Bedik’in odasından, onun artık ölüm kokan gözlerin-
den uzaklaşmak istiyordum. Buluşup çene çalmak, biraz da
kız geyiği yapmak iyi gelecekti. Gün boyunca yağıp hızını
kesen kar, herkesi ev kuşu yapmıştı. Birisinin telefonu ka-
palıydı, şimdi anımsamıyorum birisi sevgilisiyle beraberdi,
“Gelip keyfinizi bozmamayım,” dedim ona, diğeri de yılbaşı-
nı kayınvalidesinde geçirmek için şehir dışındaydı. Tek ba-
şıma da ben çıkmak istemedim. Yılbaşı arifesinde hiçbir ye-
rin tadı olmazdı. Kendimi kaybedecek kadar sarhoş olaca-
ğımdan da korktum galiba.

Üstüne üstlük nöbetim vardı ertesi gün. Çocukluğumdan
beri hiç sevmezdim yılbaşı eğlencelerini. “Ne yani, bu mi-
lenyumunu ben şimdi nöbette mi geçireceğim?” diye kendi-
ni yerden yere atan kuyruk asistanı bir kızın nöbetini almış-
tım. Bazen böyle küçük şeylerde bile, kimin kime daha bü-
yük iyilik yaptığı belli olmuyor.

O gece nöbette başıma gelenler, uzak durduğum bütün yıl-
başı eğlencelerinden beterdi. Akşamüstünden başlayarak bir-
çok televizyon kanallarının canlı yayın ekipleri, milenyumun
ilk çocuğunun haberini yapmak için hastanenin avlusuna bi-
rikti. Bir ara bizim kuyruğu arayıp, “Gel bak tam senlik işler,
bu gece canlı yayına çıkacaksın, aldığım ilk bebeği senin eli-

ne verip sana şöhret yolu açacağım, sevgilin seni yılbaşı programını yarıda kesip evde seyredecek, hadi kaçırma bu fırsatı,” demek geçti içimden. Kimden telefon almadım ki o gece. Milletvekili, bakan, daha berbatı Tabip Odası’nın yönetiminden arkadaşlardan. Hepsinin ortak dileği aynıydı: “Peki bir şey yapamaz mısınız?” Bir hafta sonrasına randevu almış hamileler bile “Ne olur ne olmaz” diye hastanenin önüne yığılmıştı sanki. Bütün Türkiye, milenyumun ilk çocuğunun anne babası olmak istiyordu. Tam bir karabasan olmuştu nöbetim.

O uzun gecenin sabahında kararımı vermiş değildim. İçimdeki sesler beynimde ping pong topu gibi dolaşıyordu. Aynı kararsızlıkla Hastane’nin parkından motorumu aldım, yol boyunca dikkatimi dağıtacak ölçüde kendimle konuşmaya devam ettim. Ben onu değil, altımdaki F 650 beni kullanıyordu.

Vasiyet gibi bir şey miydi benimle paylaşacağı? Başka ne olabilirdi ki? Şurada bir dairem var, bir miktar da para bankada, babanın nasıl olsa ihtiyacı yok, git hemen yasal işlemleri başlat...

Birdenbire bir ev sahibi olmak... Çok çekici geldi. Kira derdimin olmadığı bir hayat... Fena değil, dedim. Yine de bunu babamdan saklayamayacağım için, Bedik’i kırmadan, incitmeden nasıl reddedeceğimi düşündüm.

Ne olursa olsun bu dünyaya son bir söz, son bir seda bırakmak istiyordu, aslında. Bunu ondan alıkoymaya hakkım olmadığını düşündüm. Giderayak benden yardım istiyordu Bedik. Ona elimi uzatmamak bencillik olacaktı.

On binlerce kilometre yol yaptım motorun üstünde. Şehrin bir yakasından öbürüne kırk dakikalık bu yolculuğum, en boksanıydı herhalde.

Hastanenin otoparkında motoru park edip kaskımı arka çantaya koydum. Kötü çay ve donmuş yağlı poğaçaların satıldığı kafeteryada biraz oturup rahatlamaya çalıştım.

Sonra birden, sanki birinden kaçır gibi dört kat merdivenleri hızla çıkıp odasına girdim ve soluk soluğa, “Söz,” dedim “Bedik. Anlatacakların bende kalacak. Seni dinlemeye geldim.”

Tam bir hafta sonra da gitti Bedik. Babam ve az sayıdaki arkadaşlarıyla benim bir iki arkadaşım vardık cenazesinde. Bedik’in aile bağından kimse yoktu. Olmamıştı da. Amca veya dayı çocuklarının torunları yok muydu? Birilerinden belli belirsiz söz etmişti Bedik. Ailesinin o tarafını biz hiç bilmedik, görmedik, verse bile adlarını bile duymadık.

İki kişilik sır yoktur. Sır tek kişiliktir. İkinci kişiyle paylaşılan söz, sadece suç ortaklığı yaratır.

Beş yıl boyunca babamı bu suça ortak edemeyişimin başka bir suç olduğu gibi.

“Baba, senin baban, İstanbul Emniyeti’nin anlı şanlı polislerinden Muvaffak Bey’in oğlu değil, bir Hidayet’in oğlu senin baban.”

Karşısına neden bu sözlerle çıkamadım? Şimdi adını unuttuğum, belki de unutmak istediğim sıra arkadaşımın kucağıma atıp kaçtığı kuşkuyla baş edemeyeceğimi anladığım, üstesinden gelemeyeceğimi it gibi fark ettiğim için mi sustum?

Hayır!

Bedik’e söz vermişim. “Söz Bedik,” demişim, “susacağım.” Sözünde durmak büyük bir erdemdi, sır tutmak daha büyük bir erdem...

Henüz o sırrı taşımaktan yorulmamış, o sırrın üstüne çıkacak kadar arsızlaşmamışım. Bedik’in bir sırrı niçin ve nasıl emanetine aldığı da o kadar umurumda değildi.

Akan günler aylar içinde babamla ilişkiyi unutmakla anımsamanın gel gitleri içinde buldum kendimi.

Hızla akan yıllar, anneyle babanın çocuklara salladığı işa-

retparmağını onlardan elinden sessizce alır, sonra aynı parmağı kırklı ellili yaşlarını yaşayan çocuklara verir.

Gerçi sekiz parmaklıydı babam. Her iki elinin işaret parmağı hiç olmadı sanki. Tek çocuğuyla sadece hafta sonlarını ve yılın on beş gününü paylaşan, eşinden boşanmış birçok babanın nazlı kızlarından birisisiydim, nazlısıydim babamın. Annemle babam ilkokulu bitirdiğim yıl boşandılar. Üniversiteyi kazandığım yıl annemi kaybettim. Ayrı şehirlerdeydik babamla. “Hayır,” demiştim, “tayin mayin işleriyle uğraşma, ben yurttta kalacağım.” Birlikte yaşadığımız zamanlar çok sınırlı oldu hep.

Onun her iki işaret parmağı bildim bileli bendeydi.

Babalar, otoritesini anneler üzerinden kurar. Babamın hem bu şansı olmadığından belki de, hem de her baba gibi kızına kıyamadığından, baba kız ilişkisini benim kurallarıma terk etmişti.

Benimle tartışmak en büyük zevkiydi sanki. Tıp Fakültesi tercihim yerinde miydi, felsefe okumayı düşünmez miydim, tamam tatile gideyim de Ağustos sıcağında Kaş'ı mı buldurdum gitmek için, peki bineyim motosiklete ama çabuk terk edeceğim zevklerin peşine düşüyordum, kız arkadaşınla eve çıkmak da neydi? Uzmanlığımı yarıda bırakmam en büyük hatamdı onun için. İncir çekirdeğini doldurmayacak şeyleri, önemli konular gibi konuşmaya bayılırdı. “Şişman Soprano ve Opera” öyküsündeki gibi babam, “Sen yine bildiğini yapacaksın kızım ama ben de fikrimi söyledim işte,” demeden bu oyun bitmezdi.

Çocuklarıyla arkadaş olunabileceğine inanan babalar soyundan geliyordu babam. Arkadaş olmak için bütün oyuncaklarını sunan çocuklar gibiydi.

Bir hafta önce arayıp benimle çok önemli bir konu konuşmak istediğinde, aynı duyguya kapıldım. Yine bir oyuncak verecekti bana.

Yanılmamıştım.

“Baba bunun için mi buluştuk gerçekten?” dedim. “Hem bir de, sen de uygun görürsen, ne demek Allah aşkına! Aynca hâkimlikten ayrılmış olması ne alâka!”

“Fakat müsaade et kızım, Hamiyet Hanım’ı tanısan çok seversin.”

Anladım ki babam, verdiği oyuncağı ben kırıp bir kenara attıktan sonra bir yenisini vermek istiyordu.

“Kızım ben evleniyorum, nikâhım şu gün şu saatte, şurada dersin, konu kapanır.”

Bu kadarla kalmadım, haliyle. “Bana ne Hamiyet Hanım’dan”la başladım, “onu benim değil, senin sevmen önemli”den çıktım. “Suç işlediğini mi sanıyorsun baba?” dedim, “şimdi benden izin istiyormuş gibi yaparak suç ortağı arıyorsun kendine.” Dur durak bilmiyordum.

“Oldu olacak gidip ailesinden birlikte isteseydik baba. Hamiyet Hanım’dan söz de alsaydın, kızıma iyi bakacaksın, ona üvey annelik yapmayacaksın, bana bir şey olursa o sana emanet, deseydin. Şahidin olmamı da ister misin? Yarım altını gelinin yanındaki nedimesinin torbasına mı atayım, senin yakarı mı takayım baba?”

Herhalde aklıma gelip de içimde tuttuğum tek söz, “Benimle arkadaş olmak için düştüğün hallere bak” idi.

Babamın, nikâh törenine geleceğimden ümidini kestiğini, beni gördüğünde anladım. Böyle anlarda insan kilitlenir, gözlerine bakmazsanız ne söylediğini duymazsınız. Ben babamın gözlerine baktım. Sanki o an ikinci bir nikâh yapıyor gibiydi. “Seni çok kırdım, çok üzdüm baba, ama annemin gerçekten öldüğünü şimdi anladım, sen de beni anladın mı?” diyen gözlerimi okumuştı babam.

Ulaş’ın, bana geldiğinde gözlerime bakabilmesini beklemiştim. Bir yıl önce filan, ağız dolusu hakareten sonra ben-

den gittiğinde, “Bu hakaretlerini unutma, sağlığın için gerekebilir sana,” diyememiştim. Ayrılık alarımının zilleri benim için çalmaya başlamıştı aslında. Bunu o da anlıyordu. Terk edilmekten ödü patlayan erkek modeli işte!

Açıkçası, ilişkimizi bitirmek üzereyken bile âşıktım Ulaş’a. Bir açıklaması yok. Aşka bir açıklama getirmek, ergenlik alışkanlığıdır. *Bana neden âşıksın? Peki iyi de benden niye hoşlanıyorsun?* Ergenler bayılır böyle sorulara. Yanıtı belli sorulardır bunlar.

Ben de bir keresinde sordum böyle bir soruyu.

İntörndüm. O çocuk da aynı bölümde asistandı. Ufaktan yeşilleniyorduk birbirimize. İlk kez evine gitmiştim. Yolda arkama alırken, ayaklarını nereye koyacağını gösterdim, kırmızı ışıklarda ya da bir biçimde durduğumda, ayaklarını koyduğu yerden kesinlikle ayırmamasını, yol kısa olduğu için eliyle beni sarabileceğini anlattım. “Motor nereye yatarsa sen de o tarafa yatacaksın, kesinlikle ters tarafa değil. Üstümüze TIR bile gelse, ben motordan ayrılmadan kendini atmayacaksın tamam mı, al bu da senin kaskın,” dedim, Nazi tasından birini uzatırken. “Sen ne diyorsan odur” bakışları vardı gözlerinde. “Bildiğin kuzu lan bu,” dedim, “seneye bunu Babadağ’a yamaç paraşütüne bile götürebilirim,” dedim içimden.

Evi, derme çatma, basit mobilyalarla döşenmiş bodrum katında bir daireydi. Yemekten gelmiştik. Meyhanede hesabı istemeden önce “Kahveyi bende içelim mi?” diye sormuştu. Soru değildi aslında, teklifti. “Ben de çok isterim senin evinde kahve içmeyi.” Bu yanıtın, “Seninle sevişmeyi ben de çok istiyorum,” anlamına geldiğini bilecek kadar çifte kavrulmuştum ben de.

Eve girer girmez ön sevişmeyi atlamak ister gibi hemen cezveyi hazır etti, iki fincan çıkardı dolabın bir yerinden. Cezveye baktım, kahve lekeleri, kapıdan içeri bir zamandır

kadın girmedigini işaret ediyordu. Kahveyi koyduğum fincanlarda da aynı izleri gördüm. Gurbet, dedim; hem iyi haber bu, hem de kötü. Kötüsü, bu hıyar da kirlilerini suya tutan erkek türü. İyisi, hayatında kadın yok.

Cezveyi işaret ederek, “Sen şuna bak da,” dedim, “taşmasın.” Tuvalet nerde diye sormadım, göt içi kadar bir evdi. Görünür yerde diş macunu yoktu. Diş fırçasıyla gezen kızlardan değildim herhalde. Ağzımı hiç olmazsa macunla çalkalamak istedim. Tuvalet dolaplarından birini rastgele açtım. Menopozuma yetecek kadar istiflenmiş ped, neredeyse üstüme yıkılacaktı.

Bas git buradan Gurbet, kim tutar seni dedim. Boş ver dedim sonra, bir fırsat ver, ne kaybedersin? Evin yemeğini yapmış, sofrayı kurup toplamış, kahvesini de kocasının ayağına getirmiş domestik kadın havasında, “Kahven hazır kocacığım,” demediğim kalmıştı. Üçlü koltukta tek başıma otururken, yanıma gelip kucağıma başını koyunca o soruyu sordum. “Niye mi?” dedi, “kafanı seviyorum.”

Kafama sokayım deyip kendimi dışarı attım ve bir daha da bu soruyu sormadım. Sonra birisi buna benzer bir şeyi bana sordu, “Uza,” dedim ona da, “hem de hemen.”

İki yaş küçüktü benden Ulaş. Geldi işte bir gün.

Gözlerime bakmadı. Bilmem; bakamadı belki de. Giden, geldiğinde; bıraktığının gözlerinin içine bakamayacaksa gelmemelidir. “Çok özür dilemek için geldim sana. Seni kırdım, beni affet Gurbet.” Bu kadar! Niye beni kırdın Ulaş, kırmadan gidemez miydin Ulaş, sen beni kırarak gittiğin için bana armağan ettiğin suçluluk duygumdan konuşalım istersen Ulaş. Hayır, bunların hiçbirisi olmadı.

Oysa ben, giderken kucağıma atıp kaçtığı sözcüklerle boğuşuyordum. Bedik’in ölüm döşegindeki o sözü çınlayıp duyuyordu kulağımda.

Beni yitirmiş olmakla başa çıkabilmek için kuşandığı öfkesiyle değil, kendisini daha iyi hissetmek için olsa bile, ağzından çıkan sözlerin içeriğiyle ilgiliydim.

Sen hiç yenilmedin ki hayatta Gurbet, sen zaten nasıl ben-merkezcisin biliyor musun, hayır aslında sapına kadar bencilsin, senin sadece kendinin bildiğin önceliklerin var, senin için bir ilişkinin karşı tarafı yok, sen varsın o ilişkide Gurbet, karşıdakinin değeri senin beklentilerine yanıt verecek kadar, ilişkimiz dediğimiz şey senin kurallarından ibaret, hangi kurala aykırı davrandığımda ne cezayla karşılaşacağımı bile bilmiyorum, bir erkek olsaydın sen, zaten bir farkın mı var erkekten...

Çok basit, sıradan bir romandan alınmış cümlelerle konuşmuştu. Bu cümlelerin hayatıma dokunan yanlarını anlamaya çalışıyordum. Amacı ne olursa olsun, haklı olabileceği yerleri tutmak istiyordum.

Birden çıkıp geldiğinde, o hakaret cümlelerinin neresinde olduğunu görmek için gözlerine baktım.

Çünkü o bakamamıştı gözlerime.

Giderken beni aşağılayan Ulaş, şimdi aynı tahterevallide beni bıraktığı yere oturmuş, aşağıdan bana bakıyordu. Bir itiraftı aslında o bakışı, her birimizin bir gün bir biçimde içine düşebileceği çaresizliğin itiraftı. *İkimizin hayatı böyle olacak Gurbet, ben yukarıdayken sen aşağıda olacaksın, ben aşağıdayken de yukarıda.*

Hayır Ulaş, sadece senin hayatın böyle olacak ama boş ver şimdi bunları, ben şimdi seninle sevişmek istiyorum. Seninle vedalaşmak olduğunu bilerek, ama yine de sanki ilk kez sevişiyormuşum gibi sevişmek... Bunu ona söylememe gerek kalmadı. Seviştim. O bunun ilişkimiz için yeni bir başlangıç olduğunu sandı. Bir erkek, bazen bir kadının sevişirken, aslında vedalaştığını anladığında erkekliğinden kurtulur.

Sabahın ilk ışıklarında sessizce yatağından kalkıp odadan külotumu, salondan sutyenimi aldım. Sağa sola dağılmış iç

çamaşırlarıma bakınca, yatağa girmeden sevişmeye başlarmız da bu ilişkimin bonusu oldu, dedim. Aşkın, geldiği gibi gitmesine de yol vermek gerekir. Apartmanın otoparkında motora binmeden mesaj attım beni arama, diye. Eve gelir gelmez bilgisayarımdan mail adresini spama aldım. Cebimden ararsa açmamak için bir hafta on gün silmedim, sonra ismini de uçurdum. Öyle arıza ruhlu bir adam değildi Ulaş. Aramadı da.

Öğretmen Evi'nde imzaları atarken uzaktan izledim ikisini de. Mutluluk muydu yüzlerinden akan, sevinç mi? İkisi arasındaki farkı oldum olası anlayamamışımdır. İyiydiler ama. İyiydiler.

Babamın adına sevindim. “Bak baba yıllarca benimle arkadaş olmaya çalıştın, al işte sana arkadaş,” dedim içimden.

Otuz kırk kişilik bir kalabalığın alkışları, masadan kalkıp birbirlerini öpmeleri, benim babamı kucaklamam, daha doğrusu onun beni kucaklaması, Hamiyet Hanım'ın “Merhaba canım, nasılsın?” demesi, benim ona “İyiyim cici anne, sen nasılsın?” yerine “Teşekkür ederim, mutluluklar dilerim, demem, hepsi en kısa zaman aralığında geçip gitti.

O kısacak anda Hamiyet Hanım'ın şahidine takıldı gözüm. Çok deneyimim yoktu aslında ama hiç de bildik nikâh şahitleri gibi değildi. Nikâh memurunu bile dinlemiyordu sanki. Salonun ilgisiz bir yerine gözü dalmış, yüzüne kim bilir kaç saat önce yerleştirdiği yarım gülümsemesiyle donmuş kalmıştı. Şahit olarak adı okunduğunda yavaşça ve yüzündeki aynı ifadeyle masaya döndü. Önüne uzatılan deftere imza atarken bile hareketleri ağır çekimdi. Şahitler ve çiftlerin birbirlerini kutlamak için masadan kalktıkları anda bir daha baktım kadına. İyi bakmış kendine, güzel yaşlanmış dedim. Boylu poslu denilen kadınlardandı. Üzerinde gece mavisi

dirsek kol elbisesi, kısa inci kolye ve küpesi, ten rengi ayak-kabılarıyla, benim için gelinden daha ilgi çekiciydi.

Kokteyle kalamayacağımı, sabah erkenden Sivrihisar'a yola çıkacağımı söyledim babama. O telaşı içinde bile gidiş nedenimi sordu.

İnsan bazen neden ve nasıl yalan söylediğini bilemiyor. Baba sana yalan söylüyorum ama kimi koruduğumun şu an ben de ayrımında değilim. Bedik'e söz verdim, sözümde durmalıyım. Bir madde artık o. Kemik yığını. Buna karşın onu neden korumalıyım bilmiyorum. Sen bir Hidayet'in torunu, Ermeni bir babayla Türk bir annenin oğlu olduğunu ne kadar kaldıracabilirsin, ben de emin değilim, üstelik o Ermeni'nin, kardeşlerinin kanını içen birisi olması sana ne anlatır bunu da bilmiyorum. Bu kadar çok şey bilmediğim için yalan söylüyorum. Bilmediğin için seni acıtmayacak, belki bilsen de umursamayacaksın, senin atalarının bir ucu Sivrihisar'da baba.

Oysa ben kendimi korumuşum. Benim asıl bilmediğim buydu. Seni korumaya devam edeceğim. Bundan kuşkun olmasın. Beş yıl sonra anladım ki, bir yarımı öbür yarımından esirgemişim. Sen beni anlamasan da olur. Ürkek yarımın cesur yarımından kaçış noktalarının hepsini tuttum artık. Cesur ve ödün vermez yarımın şirretlikten başka bir işe yaramadığını gördüm. Artık ortaokula yeni başladığımda bana aldığın mont gibi de olamam. Sen unutmuşundur, çok normal. Güzün yağmurdan, kuru havalarda soğuktan koruyan çok sevdiğim o montun içinden çok çabuk çıktım, hızla büyüyordum çünkü. Annem benim arkadaşlık yapmamı istemediği kapıcının kızına verdi onu. Öyleydi annem, o zaman sormak aklıma gelmemişti, anne sen sevmediğin, kızının arkadaşlık yapmak istemediği birine şefkat göstermeyi nereden öğrendin? Onlardan kızına ve kendisine bir kötülük gelece-

ğini düşünmüştü belli ki. Bunun gibi rüşvetlerle kızını koruduğunu sanıyordu.

İşte benim sana söyleyemediğim şey ne biliyor musun baba? İçim dışım hâlâ bir sayılmaz ama iki yüzü kullanılabilir o montun sarıp sarmaladığı kız değilim artık.

Yorulдум bu oyunu oynamaktan. Seni yazgına terk edememekten yorulдум.

Senin kim olduğun artık beni ilgilendirmiyor. Ben Sivrihisarlı muhbir bir Ermeni'nin soyundan gelen, babasının da ihbarcı olduğu kuşkusuyla yaşayacak bir kadınıм.

Ben artık senin sırrında değilim.

Parçalanmış aynanın arka yüzüne geçiyorum.

“Bildığın motorcu turu işte baba,” dedim.

Yol üzerinde bizim çocuklardan birine uğrayıp emanet kask aldım. Geçtiğimiz hafta bir akşam, anahtarla kapıyı açmaya çalışırken, karpuz gibi koltuğumun altından kayıp gitmişti kaskım. Uzun yola bu kaskla çıkmaya cesaret edemedim.

Eve gelir gelmez hemen tamponumu değiştirdim. Sırt çantamı hazırladım. Yeteri kadar tampon yedekledim. Bir gecelik yolculuktu nasıl olsa. Karayollarının sayfasından hava durumuna baktım. Öğleden sonra Bozüyük-Eskişehir arası yağış veriyordu. Yapacak bir şey yoktu. Akşam karanlığına kalma olasılığını düşünerek reflektörlü yeleğimi ve yağmurluğu bir kenara ayırdım. Lastik tamir ve zincir yağlama spreylelerini, saç bandımı aldım, tamir setini kontrol ettim.

Yağışlı bölgeyi geçebilmek için sabah erkenden çıkabilirdim ancak Sivrihisar'a o kadar zamansız da ulaşmak istemiyordum. Öğlene doğru vurdum yola. Sadece benzin alırken verdiğim kısa molalarla Eskişehir'e sorunsuz yaklaştım. Hem, uzun molalardan sıkılırdım.

Kaskımı çıkarır çıkarmaz kadın olduğumu görenlerin şaşkınlıkları hiç değişmezdi. Bütün gözler üzerime çevrilir,

sonrasında, cesaret bulabilenler, soru yağmuruna tutardı. Gruptan ayrı ilk uzun yolumda erkekler hamamına yanlışlıkla girmiş Gurbet'ten eser yoktu artık.

İzlendiğimi anlamam için görmeme de gerek yoktu. Kadın motorcu refleksi böyle bir şey. Üzerime kilitlenmiş meraklı bakışlarla yol kenarındaki bir lokantaya yanaştım. İçliğimi ve tamponumu değiştirip az yağlı bir iki şey atıştırdım. Yolumun üzerinde kararan bulutlar canımı sıktı.

Motorcu için hava durumu hiçbir şeyi garanti etmez. Hemen hesabı ödeyip yola çıktım. Eskişehir'i yirmi kilometre geçer geçmez yağmur yemeye başlayınca yolun temizlenmesini beklemek için sağa, bir ağaç altına çekilip yağmurluğumu aldım üstüme. Kask da ayrıca vizör conta arasından su alıyordu. On dakika sonra yağmur biraz hafifleyince, devam ettim.

Beş altı kilometre seyrin ardından birden hızını artıran yağmur, artık görüş mesafemi etkilediğinde bir dinlenme tesisine attım kendimi. Hemen girdim, kaskımı tesislerin içinde çıkardım. Beklemekten başka çarem yoktu.

Cavidan Hanım'ı üç dört masa uzakta kahve içerken gördüm. Aynı bakışlar, aynı hava vardı. Yanına gidip gitmemekte duraksadım. Göz göze geldik birden. Başımla selam verdim. Asansörden ayrılırken "İyi günler" dileyen birisine yanıt verir gibi aldı selamımı. Beni tanı mıyordu zaten. Dün gece, kimseyle tanışacak kadar kalmadım orada. Yerimden kalkıp masasına gittim. "Selam," dedim, "çok ilginç bir rastlantı, ben Gurbet, şahidi olduğunuz Hamiyet Hanım'ın eşinin kızıyım."

"Öyle mi?" dedi, çok şaşırmıştı, "Merhaba, ben de Cavidan. Ayakta kalmayın lütfen, oturamaz mısınız? Tabii ya Hamiyet söz etmişti, doktormuşsunuz."

Masasına oturdum. "Allah Allah, biz neden dün gece tanışmadık?" diye sordu.

“Açıkçası özel bir nedeni yoktu. Çok kalmadım ben. İmzalardan sonra hemen ayrıldım, bugün yola çıkacağım için dinlenmek istedim.”

“Aslında ben de benzer sebeple sonuna kadar kalamadım.” Sonra üstüme başıma baktı, kalktığım masanın üstüne bıraktığım kaska ve eldivenlerime takıldı gözü. “Motosikletle mi geldiniz bu kadar yolu, aman Allah’ım!”

Korkulacak bir şey olmadığını söyledim. Yıllardır bindiğimi, haliyle birden çok kaza atlattığımı, kazasız motorcu olmayacağını, güvenlik önlemlerini kısaca anlattım.

İkimizin de aynı yere gidiyorduk. Gülerek, “Durun bakalım başka ne tesadüfler bekliyor bizi,” dedi.

“Peki, ne kadar kalacaksınız?” diye sordu. Anlık bir sessizliğin ardından, “Çok afedersiniz Gurbet Hanım, ben bir gece kalacağım da... Siz de dönecekseniz, motosikletinizi burada bırakın, bu havada gitmeyin, dönüşte yine buradan alırsınız,” dedi. “Bu maksatla sormuştum.”

“Çok teşekkür ederim,” dedim, “çok nazıksınız ama ben motordan başka bir şeye binemem. Evet, ben de bir gece kalacağım. Yağmurun dinmesini bekleyelim, siz arabanızı bırakın, ben sizi arkama alayım.” Karşılıklı gülüştük.

“Sivrihisar’da bir yakınınızı mı görmeye gidiyorsunuz?”

Bana sorulsa cüretkâr, hatta küstahça bulacağım bir soru sormuştum. Suçüstü yakalamıştım kendimi. Cavidan Hanım’ın yolculuk nedeni değildi merak ettiğim. Bir yabancıydı Cavidan Hanım, isminden ve Hamiyet Hanım’ın şahidi olacak kadar yakın arkadaşlığından başka hiçbir şeyini bilmediğim bir yabancı.

Aynı soruyu bana sormasına ilişkin arzuma teslim olmuşum.

Söz ağızdan çıkmıştı.

“Hayır,” dedi duygusuz bir ifadeyle. Sorumdan rahatsız olmuş gibi değildi.

Dudaklarına gülümseme çizgisi yayıldı birden. “Otelde mi kalacaksınız?” diye sordu.

Aynı otelde kalacaktık.

“Üç oldu,” dedi. “Bunun devamı gelir artık.” Sonra birden masadan kalktı. “Yağmur tamamen dindi, akşam çok zamanımız olacak nasıl olsa, otelde konuşuruz.”

Bakışları “merak etme konuşacağız” diyordu. Ben de zaten ağzından kerpetenle alacak değildim sözleri. Aynı soruyu bana sormasını bekliyordum sadece.

Çok yavaş gitmesine rağmen ondan kopmadım. Şehir girişinde önünü alıp kalacağımız yere kadar getirdim.

Yarım saate kalmadan, restore edilerek otele çevrilmiş eski Ankara evlerinden birinin lobisindeydik.

Güzel, sevimli bir butik oteldi.

“Ben odada biraz dinlendikten sonra çıkıp biraz dolaşacağım, siz de isterseniz, yemekte burada buluşuruz,” demişti.

Saati sordu. “Süper! Bence de yedi uygun,” dedim. Odama yerleşip yol giysilerimi çıkardım. Pantolon ve tişörtümü giyindim. Üstüme montumu alarak kır çiçekleri toplamak için otelden çıktım. Kilisenin üstündeki bayırdan bulduğum çiçekleri demet yaptım. Lobideki çocuk yardımcı oldu, oldu dediysem, küçük bir pet şişeyi ağzından kesip vazo yaptı, çiçekleri sabaha hazır etmek için vazoya yerleştirdim.

Beş on dakika erken yemek bölümüne çıkıp Cavidan Hanım’ı beklemeye başladım. Volümü düşük müziğe kulak kesildim. Sözlerini takip etmeye çalıştım. “Ahımı, hicranımı sakladım, gizli tuttum,” diye başlamıştı şarkı. Güzel sesli, sanırım ben yaşlarda genç bir kadının söylediği, yumuşak bir şarkıydı.

“Hayır,” dedim garsona, “arkadaşım gelsin, o zaman bir şeyler söyleriz.”

Arkadaşım? Ben de şöyle bir duraksadım. Misafirim mi diyecektim? Teyzem mi? Hayır halam! Garson sanki bana

“Nereden arkadaşın oluyor?” demişti, ben de ona bir açıklama getirmek zorundaydım.

Evin üçüncü katını lokanta yapmışlardı. Sırtımı girişe dönmüştüm. Kasabanın ışıklarına ve çok uzakta Afyon yönüne uzanan ovanın karanlığını daldı gözlerim.

“Babam Sivrihisarlıymış.”

Bedik’in sesi cınladı kulaklarımda. “Gitmedim, gidemedim,” demişti bana.

“Neden gitmek istedin ki Bedik, Sivrihisar’a gidince ne olacaktı sanki?”

“On sekiz yaşındaymış babam İstanbul’a geldiğinde. Hain doğmaz insan ama ihanet, kanına otuzundan sonra da girmez. Öldürülecek kadar nefret sahibi olan birisinin doğduğu yeri, büyüdüğü mahalleyi görmek istemiştım. Nasip değilmiş. Zaten buradan çıkamam, çıksam bile gitmeye takatim mi kalmış?”

Birden Cavidan Hanım’ın sesine döndüm.

“Beklettım sizi diyeceğim ama...” Saatine baktı, “Gecikmemişim,” dedi.

“Zamanlama süper,” dedim. Bir baktı bana. Sonra müziğe kulak kesildi.

Tam karşıma oturacakken, “Sırtınızı manzaraya dönmeyin, ya ben yer değiştireyim, ya da şöyle yan tarafa oturun lütfen,” dedim.

Konumumuzu süzdü, “Hiç bozmayalım,” dedi, “karşı karşıya olalım.”

“Gönlümü yıllar yılı hayalinle avuttum... Çok güzeldir, çok severim,” dedi. “Selahattin İnal’ındır, nihavent makamında. Ahımı, hicranımı sakladım gizli tuttım... Zeki Müren’den dinlemiştim ilk, bu eseri.”

Yine müziğe dikkat kesildi. “Çok güzel yorumlamış,” de-

di, “Paşa biraz ağdalı okurdu. Ayrılrken bu kız kimmiş öğrenelim. Gerçi bileceklerini sanmıyorum. Nerden bilsinler.”

Hiçbir şey anlamadığım için, “Yani...” gibisinden baktım Cavidan Hanım’a.

Yarın yine yola çıkacaktı, içkiyle arası iyi sayılmazdı. Yine de bir kadeh şarapla bana eşlik edebilirdi.

Nasıl bir bakmışsam, “Doğru ya, sormadım bile, belki içki kullanmıyorsunuz.”

Hoş kadındı Cavidan Hanım. Sözcüğün güzel anlamıyla gerçekten güzel bir kadındı. Koyu kestane dalgalı saçları boya da olsa teniyle uyumluydu. Yeşile çalıyordu gözleri. Bir kadın için uzun sayılabilecek boydaydı. Bu yaşlardaki kadınlar gibi salmamıştı kendisini. Yüz hatları da yaşını ele verecek türden değildi. Gözlerinin altındaki torbalar, ancak kıskançlıkla bakan kadınların fark edebileceği kadardı. Yanakları yay gibi gergin değildi ama düşmemişti de. Biz kadınlar, biz diyorum ya sevmem böylesi genellemeleri aslında, kadınları erkeklerin gözünden görmeye bayılırız. Biliriz erkeklerin neremize baktığını. Onların bize baktıkları yerlere bakarız. Çenesinin altından boynuna indim ben de. Sarıkan, kırışan yerler aradım. Merak ettim, aklımdan “Böyle kalmak için ne yaptınız?” demek geçti. Yirmi küsur yılı geçtim, on yıl sonra yüzüme yerleşecek çizgileri, bir on yıl sonra o çizgilerin dönüşeceği kırışıklıkları hayal ettim. Korktum kendimden, sevmedim kendimi.

Açıkçası ben de içmeye niyetli değildim. Bir kadeh şarap teklifi iyi geldi. Gerginliğimi alabilir, biraz yumuşayabilirdim. Kaldığımız yere ne zaman döneceğine ilişkin merakımı yansıtmak istemiyordum. Çok da zaman geçmedi. Kadehlerimizden bir yudum alır almaz, “Eşimle çok sevdiği bir arkadaşının arzusunu yerine getirmek için geldim,” dedi, “sorunuzu unutmadım” havasıyla.

“Ben de...”

“Dört mü olacak yoksa?” diye sözüme girdi.

“Evet,” dedim gülümseyerek, “Aslında üç buçuk diyelim. Beş yıl önce kaybettiğim babamın halasının en büyük arzusu-
suydu buraya gelmek.”

“Başınız sağ olsun. Ben de eşimi yakınlarda kaybettim.”

“Sizin de başınız sağ olsun,” diye cevap verdim. “Hasta mıydı?”

“Şekeri vardı ama çok sağlıklıydı, diyetine de dikkat ederdi. Sigarayı kesmiş, içkiyi çok azaltmıştı. Briç masasında yığılıp kalmış.”

Gözlerinden kocasına aşkı okunuyordu. “Çok sevmişsiniz, belli, dedim. “Uzun ömürlü evliliklerde artık sevgiden çok dayanışma öne çıkıyor.” Nedense karşımdaki kadının yanıtı buna benzer bir şey olacak diye geçirdim içimden.

“Çok! Hep çok âşıktım kocama.”

Başını benden çevirdi. Gecenin karanlığına daldı gözleri. Ucunu bıraksa nereye gideceğini öngörmüş gibi hemen çıkmak istedi o ağır havasından.

“Neden beş yıl beklediniz gelmek için peki? Bir mahzuru yoksa tabii.”

Sorularıyla beni açması işime geliyordu. O sormuş ben anlatmış olacaktım.

“Bedik’in... Yani büyük halanın işte, Bedik’in öyküsünün aslında benim öyküm olduğunu anladığımda gelmeye karar verdim. Açıkçası onun arzusunu yerine getirmekten çok daha önemli oldu benim için burada olmak. Onun için üç buçuk,” dedim.

Birkaç saniye süzdü beni. “Devam edecek herhalde” anlamında bir bakış buldum.

“Bedik, biyolojik babası öldürüldüğünde üç yaşındaymış, altı aylık kardeşiyle, yani benim hiç tanımadığım büyükbabamla kalmış. Babası neden öldürüldü diye soracaksınız, neyse ben sizi ayrıntılara boğmayayım.”

“Rica ederim Gurbet Hanım, bilmiyorsunuz, öyle ya nereden bileceksiniz, ben Ağır Ceza hâkimliği yaptım yıllarca. Cinayet sebebi beni özellikle ilgilendirir. Meslek hastalığı işte!”

“Yargıç olduğunuzu bilmiyordum,” dedim, “babamın eşiyle meslektaşınız yani.”

“Meslektaş olmamız tesadüf tamamen. Çocukluk arkadaşınız biz.”

“Aslında Bedik’in babası,” diye söze başladım, “1915’te İstanbul’da Ermeni gazetecilerin, aydın, sanatçı, okumuş etmiş kimler varsa onların kaydını kuydunu tutup birçoğunun evini de gösteren bir muhbir. Emniyet hesabına çalışan bir Ermeni! O gün, yüz mü artık iki yüz mü, bir sürü aydın, Çankırı filan o taraflara gönderiliyor, birçoğundan da haber alınamıyor.”

Soluk aldım.

Ortaya birer tane, adını ilk kez duyduğum *kelem dolması* ve adını duyduğum ama ne olduğunu bilmediğim *kapama* diye bir yemek söylemiştik. Garson, “Yöresel yemeklerimizi mutlaka tadın,” demişti. “Yöresel” sözcüğünü bu işe başlar-ken duyduğundan emindim.

Bildiğimiz beyaz lahana dolmasından bir parça alıp şarabımı yudumlarken, “Ne yapmışlar peki niçin gönderilmişler” gibi bir soru bekledim Cavidan Hanım’dan. Dinliyorum, di-yordu gözleriyle.

“Sonra zaten, o sabah İstanbul’dan başlayan bu iş, yıl boyunca Anadolu’nun bir sürü yerine yayılıyor.”

“Bedik’in babası öldürülmüş, demiştiniz.”

“Ha, evet dört yıl sonra Pangaltı’da karısıyla birlikte evine gelirken Hınçaklar mı artık Taşnaklar mı artık her neyse, suikast düzenliyorlar Hidayet’e. İntikam alıyorlar. Karısı hedef değilmiş ama o da gidiyor işte.”

“Hidayet?”

“Cavidan Hanım,” dedim, “Çok ünlü, yani çok gaddar bir muhbir var, o Müslümanlığı seçince Türk adı alıyor, ya da veriyorlar her neyse, adı Hidayet. Yani marka ürünün adı olur ya, onun gibi. Babamın dedesinin adının Hidayet olması böyle bir şey. Nüfustaki annesi ona, Hidayet’lerden bi-riydi babanın adı, demiş. Öylelerine Hidayet diyorlar. Hem, gerçek adını, yani biyolojik babasının... Bedik de bilmiyor.”

“Annesi anlatmış bu gerçeği yani.”

“Aynen,” dedim. “Hidayet’in cenazesini Kilise kabul etmek istememiş. Kaldı ki Devlet, Kilise’nin sahiplenmesine gerek kalmadan iki yetim çocuğu olduğu gibi alıyor. Emniyet’ten, çocuksuz bir polise, öyle evlatlık filan da değil, tüm nüfus kaydını değiştirerek bildiğiniz, çocukları gibi kaydediyor.”

“Yani Bedik bütün bunları o polisin karısından, nüfus an-nesinden öğreniyor.”

Birden yanı başımızda beliriveren, elli yaşlarında, spor gi-yimi yüzüne gözüne bulaşmış bir erkek, Cavidan Hanım’a bakarak “Pardon, konuşmanızı bölüyorum galiba,” dedi. Cavidan Hanım’a baktım, hiçbir tepki vermedi. Adam için ben masada yoktum bile. Hatta Cavidan Hanım’dan da bir yanıt beklemiyordu. Dudaklarından sözcükler ışıltı hızıyla çıkarak konuşmaya devam etti.

“Emekli olduğunuzu duyduğumda çok üzıldüm efendim, çok da şaşırdım ayrıca. Sizi hukuk dünyası çok araya-cak efendim. Hele önümüzdeki dönemde, sizin gibi yargıç-ların boşluğu nasıl doldurulacak, kim bilir?”

“Teşekkür ederim beyefendi.”

O kadar! Başka bir sözcük çıkmadı ağzından.

“Bir emriniz var mı efendim?”

“Estağfurullah ne emri beyefendi! Lütfen!”

Birkaç laf daha ederek masamızdan yine ben yokmuşum gibi davranarak uzaklaştı.

Cavidan Hanım “Avukat,” dedi, fısıltıyla, yanımızdan uzaklaşan adamı işaret ederek.

Garsonu eliyle çağırdı. “Şu müziğin sesini biraz açar mısınız lütfen?”

Bana dönerek, aynı ses tonuyla, “Avukatlar, emekli de olsa bir hâkimin ne konuştuğunu, konu ne olursa olsun çok merak ederler Gurbet Hanım. Sohbetimizi müziğin sesi boğar hiç olmazsa.”

Kaldığı yeri yine unutmamıştı.

“Vicdanlı kadınmış,” dedi. “Gerçeği olduğu gibi anlatmış.”

“Hayır, ben öyle düşünmüyorum,” dedim. “Ama Bedik, minnettarım ona demişti. Önceleri çok kızmış. *Hakikatin kıymetini, öğrendiğin şahsın niyetiyle ölçmeyeceksin. Niyeti ne kadar kötü olursa olsun. O gün ölüm döşeginde, ondan öğrendiğim bir söz de buydu.*”

Durdum, uzaklara daldım birden. Ulaş'ın o ağır sözlerini anımsadım. Hemen aklımdan kovdum o geceyi.

“Cavidan Hanım,” dedim, “bir vicdanı olduğu besbelli. Ama suçlu daha büyük bir suçtan yırtmak için, kusura bakmayın ben böyle sizin gibi bir yargıç karşısında terimlerle konuşamıyorum... Yırtmak için...”

“Daha hafif bir suçunu itiraf eder.”

“Süper,” dedim. “Küçük bir iyilik, arkasında büyük bir kötülük gizler bazen.”

“Doğru Gurbet Hanım, bazen bir itiraf, çok ağır başka bir itirafın önünü kesmek için yapılır. Yine de Bedik'in annesinin, yani ona bunu söyleyen annesinin hakkını teslim etmeyelim mi?”

Bana bir şeyi kabul ettirmek için konuşmuyordu. Haklıydı Cavidan Hanım. Yine de kendimce hınzırlık yapmak istedim.

“Ama siz de daha büyük bir suçun ortağı olduğunuzu, hem de hiç farkında olmadan sakladığınızı kabul edin,” dedim.

“Ettim,” dedi aynı mimikle. “Sonra?”

“Cavidan Hanım, aslında kaldığımız yerden devam edelim istiyorum.”

“Benim için mahzuru yok,” dedi. Bakışı, ben ne desem sizi durdurmak mümkün olmayacak bu akşam diyordu.

“Ermeniler sürülürken kızlarını alıkoyup sonra da kurtardım diye anlatanlar var. Bunlar, ne kadar iyi insanlar olduklarını kabul etmemizi...” Kadehimden bir yudum aldım, “gizledikleri daha ağır suçlara inanmamızı istiyorlar bizden. İyi de, üstlerine oturdukları evleri toprakları konuşan birini gördünüz mü, duyduunuz mu?”

“Peki siz Bedik’i dinledikten sonra ne hissettiniz? İlk tepkiniz ne oldu Gurbet Hanım?”

Sorumu duymamış gibiydi.

“Bedik, ama daha çok babam adına tarif edemediğim bir keder bastı beni. Merhamet duygusuydu beni ilk zamanlarda kuşatan. Çok acıdım babama. Hiç görmediğim büyükbabama acıdım. Bir hayatınız var, o hayata ilişkin en önemli şeyden habersiz yaşıyorsunuz. Bunu öğrenmiş olsa Bedik gibi örneğin, çok mu mutsuz olurdu? Hiç sorun olmazdı babam için belki. Nasıl bir sorumluluk duyardı?”

“Nasıl bir sorumluluk duyabilir ki?”

Kadehinden küçük yudumlar alıyordu Cavidan Hanım. Küçük ve uzun aralıklarla, daha kadehinin ilk çeyreğindeydi.

Bakışlarım dikkatini çekmiş olmalı ki, “Ben böyle içerim siz devam edin lütfen,” dedi.

İkinci kadehimi söyledim.

“Sorumluluk derken, neyle yüzleşirdi acaba? Bunu demek istemiştım Cavidan Hanım. İki insan yaşıyor içinde. Terside yüzü de kullanılabilen eldiven, çocukken babamın bana aldığı mont gibi. Hem cellâtsın kendine, hem de kurban. Hiç kolay bir şey değil. Bir yanı cellât, Hidayet’in torunu. İnsanın cellât yanıyla yüzleşmesi çok zordur. Kurban yanıyla yüzleşse, iki yerden de dışlanacak.”

Aylarca babamın adına ne hallere düştüğümü anlattım. Babamın adına giriştiğim hesaplaşmanın, loş, nemli, karanlık labirentlerinde nasıl dolaştığımı...

“Sonra bir gün, Bedik’le son buluşmamın ikinci yılıydı galiba, açıkçası, Gurbet sen ne yapıyorsun böyle, dedim. Bu nasıl bir ikiyüzlülüktür! Sen sanki babanın Öğretmen Okulu’ndan en yakın arkadaşısın, yediğiniz içtiğiniz ayrı gitmemiş, onun tasası sana düşmüş. Babam için acı çektikçe kendimi temize çekmişim aslında. Kendi korkularımı babama taşıyarak kurtulacağımı sanmışım. O bir muhbirin torunu. Peki, sen kimsin Gurbet? Baban öğrense ne yapacağını bilmiyorsun da, al işte öğrendin, sen de o torunun kızısın. Sen biliyor musun peki?”

“Size ağır gelen ne oldu? Büyükbabanızın, ailenizin bir tarafının Ermeni olması mı?”

Türk Öğün Çalış Güven diye ne anlama geldiğini hâlâ anlayamadığım o antla büyüdüğ biz Cavidan Hanım. Nedense buna benzer tedavilerin hiçbirini benim ruh dünyam kabul etmedi. Türklüğümle övünen birisi olmadım ben, Ermeniliğimle neden kahrolayım?

Utandım ama, daha sonraki utançlarımdan farklı bir şekilde utandım kendimden. Bedik’ten önce, 1915’te neler olduğuna bu kadar kayıtsız olmayı yediremedim kendime. Bize ihanet ettiler yalanından bile haberim olmamıştı. Bu kadar yani! Belki ben de o “biz”den birisi olurdum ve tutunacak bir yalanım olurdu.

Gereksiz buldum böyle bir konuşmayı. Boş, saçma sapan bir tartışmanın içinde olmak istemedim. Bencillik miydi, evet bencillikti açıkçası. Bildiğim ezberleri bana tekrar etmesinden, ama’lı lakırdılara başlamasından endişe ettim. Güzelce beni dinliyordu işte.

Tuvalete gitmek için izin istedim. Umduğumdan temiz buldum kadınlar tuvaletini. Bu otelin yemek bölümüne demek çok az kadın geliyordu.

Masaya oturur oturmaz, “Hayır,” dedim. “Soyumda bir katilin olması, Cavidan Hanım. En başında bana vuran bu oldu. Bir kavgaya karışmış, askermiş savaşta öldürmüş, böyle değil. Aynı ayine katıldığınız, evine baş sağlığına gittiğiniz, aynı sırayı paylaştığınız insanları ölüme gönderiyorsunuz. Hiç kolay olmadı bu duyguyla yüzleşmek.”

Tamamlanmamış cümleler kurarız bazen. Öznesi bellidir, yüklemi yerindedir, hatta yazım kurallarına göre kusursuz cümlelerdir bunlar. Gerçektirler gerçek olmasına. Yine de bir büyük yalanın üstünü örterler. Bu kusursuzluk içinde, açığa vurulmamış, dilden kaçırılmış duyguların o sözcükler arasında yarattığı boşluğun adıdır yalan.

Soyumda bir katilin olması, buz deposunun içine çırılçıplak atmıştı beni. Kanım gövdemden her saniye biraz daha çekiliyordu. Her saniye, beni biraz daha ölüm uykusuna çekiyordu. “Kimse babasını seçemez,” diyordum ısınmak ve hayatta kalmak için. Yalan mıydı? Hayır!

Ama yalan söylüyordum. Soyumda bir katilin olmasından daha yaralayıcı, çok daha utandırıcı bir şeydi bir muhbirin olması. Aslında tam o da değildi. Babamın dedesinin aşağılık, alçak bir adam olmasının bana yıkacağı ne olabilirdi ki?

Bedik, Hidayet’in torununun da Hidayet olabilme olasılığını yüzüme vurdu. Onun öyküsü başka türlü nasıl benim öyküm olabilirdi ki?

Tamam ben de babamı seçmemiştim. Doğru, bugün bile babamın, birisini “komünisttir” diye ihbar ettiğinden emin değilim. Etmediğinden de... Bu kuşkumu, babama apaçık soracağım sorunun yanıtıyla giderebilir miydim? Onun ya-

nıtından değil, kanser taramasına girmekten korkan hastalar gibi kendi sorumdan korkmuştum.

Yine de gidebildiğim kadar gittim üstüme. Sıra arkadaşımı bulmak, ona ulaşmak, babasıyla konuşmak zorundaydım. Lise arşivinden, bizim sınıfın kayıtlarına, fotoğraflara, unuttuğum ismine ulaşmaya çalıştım. Ne zaman yanmıştı bizim lise? Yangından bile haberim yoktu, “Eski kayıtlar kül oldu,” dediler.

Bizim sınıftan bulduğum üç arkadaş, birinci sınıftan sonra yurtdışına giden birisini anımsamıyordu.

O yılların telefon rehberini buldum PTT’den. Doğruydı, babamın isminde tam yüz yirmi sekiz kişi vardı bu şehirde. Yüz yirmi sekizde bir! Olur olmaz yerlerde, bulduğum kâğıt parçasına 1/128 yazarken buluyordum kendimi. İnsanlar kaç milyonda, kaç milyarda bir olasılığa karşı piyango bileti alırlar da, Muhbir Kızı Piyangosu’ndan tek bilet satılmaz.

Bir, iki ve sekiz... Ben de bir süre bu rakamlarla debelen-dim. Bir sabah aynaya baktığımda, hastaneye birini ihbar edebileceğim endişesini yüzümde görene kadar...

Sonra her sabah aynı yüzü görmeye başladım aynada. Fotoğrafını bile görmediğim bir adamın hayaleti yönetiyordu beni. Kadın doğum uzmanlığımın ikinci yılıydı, üç yıl önce işte. Hayalet sabah benden erken kalkıp kahvaltımı hazırlıyor, benim ne kadar önemli birisi olduğumu, ne kadar güzel işler yaptığımı söylüyor, kapıya kadar uğurluyor, “Akşama senden güzel haberler bekliyorum, hadi seni göreyim,” diyordu. Elim boş gelince de beni bir odaya kilitliyor ve ertesi sabah hastaneye gidene kadar dışarı çıkarmıyordu. Bektan bir dünyaydı klinik. Herkes birbirinin muhbiriydi aslında. Yüzlerce kuyuya düşmeden hasta bakıyorduk. Yarıda bıraktım uzmanlığımı. Sınır Tanımayan Doktorlar’a katıldım. Bir yıl Nijerya’da çalışıp döndüm ve...

Bunların hangi birini anlattım farkında değildim. Zaten

bir ara kendimi, benim saç kestirmeye gittiğim kuaförlerde saç yaptıran kadınlar gibi hissettim. Orada kadınlar yanı başında oturan, ilk kez gördüğü, adını bile bilmediği diğer kadına, yıllar önce amcasının nasıl tecavüz etmeye kalktığını bile anlatırdı.

“Profesyonel yardım aldınız yani,” dedi Cavidan Hanım.

“Nereden anladınız?” diye sordum. Nerede kaldığımı, en son ne dediğimi anımsayamamıştım.

“Hiç kolay olmadı bu duyguyla yüzleşmek, dediniz de... Kolay değil gerçekten.”

“Açıkçası, iki yıl boyunca psikiyatra gittim. Danışmanımın önerisiyle üç de toplu terapi seansına katıldım... Benimle benzer durumda olan beş altı kişiyle beraber.”

“Ben aslında başka bir şey söyleyebilir miyim?” Kadehimden bir yudum almadan, gözkapaklarımla “tabii ki” işareti yaptım.

“Afedersiniz, belki hukukçu olduğum için böyle düşünüyorum, gerçi bunun için hukukçu olmaya gerek de yok aslında. Cezai sorumluluk, şahsidir. Babadan evlada geçmez. Yani çok değerli buluyorum bu sorumluluğunuzu. Kesinlikle... Ama sizin olmayan bir yükün altına girmiş olmayasınız?”

Bir sessizlik oldu. Cavidan Hanım, “Gerçekten özür dilerim, ben belki de insicamınızı bozuyorum,” dedi. “Sözünüzü kesmeyeyim, devam edin lütfen.”

Insicam sözcüğünün anlamını bilmiyordum. Ama ne demek istediğini anladım.

“Hayır, bozmuyorsunuz,” dedim, “iyi de oluyor, çünkü çalıştığım yerlerden soruyorsunuz,” diye şakaya vurdum işi. O da girdi şakaya. “Ayrıca, şimdiye kadar bildiğiniz yerlerden sordum.”

“İşlemediği bir suçtan kendini sorumlu tutmak... Böyle bir şey değil benim sözünü ettiğim.”

“Ne peki Gurbet Hanım?”

Sorularının, birden, sadece beni konuşturmaya yönelik olduğunu düşündüm. Anlattıklarımın içeriğiyle hiç ilgilenir gibi değildi.

“Cavidan Hanım,” dedim, “benim hayatım roman değil.”

“O kadar kendinizi hafife almayın. Kimse zaten yaşarken hayatının roman olduğunu bilmez.”

Çok kendisinden emin konuşmuştu.

Dersine ben değil, o çalışmış gibiydi. Yanıtı hoşuma gitti. Benim hayatım değil, olsa olsa Bedik’in hayatı romandı. Yine de değerbilir buldum yanıtını.

Babamın yapmış olabileceği kötülükle nasıl başa çıkmaya çalıştığımı anlatırken, babamı sakladım Cavidan Hanım’dan.

Sadece kendi eylemimizden, sevdiklerimizin işledikleri suçlardan, yaptıkları kötülüklerden sorumluluk duymayız. Ben de bilmiyordum bu duyguyu. Akut utanç duygusu dedim buna. Bu duygu beni, utandığım şeyleri yapmaktan alıkoymuyor. Garantisi yok açıkçası. Ama bu duygu ne kadar güçlü olursa, o kadar ayakta kalabiliyorsun, o yasak ve tehlikeli bölgeden uzak durabiliyorsun. İyi insanlar için “utanmasını biliyor” denir değil mi? Ben utançla yaşamasını biliyor, diyorum. Utançla yaşamasını bilmek, utandığın şeyleri hayatının dışına atmak için verdiğin sözle yaşamak, o söze sahip çıkmaktır. Yanlış anlamayın lütfen, kimseyi bu utanca davet etmiyorum Cavidan Hanım, utanmıyorsunuz, o halde yoksunuz, demiyorum size. Herkesin önüne böyle büyük ilkeler koyacak kadar çizmeyi aşacak biri değilim. Kendi ölçümü paylaşıyorum sadece. Sormasaydınız söylemezdim de.

“Cavidan Hanım, yarın sabah sanırım siz de erken kalkacaksınız.”

“Bana biraz Bedik’i anlatsanız,” dedi. Kimse kalmamıştı

restoran bölümünde. Avukat giderken yine sanki Cavidan Hanım tek başına oturuyormuş gibi iyi geceler dileyip siktir olmuştu. Girişte bir garson, “ne zaman gidecekler” gibi ba- kıyordu bize. Garsonu işaret ederek, “İsterseniz garsonu...”

“Evet evet,” dedi, sonra garsona dönüp, “bizi beklemeyin, birazdan odalarımıza geçeriz, siz de sabah toplarsınız artık masayı,” dedi. Garson kayboldu.

Odasından ayrılmadan önce Bedik’in son cümlesi, “Bu mutsuzlukla yaşadım otuz yıl, böyle ölmek istemiyorum kızım,” olmuştu. Pangaltı’ya, Şişli’ye, Feriköy’e neden çıkama- dığını, Kurtuluş’ta neden gezemediğini, Kınalıada’yı neden görmek istediğini anlattı. Annesinin bir fotoğrafı bile yoktu, görüntüsü belleğinden kazınmıştı, ismini bilmiyordu. “So- kak ortasında bir avuç kalmış yaşlılardan birisinin, kendisi- ni çevirip anneme benzeteceğinden korkuyordum,” demişti. Annesine benzediğini düşünüyordu.

“Haksız sayılmaz,” dedi Cavidan Hanım. “Bir haine ben- zemeyi kim ister?”

“Annesi masumdu onun için. Size katılıyorum. Ama açık- çası, annesi gerçekten masum muydu, kuşkuluyum. Koca- sının çevirdiği işleri bilmeyen bir kadın? Kadın sezgisi diye de bir şey var.”

“Var tabii ki. Kadın sezgisinin anlamaya, anlasa bile açık- lamaya yetmeyeceği yerler de var ama. Ben de öyle çok tec- rübeli olduğumdan söylemiyorum bunu.”

Çok katıldığımdan değil, ayrı bir tartışma konusu açmak istemediğimden başımla onayladım Cavidan Hanım’ı. Fakat sözünü tam bitirmemiş gibi durakladı. “Pardon, sözünüzü kestim sanırım,” dedim.

“Bir kadın, diyecektim; susar bazen. Bu onu, her zaman o suça ortak etmez.”

Çok üzerinde durmadım Cavidan Hanım’ın sözlerinin. Aklım, Bedik’te kaldığım yerdeydi. Ayrıca biraz da fiyaka-

lı bulmuştum bu cümleyi. Kadın'ın yerine erkek, susmanın yerine de konuşmak koy, bu cümlede herkes kendini bir şekilde bulur, dedim içimden.

Bedik, annesine benzettiklerinde babasını bulacaklarını, bulduklarında yüzüne tüküreceklerini anlatırken, sözlerinden çok mimiklerine ve gözlerine bakıyordum. Çok acı çektiği besbelliydi. O bakışla ayrıldım odasından.

İlk kez olmuştu böyle bir şey. Motora binemeyeceğimi anladım. Kaç saat sonra eve geldim hiç anımsamıyorum. Telefonumu kapattım. Ev telefonunu fişten çektim. Soğuk, buz gibi suyun altına attım kendimi. Dişlerim takırdayarak sudan çıktım. Sert bir kahve yaptım. Motorcuların forum sitelerinde gezindim amaçsızca. Sıkıldım, hepsini itin götüne sokmak geçti içimden. Bomboş, boktan gevezelikleriniz yetti bana, tarikatınız bana girsin, size bir şey olmasın diye yazıp uzamamak için zor tuttum kendimi. Sonra vurdum sokağa. Aklımda kalan en son görüntüm, evde sağlam bir cigaralık yapıyordum.

Kendime geldiğimde, Bedik'in ne yapıp, nasıl becerip bu acıyı hem de yıllarca benden ve babamdan nasıl saklayabildiğini düşünüyordum.

“Daldınız Gurbet Hanım,” dedi.

“Dalmışım gerçekten. Bedik yanından ayrılırken, bu mutsuzlukla ölmek istemiyorum, demişti.”

“Kovduğumuz garson, yerine oğlunu göndermiş galiba, diye fısıldadı, Cavidan Hanım. Omuz hizamdan geriye doğru elini kaldırarak “Bakar mısın evladım,” dedi. “Ben bir sade kahve içeceğim.” Sonra bana çevirdi gözlerini. “Ama sizin şarabınız var daha.”

“Yanında iyi olur, ben de içerim,” dedim. “Yalnız benimki az şekerli olsun.”

“Sıcak içecekleri şekersiz için Gurbet Hanım,” dedi, gözlelerinden dudaklarına yayılan gülümsemeyle.

“Süper! Benimki de sade olsun. Bir başlangıç olur belki.”

“Size bu mutsuzluğu...” Sonra birden durdu.

“Devam edin lütfen,” dedim.

“Miras bıraktığını Bedik’in...Hiç düşündünüz mü?”

“Düşünmek filan değil Cavidan Hanım, o mutsuzluğun içinde buldum kendimi. İlk başlarda nüfus annesine nasıl kızmışsa, ben de çok kızdım Bedik’e. Hatta daha ileri götürdüm. Vicdanını aklıyor, dedim. Otuz yıl boyunca aslında kendini korumuş, bir utancın içine düşmüş, iyi ki de düşmüş ama utanç duygusuyla yüzleşememiş, dedim. Korkmuş, o duygu karşısında cesaret gösteremediği için kimsenin cesur olmasını istememiş. Bunu kardeşiyle, yani büyükbabamla paylaşamaz, çünkü o çok genç ölmüş. Bir tek babam var. Babamın cesur olma olasılığını elinden almak için bunu ondan saklamış. Kendi mutsuzluğunu, yalnızca o olsa iyi, korkaklığını da bulaştırabileceği bir tek ben kalmışım. İnsanlar çok sever mutsuzluğunu bulaştırmayı Cavidan Hanım.”

“Bilemem, haklı olabilirsiniz,” dedi. Kahvesine baktı. Yuddum almadan garsona seslendi, ilk kez sert bir tonla. Garsonu azarlarsa ne yapmam gerektiğini düşündüm. Akışına bırakmaya karar verdim. “Sıcak suya yapmışsınız kahveyi, dedi, “içeriye söyle de evladım, şunu soğuk suya yapsınlar. Mümkünse bir fincana iki çay kaşığı kahve...”

Bir çocuğun altına siyah kumaş pantolon, üstüne beyaz gömlek, boynuna siyah papyon ekleyerek yaşını büyütmüşlerdi. Çocuk “Tabii efendim,” diyerek yanımdan uzaklaştı. “Cavidan Hanım,” dedim, “bugün Sivrihisar’a biraz erken girseydik, bu çocuğu yağmur altında ıslanırken görebilirdik törende.”

Aklı başka yerdeydi. Yine bir soruyla geleceğini anlamıştım. Yanıltmadı beni.

“Cesaret sizin için çok mu önemli?” diye sordu. Gözbebeklerine baktım hemen. Sorgulayıcı bulmadım bakışlarını.

Bir tartışmanın içine çekmek niyeti yoktu. Niye çekecekti ki? Tırnaklarımı hemen çıkardım yere soktum.

Yanıtımı beklemeden devam etti: “Hem sonra Bedik’e attığınız korkuyu epeyce aşıladığınızı düşündüm. Hâlbuki sevdiklerimiz adına da korkarız. Bazen sevdiklerimizi korumak için korkularımız gelir bulur bizi. Dahası, yalan söyleriz bazen.”

“Ben de öyle çok tecrübeli olduğumdan değil,” gibi alttan alan bir cümle değildi.

“Siz örneğin kimi veya kimleri korumak için ne yalanlar söylediniz?” demek geçti içimden. “Hatta Cavidan Hanım, öyle bir an olur ki susmak bile başlı başına yalan söylemektir. Siz nerde susarak yalan söylediniz?” diye bir soru da geldi aklıma. Haddimi aşacağımı düşündüm. Açıkçası, buradan suya kendimi bırakırsam, nerede çıkacağımı bilemedim. Yine de dayanamadım.

“Hayatımda yalan söylemedim. En büyük yalan bu değil mi Cavidan Hanım?”

Gülümsedi. “Benden sizi tasdik etmemi mi bekliyorsunuz?” diye sordu.

“Soru değil ki benimkisi,” dedim. “Gerçekten de böyle büyük yalan olur mu? Ben hiç yalan söylemedim! Aferin...” İyi bok yedin diyecektim, dilimi yerine soktum. “Ne kadar dürüstsün yani. Yalan söylemeye mecbur kalınmamış bir hayat, ne düz bir hayattır, basit, sıradan...”

“Renksiz!”

“Süper,” dedim.

Kahkahalarla gülmeye başladık.

“Hatta bir şey söyleyebilir miyim Cavidan Hanım, hani o, hayatıma yalan sokmadım diyenler vardır ya, büyük sahtekârdır onlar. Başkasına zarar vermek amacıyla yalan söyleyenlerden daha büyük sahtekâr.”

“İftiracılardan yani?”

“Aynen!”

Beni vücut dilimle taklit ederek “Aynen,” dedi.

Yerinden kalktı. “Tuvalet hemen şu kapıdan çıkınca sağda,” dedim. “Temiz, merak etmeyin.”

“Yo hayır, gelir gelmez oturdum, manzaraya bakma fırsatım olmamıştı,” dedi. Geniş pencereden Sivrihisar’ı seyretti bir süre.

“Demek, bir sabaha karşı şu ışıklı, geniş ana caddeden... Tabii daracık şose bir yol olmalı o zaman, oradan başlamış yolculukları,” dedi. Sırtı bana dönüktü.

“Anlayamadım,” dedim.

Konuştuğunu benim duymadığımı sanmıştı.

Döndü birden. “Neyi?”

Göz göze geldik. “Ha evet,” dedi, “öyle kendi kendime konuşuyordum.” Karşıma oturdu. “Bedik’e kızgınlığınız ihtimal ki çok uzun sürmemiş.”

“Açıkcası, kendi derdime düşünce, sahici de bulmadım kızgınlığımı,” dedim.

Garson kahveleri bu arada getirdi. Tadına bile bakmadan, “İşte tam istediğim gibi evladım,” dedi. “Teşekkür ederim.” Peçeteyle fincan tabağına bulaşmış kahveyi sildi.

Kahvemden bir yudum alır almaz “Cavidan Hanım, dedim, “ben hayatta buna alışamam.”

“En fazla bir hafta. Her nimetin bir külfeti vardır. O kadar kolay pes etmeyin lütfen!”

“Neyse, denemeye çalışırım artık,” dedim.

“Gerçekten güzel yapmışlar,” dedi. “Hiç fal baktınız mı?”

Öyle şeylere hiç inanmamıştım. “Bakmadım da, baktırmadım da,” dedim.

“Bazen çok eğlenceli oluyor,” dedi. “Neyse öyle çatmayın kaşlarınızı, falınıza bakacak değilim. Hem ben de anlamam bu işlerden.”

“Yarın sabah kahvaltıda mı vedalaşırız?” diye sordu. Son-

ra birden, “Sahi ya,” dedi, “siz sabah kiliseyi ziyaret edecektiniz. Ben de gelirim, oradan da yola çıkarız, olmaz mı?”

Toparlanmaya başladık.

“İzninizle yemeği benim oda hesabıma yazdırıyorum Gurbet Hanım.”

Paylaşma önerimi çiğ buldum açıkçası. Teşekkür ettim.

Tam kalkıyorken, “Gurbet Hanım,” dedi, “Bedik sırrını sizden başka birisiyle paylaşmış olabilir mi?”

Anlamadım sorusunu. Başından beri ben ne anlattım, bu ne dinledi, dedim içimden.

“Nasıl yani?”

“Bedik...”

“Evet!”

“Başka birine de bunu anlatmış olabilir mi?”

“Örneğin kime?”

“Lütfen öyle bakmayın. Aklıma geldi işte.”

“Cavidan Hanım, şurada kaç saattir konuşuyoruz ve aklınıza geldi öyle mi?”

Sinirlerimi kontrol etmeye çalışıyordum. Yine de ne yap-sam, saklayamayacaktım kızgınlığımı. Susmak en iyisiydi. Ya da bir an önce kalkıp gitmek.

“Patavatsızlığın yaşı yok demek ki Gurbet Hanım. Çok özür dilerim.”

“Yo hayır,” dedim, “asıl patavatsızlık benimkisiydi belki de. Bir sürü lüzumsuz ve sizi hiç ilgilendirmeyen şeylerle kafanızı şişirdim. Kalkabiliriz aslında.”

“Hay hay,” dedi. “Yalnız bana yine de izin verin lütfen. Aklıma geldi gelmesine de, doğru söylüyorsunuz, bir anda gelmedi tabii ki. Başından itibaren sizi dinlerken, bir başka düşünce gidip gelip yokluyordu beni. Sizinle doğrudan ilgili değil aslında.”

Benimle dolaylı ilgiliydi demek ki. Ne anlatacaktı, merak ettim bu kez.

“Gerçekten sizi kastetmiyorum. İnsan ne bileyim işte, sır diye taşıdığı şeyi bir bakıyor ki başka bir, ya da birden fazla kişi de biliyor. Tuhaf hissetmez mi insan kendisini?”

“Çok güvensiz bulur. İhanete uğramaktan beter olur.”

“Evet. Hayal kırıklığı yaşar hatta,” dedi.

Üzgün bir sesle, mırıldanır gibi konuşuyordu.

“Ben Bedik’in bunu başka birisine daha anlatmış olabileceğini bilmiyorum, haliyle. Nerden bilebilirim ki?”

“Ama aklınıza gelmiş işte,” dedim.

“Saçmaladım. Söyleyecek bir şey yok. Tekrar özür dilerim sizden. Böyle bir şeyle karşılaşırsanız ne hissedeceğinizi düşündüm sadece. Bir de... Neyse kapatalım gerçekten.”

Ne yapmak istiyordu Cavidan Hanım. Ağzından kerpetenle laf almamı mı istiyordu? Bir söylemiş, söylediğine pişman olmuş, şimdi de kıvırmaya mı çalışıyordu. Yapmak istediği buysa, battıkça batıyordu.

“Kimse burada kimseye sorgulamıyor Cavidan Hanım,” dedim. “Ama sözünüz yarım kalınca, benim ne yapmam gerekir, siz söyleyin lütfen.”

“Bir de, otuz yıl demiştiniz değil mi?” dedi.

“Evet, yani Bedik öyle söylemişti, aşağı yukarı otuz yıl. Bilmem belki de daha fazla.”

“Gurbet Hanım böyle bir sırrı otuz yıl... İçinde tutmak bir dert, paylaşacağı kimseyi bulamamak ayrı bir dert. Çok içi-ne kapanık birisi olmalı Bedik.”

Öyleydi gerçekten de. Hiç evlenmedi. Tek başına yaşadı neredeyse. O yalnızlığıyla, öyküsünü bilmeden önce sıkıcı bile bulurdum Bedik’i.

“Ben de öyle tahmin etmiştim,” dedi, Cavidan Hanım. “Babanızla hukuku nasıldı?” diye sordu.

“Hukuku?”

“İlişkisi yani,” dedi. “Sık görüşürler miydi? Severler miy-

di birbirlerini? Gurbet Hanım, çok mu özel şeyler soruyorum yoksa?”

Evet soruyordu aslında. Kazdığım kuyuya düşmüştüm.

“Sorun değil,” dedim.

Babamın çok ilgi gösterdiği birisi değildi Bedik. O da babam için kötü şeyler hiç düşünmedi ya da en azından bana yansıtmadı ama aralarında büyük bir sıcaklık da görmedim açıkçası.

“Bunu da mı tahmin ettiniz yoksa?” diye sordum.

“Tahmin demeyeyim. Bir ihtimal olarak aklıma da gelmedi değil doğrusu. Sırrını ifşa edebileceği... Yani ortaya döküleceği en yakın, onu bırakın tek insan, babanız. Ona bunu açıklamak korkusu, babanızdan uzaklaştırmış olabilir Bedik’i. Hatta siz de çok iç içe değildiniz Bedik’le, değil mi?”

“Evet öyleydi,” dedim. “Ama bunu, bana anlattı.”

“Siz son çareydiniz onun için.”

“Babam değil?”

“Değil. Belki de babanızdan ümidini kesmişti. Sizi ne kadar az tanırsa tanısın, siz eldeki tek şansınız artık onun için.”

Neler düşünmüştü Cavidan Hanım! Bedik’in babamdan ümidini kesmiş olması... Büyük olasılıkla babamın bu hesaplaşmanın altından kalkamayacağı kanısına varmıştı. Bunu görecektik kadar farkındaydı babamın.

“Olabilir,” dedim, “yani son şansı bendim tabii ki ama ben daha çok babamı koruduğu olasılığı üzerinde durdum açıkçası. Siz biraz daha farklı bir yorum getiriyorsunuz. Babamın bu gerçeğe yüzleşemeyeceğini anlamıştı Bedik demek.”

Sözümü bitirir bitirmez elektrikler kesildi. Sadece yemek salonu değil, tüm şehir kopkoyu bir karanlığa gömülmüştü.

“Birazdan bir şey getirirler,” dedim. Hiç orali olmadı.

“Siz sormadınız mı Bedik’e, babanızın bunu neden bilmesi gerektiğini?”

Karanlığın içinden geliyordu ses. Birden kör olmuşum, bir ses duyuyordum, yüz yoktu, sesin nereden geldiği bile belli değildi. Cavidan Hanım ışıklar gitmeden önce karşımdaydı ama ses oradan gelmedi. Arkama geçti desem o da değil. Hatta ses, Cavidan Hanım'a bile ait değil. O an, elektrik hiç gelmesin istedim. Mum da getirmesinler. Cavidan Hanım gitsin ve sabahın ilk ışıklarına kadar burada karanlıkta kalayım.

Değil sormak, merak bile etmemiştim. “Tamam Bedik ama bana bir neden söyle, niçin babam bilmeyecek?” Ne oldu da böyle bir soru aklıma gelmedi, şaşırdım. Anlattıklarının üzerimdeki ağırlığı ne olursa olsun, bu soruya üstelik bunca yıl uzak kalmak içimi daralttı birden.

“Size anlatırken atlamışım demek, dedim. Nedenini bile sormayacaksın demişti Bedik. Bu da anlaşmanın bir maddesiydi.”

Cavidan Hanım susuyor ve ben içimden sayıyordum. Otuz beş, otuz altı, otuz yedi... Otuz sekiz'i sayamadan “Kusura bakmayın efendim biraz geciktim,” diyen sesini duydum garsonun. Cavidan Hanım'ın yüzü mumlar yaklaştıkça aydınlanıyordu. Yaldızlı kahveci bardağı altlığına oturtulmuş iki mum aramıza konduğunda gözlerine bakmak istedim. İnanmış mıydı? Mum ışığından gözlerini kaçırıyordu. Mumları alıp kenara koydum.

Işık hâlâ rahatsız ediyordu. Gözlerini kısarak, “Yani aslında Bedik bu sırrı sizden başka birisiyle paylaşmışsa, siz de bunu bir gün öğrenirseniz, çok üstünde durmayın, derim. Bedik'in hatırasını bozmayın. Bıraktığınız yerdeki iyi duygularla kalsın. Ayrıca nasihat gibi de almayın sözlerimi,” dedi.

“Rica ederim, nasihat da edebilirsiniz, sorun değil benim için,” dedim.

“Niyetim size nasihat etmek değil. Kendinizi kötü hissetmeyin. Bir de bunun için üzülmeyin. Bütün meramım buydu.”

Teşekkür ettim Cavidan Hanım'a.

“Çok güzel bir isminiz var biliyor musunuz? Sizin kadar güzel.”

Güzel! Çok hızlı geçmişti ergenlik dönemim. Boyu uzun, bacakları ve kolları ipince bir kızdım. Adım üzerinden katıldıkları Zeka Oyunları'nda Garabet diye takılanlar, Gudubet diye alay edenler yaşıtılarım arasında büyümüştüm. Hepsi bu kadar salak olamazdı.

“Şımartıyorsunuz beni,” dedim, “ismimin güzel olduğu hiç aklıma gelmemiş. İsim isimdir işte.”

İsmimi babam mı koymuştu?

Evet babam koymuştu.

“Vardır bir hikâyesi. Sordunuz mu?”

Hayır sormamıştım. Yirminci yaş günümdü. Ayrı şehirlerdeydik babamla. Mektup yazmıştı bana. Hiç öncekiler gibi değildi. “Yanında olamadığım kaçınıcı 10 Haziran, ben de sayamadım Gurbetim,” diyordu. İlginç bir mektuptu. Bir romancıydı sanki o satırları yazan. İyi zamanlarda yaşamadığımızı, sadece bu topraklarda değil, her yerde çok acı ve zulüm biriktiğini, bu yüz yılın, hayatta kalanlara gurbetten başka bir şey vermediğini söylüyordu. Gurbete düşmek, gurbette yaşamak zorunda kalmak, bir insanın yaşayacağı en büyük kötülüktür, diye yazmıştı. “İsmin sana hep bunu hatırlatsın kızım.”

Uzun uzun yüzüme baktı. “Çok anlamlı,” dedi, “gerçekten çok anlamlı buldum babanızın cümlelerini.”

Başka konuşacak şey kaldı mı der gibi sustuk her ikimiz de. Sabah sekizde Kilise'de olmak istiyordum.

“Ben yine sokak aralarında biraz dolaşacağım, hemen dönmeyecekseniz, oradan vedalaşırız, arabayla geleceğim zaten,” dedi.

İşıklar, “Mumların birini siz alın öbürünü de ben alayım,” derken geldi.

Odaların olduğu alt merdivenlerde önümden inerken,

“Benim için endişelenmeyin lütfen,” dedim. Durdu, bana döndü, “Babamın neyi bilip bilmediğinin, benim için bir önemi kalmadı Cavidan Hanım.”

Yanıt vermeden odalarımızın önüne geldik. Yan yanaydı odalarımız. Kapısını açarken, “Çok sevindim,” dedi sadece, “İyi geceler Gurbet Hanım.”

“Size de,” dedim.

Sabah, motoru kilisenin tepeye bakan yan tarafına park ettim. Arka çantadan, naylona sıkıca sardığım çiçek demetiyle, mum paketini çıkardım.

Kilisenin ön cephesini hızla geçip içeri girdim. Sağa sola saçılmış teneke meşrubat kutuları, kırık şişe parçaları, insanın genzini yakan sidik kokuları ve bin bir türlü pisliğin arasından, en arka tarafına yürüdüm. Camı penceresi sökül-müş boşluklarda kuş yuvaları çarpı gözüme. Demeti bıraktım. Paketi yırtıp çöpünü cebime koydum. Dokuz mumu sırasıyla yaktım.

Sessizliği yırtan arabanın motor sesi, Cavidan Hanım’ın da geldiğini işaret ediyordu.

Bir iki dakika içinde ana kapının biraz ilerisinde Cavidan Hanım belirdi. Gün ışığı yüzüne vuruyordu. Durduğu yerde kııldamadan bakışları kilisenin çevresini gezdi. Kapıda belirdiğim zaman gördü beni.

“Gözleri oyulmuş, bedeni parçalanmış, sağına soluna kazıklar çakılmış bir ceset gibi,” dedi, kendi kendine konuşur gibi.

“İçeri hiç girmeyin,” dedim, “moraliniz bozulur.”

“Doğru ya, dışı böyleyse...”

Cavidan Hanım’ı geçip uzaktan baktım kiliseye. Her iki yanında, yapının üst taraflarına çakılmış direklere anlam veremedim.

“Bu direkler?” dedim...

“Trafo direkleri,” dedi Cavidan Hanım, bana dönmeden. “Uzun yıllar bu kilise, elektrik kesintilerinde devreye giren trafo olarak kullanılmış.”

“Karanlığı aydınlatan Ermeni Kilisesi. Ne şaka ama!”

“Gurbet Hanım, Şanlıurfa’da kısa bir süre görev yapmıştım, oradan biliyorum. Bunun gibi trafoya çevrilmiş büyük bir kilise vardı. Dün gece elektrikler kesildiğinde, o sessizlikte yıllar öncesine, traфонun sesine döndüm bir an. Birçok yerde yapmışlar aynısını.”

Bir rehber konuşuyor sandım.

Bana döndü. “Eskişehir’de meselâ... Sinema salonuydu.” Sonra içeri girmeden çevresini dolaşıp durduğu yere geldi. “Ne dersiniz,” dedi, “yola çıkalım mı?”

Başımı salladım.

Ağır hareketlerle araçların başına geldik.

“Sizi tanımak bana çok iyi geldi Gurbet Hanım.”

Çok içten söylemişti.

“Benim için çok daha iyi oldu,” dedim, “gerçekten çok iyi oldu.”

Elini uzattı. Tokalaştık.

“Görüşelim” gibi gereksiz sözler etmedik ikimiz de. Telefonlarımızı almak gibi sakillik yapmadık. Ararsak bulurduk birbirimizi nasıl olsa.

“Dikkatli gidin lütfen,” dedi.

“Siz de,” diye yanıtladım.

Kilise’nin önünden ana yola çıkana kadar dikiz aynamdan takip ettim. Eskişehir yönüne döner dönmez sağ elimi kaldırıp önce iki kere daire çizip ileri sallayarak “Ben uzuyorum” işareti yaptım. Selektörüyle beni cevapladı. Vitesi kökleyip motoru bağırarak yolda akmaya başladım. Nasıl olsa Eskişehir’e kadar bütün radar noktalarını elimle koymuş gibi biliyordum.

Gece boyunca sohbetimizde onu Sivrihisar'a, aslında Kili-se'ye getiren şeye ilişkin gördüğüm bütün boşlukların üzerinden atlamıştı. Meslek refleksiydi belki de benimkisi. Acil nöbetlerimde de öyle olurdu. Pavyoncunun silahı kazara ateş alır, mermi dizini çok sevdiğinden olsa gerek gelip orada kendine bir yuva yapardı. Kadının birinin evde birden tansiyonu düşer, sandalyenin kolçağı sağ gözünden onu tutar, hatta yalvarırdı ona: "İki gözüm aman düşme." Meraktan sorardım zaten, bir öykü çıkarabilir miyim buradan diye. Olayın önemine göre, polis veya savcı damlardı kaldı ki.

Cavidan Hanım'a da sormadım daha fazlasını. Daha çok o beni dinlemek istiyordu, doğrusu benim de birine, beni Sivrihisar'a getiren öykümü anlatmaya gereksinimim vardı.

Geliş yönümüzde karşılaştığımız mola yerine yaklaşırken, selektörünü neredeyse siren gibi kullanan aracın bana hızla yaklaştığını görünce yavaşladım, aracın benimle birlikte yavaşlamasıyla Cavidan Hanım'ın arabasını tanıdım. Motoru sağa çektim. Kaskımı çıkardım.

Yanı başımızdan geçen TIR, kamyon, binek arabaların gürültüsünde araçtan çıkarak bana yaklaştı.

"Gurbet, kızım, en yakın konaklama yerinde buluşalım, sana bir şey vereceğim, bir iki de lafım olacak," dedi.

Tanıştığımız son yirmi saat içinde ilk kez bana "sen" ve "kızım" diye seslenmesinde otoriter bir hava bulmadım. Nedenini bilemediğim bir şekilde hoşuma da gitti doğrusu.

Beş dakikadan az bir zamanda uygun bir dönüşten U çekerek, ilk buluştuğumuz konaklama yerine girdik.

"Ben de kahve içerim," dedim. "Hayır sen otur lütfen," dedi. Elinde iki kahveyle geldi. Boynuna iple asılı okuma gözlüğünü takıp çantasından bir defter çıkardı. Gelişigüzel göz attı deftere. Gözlüğünü indirip, defteri kenara koydu. Elini defterin üstüne koyarak, "Bu defter kocamın. Tesadüfen buldum," dedi.

“Tek bir sözcük var aslında bu defterde. Bunca sayfalara değil de küçücük, el kadar bir kâğıt parçasına yazılmış bir *Ukde* kelimesi. Sonra bu kâğıdı katlayıp bir şişeye koymuş, ağzını sıkıca kapattıktan sonra denize fırlatmış sanki. Yaka-bilirdi, yok edebilirdi. Bunu yapmadı. Daha sonra yazmaya devam ederim diye düşünmedi. Bir hafta içinde yazmış bun-ları, sonra da dokunmamış bir daha, belki de kapağını bile açmamış.”

Çok mu gerekliydi bilmiyorum ama sordum işte.

Nerede bulduğunu anlattı. Gerçekten de taksi şoförü de-ğilse, bir kadının asla patlatamayacağı bir zulaydı.

“Yine de birinin eline geçsin istemiş,” dedim.

“Tabii ki,” dedi. “Beslediği bir umut vardı besbelli. Birinin eline geçsin istemişti.”

Sonra hiç soluk almadan konuştu.

“Arabanın yeni sahibinin bir gün uzun yolda lastiği pat-lasın, sağa çeksin, stepneyi takarken orada bir şey bulsun, bantlarını yırtıp açsın, ‘Bu defter de neyin nesi?’ desin, şöy-le sayfalarını çevirsin, hiçbir şey anlamasın, karısı ‘Ver baki-im bana,’ desin, ‘Ay bu da neymiş be?’ diye camı açıp dışa-rı sallasın, yolda temizlik yapan işçilerden biri görsün, bak-sın boş sayfaları var, ‘Bizim oğlan buralara resim çizer,’ diye alıp eve getirsin...”

Cavidan Hanım konuştukça hiç susmasın istiyordum.

o oğlan doğru dürüst hiçbir açıklaması olmadan defte-ri yıllarca muhafaza etsin, büyüdükçe edebiyata hevesli biri-si olsun, sonra bundan yararlanarak bir roman yazsın, var-sın roman az satsın, kimsenin dikkatini çekmesin. Ama cin o şişeden çıksın...”

Kahvesinden bir yudum aldı.

“Ben değildim o birisi. Yine de bu defterde benim de hikâ-yem var. Hani senin çok merak ettiğin... Okuduğunda göre-ceksin, eşim...”

Sustu. Gözlerini kaçırdı.

“Cavidan Abla iyi misin?” dedim, elini tutarak. Sırt çantamdan kâğıt mendil arandım. Nereye el atsam bulamıyordum. Bütün bölmelerini alt üst ettim.

“Eşim Nuri,” dedi, yüzüne yayılan gülümsemeyle.

Bıraktım aramayı.

“Bu defteri yazdığında senin yaşındaydı. Dostu Benjamin de aşağı yukarı benim yaşımda. Bu da sonuncu tesadüf. Ben unuttum Gurbet, kaç olmuştu?”

Aynı yüz ifadesiyle “dört buçuk,” dedim.

“Dört buçuk,” diye yineledi. “Bunu lütfen al. Okuduktan sonra da geri verme. Sende kalsın. Senin bir sırrı nasıl taşıdığını anladım. Hem bu defter de, artık sır değil.”

“Cavidan Abla, bir defter yazılmışsa, nereye gömülürse gömülsün, onu birisi mutlaka okur. Ben ikinci okuru mu olacağım?”

Her iki yanağındaki gamzeleriyle bakıyordu âdeta. Gözleri ışıltılıydı.

“En azından benim bildiğim ikinci,” dedim. “Sanmıyorum başka birisi daha olduğunu. Yine de insan her sürprize hazır olmalı.”

Defteri sırt çantasına koydu. “Yüküm arttı,” dedi.

“Sen yeterince yük almışsın.” Yumuşacık, ince uzun parmaklarına baktım. Elimi parmakları üzerinde gezdirip, sessizce “Hem de çok,” demek istedim.

Ayağa kalktı. Benim de yola çıkmak için ayaklanacağımı sanıyordu.

“Sen çık Gurbet,” dedim, “ben biraz daha dinleneyim.”

“Eşlik etmemi istemez misiniz?”

“Eskort alacak kadar önemli birisi hiç olmadım,” dedim gülümseyerek.

“Uzun vedalaşmalardan hoşlanmam,” dedi.

Kalktım, karşılıklı sarıldık birbirimize.

Gidişine baktım, kapıdan çıkışına, motosikletinin başında simsiyah uzun dalgalı saçlarını arkaya toplayıp lastikle bağlamasına, montunun fermuarını çekişine, kaskını arkadaki kutudan çıkarıp takışına...

Nuri'yle benim kızım da böyle deli dolu olur muydu acaba? İkimiz de cinsimizin uzun boylusu olduğumuza göre böyle uzun olurdu herhalde. Esmer değil de sarışın ya da açık kumral saçlı, beyaz tenli bir kız koydum motosikletin üstüne.

Allah'tan, bu kızın yolunu hep açık etmesini diledim.

Yola çıkmadan kapattığım cep telefonumu açtım. Bizim yaşımızda da olsa iki günlük evli bir kadını arayıp aramakta tereddüt ettim. Kaldı ki yalnız yakalayacağım da şüpheliydi.

İyi bir şey mi bu yaptığın Cavidan, diye kendime sordum. Bekle biraz, dedim. Hatta çık yola, bir iki saat düşün, acele etme, emin olursan, mola verdiğin bir yerde ararsın diye telkinde bulundum.

Kaldım öylece.

“Peki sizin hikâyenizi dinledikten sonra benim ne yapmamı bekliyorsunuz Gurbet Hanım?” diye sormuştum, dün akşam. “Babanızın eşinin çok yakın arkadaşıyım ben. Nikâh şahidi olacak kadar.”

“Sizden ne bir şey yapmanızı bekliyorum, ne de yapmanızı.”

Bir anne olsaydım bir gün çocuğuma, becerebilir miydim bilmiyorum, böyle bir şey söylemek isterdim her halde. “Ne yapmak istiyorsan onu yap, beni sevindirmeyi ya da üzmemeyi düşünme kızım. Neyse yapmak istediğin, bana dair değil, kendine dair nedenlerin olsun. Ben seni doğurdum ve sen olana kadar yanımdaydım, sen artık kendin-sin ve eğer istersen, sadece yanında olacağım. Bunun karşılaşılabileceğim acı sonuçlarına tahammül etmek ne kadar zor olursa olsun...”

Kadehinin etrafında parmaklarını gezdiriyordu. “Ulaş’tan duymuştum o lafı, çok hoşuma gitmişti. Bana bir gün kendince çok önemli ama bence beni anlamaktan çok uzak, çok gereksiz bir sürü şeyler anlatmış, en sonunda, söyledim ve ruhumu kurtardım, demişti. Aklımda o laf kalmış.”

Hiçbir şey sormamıştım ben de. Ulaş kim, o laf ne anlama geliyor, ne konuştunuz? Çok hoşuma gitmişti bu kızı dinlemek. Belli ki hayatında önemli bir yeri olan bir çocuktu Ulaş. Ben de Gurbet’i ara sokaklara sokmak istememiştim.

“Bu akşam Cavidan Hanım, açıkçası ben de söyledim ve ruhumu kurtardım,” diye bağlamıştı lafını.

Bir bağırış çağırışla kendime geldim. Çekirge sürüsü basmıştı mola yerini. “Tazeliyim mi Abla?” diyen garsona kaldırdım kafamı.

“Ne oluyor çocuğum, kim bunlar?” diye sordum.

“Maça gidiyorlar Abla, Fenerbahçe’nin Ankara’da maçı var bugün.”

“Sağ ol evladım,” dedim. Dışarı attım kendimi.

Dayanamadım. Arabaya biner binmez çantamdan telefonumu çıkardım. Hamiyet’i tuşladım. Kapalıydı.

Dünkü bulutlu havadan eser yoktu. Bemberraktı gökyüzü. Havanın açık, yağışsız olmasına en çok Gurbet için sevindim. Kilise’nin önünden ayrılırken “Siz motosikletçilerin yola çıkmadan birbirinize söylediği güzel sözler vardır, onlardan biriyle uğurlayayım sizi,” demiştim.

“Öyle genel geçer bir şey var mı, bilmiyorum açıkçası,” demişti, “ama ben, tekerin düz bassın, rüzgâr yüzüne vursun derim.”

Tekerinin düz bastığı yolda gidiyordu Gurbet.

Kontağı çevirdim, yola çıktım.

“Sivrihisar’da olmak için neden bugünü seçtiniz Cavidan Hanım?” diye sormuştu.

Hiçbir nedeni yoktu. Öyle denk gelmişti. Getirmiştim as-

linda. Nuri'nin arzusunu bir an önce üstümden atarak, bir nebze rahatlayacaktım belki de.

“Seneye aynı gün Pangaltı'nın ara sokaklarında dolaşabilmem için bugün buraya gelmem gerekiyordu,” demişti Gurbet.

“Aynı gün?”

“Evet aynı gün Cavidan Hanım.”

Eskişehir'i geçmiştim. Arabayı sağa çektim. Tekrar aradım Hamiyet'i. Yine kapalıydı.

Bu sabah Kilise'nin içinden dışarıya yürürken fark etmiştim Gurbet'i. Koyu karanlıktan çıkıyordu. Sırrın o koyu karanlığından...

Yıllarca taşıdığı, o an bile taşımakta olduğu sırrın kendisini aslında bir yalana ortak ettiğini çoktan anlamıştı. Sadece bunu ifşaya tenezzül etmiyordu.

Nuri'nin defterini ona teslim etme fikri orada düştü aklıma. Karar veremeden vedalaşmıştık. Onu yolda yakalayamayacağımdan korkmuştum.

Hamiyet, Bursa'ya girerken aradı.

“Sen kapat,” dedim, “yalnızsan seni uygun bir yere geçip on dakikaya kalmadan arayacağım.”

Telaşlandı birden. “Rahat ol Hamiyet, bir şey yok, öylesine konuşacaktım.”

Konuşacaklarım aklıma gelince tereddüt yaşadım birden. Hiç üstüme vazife olmayacak bir şey mi yapacaktım?

Hamiyet'i bu işe bulaştırmanın anlamı var mıydı? Neden Gurbet'e bunu söyleyemezdim?

Solumdan klaksonunu bağırarak geçen kamyon şoförü, “yürüsene be kadın” der gibi baktı. En sağ şeritte, bir kamyonundan bile az hızla seyrediyordum demek ki.

Emniyet şeridine iyice yanaşıp dörtlüleri yaktım. Hamiyet'i aradım.

“Ne haldeyim biliyor musun sen arayacaksın diye?”

“Bilmez miyim Hamiyet, ilk fırsatta aradım işte. Sivrihisar’dan dönüyorum, yoldayım.”

“Söyle çabuk, ne!” Bir çığlık attı “Aman Allah’ım Gurbet de oraya gitmişti, Cavidan, ne oldu Cavidan?”

Güç bela susturdum Hamiyet’i.

“Şimdi konuşabilir miyiz?” dedim.

Beni dinleyecek, sorularıma cevap verebilecek kadar rahatladığını anlamak istiyordum.

Önce biraz takıldım. “Hayırdır Hemşire, kocan seni ikinci günde, hem de böyle bir Pazar günü yalnız mı bıraktı.”

“Hiç sorma,” dedi, “ben de şakalaştım hatta, iyi bir başlangıç yaptık diye.”

“Eee?”

“Yok be, bugüne çattı işte, yukarıda Kat Malikleri Kurulu toplantısında.”

“Seni gönderseymiş, eskisi bile olsan Hâkimsin nihayetinde, korkarlardı en azından senden.”

“Ben yönetmediğim toplantıya girmem bilirsin,” dedi kırdarak.

Rahatlamıştı gerçekten.

İlk aldıkları nikâh tarihinden bir iki hafta önce Hamiyet, “Biliyor musun Cavidan, eşimin dedesi ve büyükannesi Ermeniymiş,” demişti. “Ne var bunda?” demiştim, “Hiç,” demişti, “n’olacak ki?”

Eşinin, bunu nasıl öğrendiğini sordum, Hamiyet’e.

“Kusura bakma Hemşire, çok ilgisiz geldi şimdi sana bu sorum, biliyorum, aklıma takıldı işte.”

“Valla öyle geldi ne yalan söyleyeyim, ama vardır senin bir bildiğin.”

“Öyleyse seni dinliyorum.”

“Şimdi valla ilk nikâh tarihini almamızdan bir iki hafta önceydi hani. Bunu senin bilmeye hakkın olduğunu düşün-

düm, dedi. Bir gün bir yerden öğrenirsin, hani, bu benim kabul edebileceğim bir şey değil dersin, en başında benden duy. Böyle konuştu yani.”

“Bunu nasıl öğrenmiş Hamiyet, kimden öğrenmiş diye sordum, sen bana ne anlattığından bahsediyorsun.”

“E bir de dövseydin be Hâkimanım. Merak bile etmedim valla.”

“Sormadın yani.”

“Valla sormadım yani. Neyini kurcalayayım ki?”

“Doğru, neyini kurcalayacaksın ki?”

“Bak şimdi! Yine dövmeğe başladı.”

Aşk olsun ne dövmesi diye araya girecekken, “Ha, bir de bir şey dedi. Kızım bilmiyor, dedi, senden bu konuda bir hassasiyet beklersem, çok mu fazla bir şey istemiş olurum? Yani... Böyle dedi.”

Sonra yine bir çılgılık attı.

“Ay ay ay! Tabii ya, sen orada Gurbet’le tanıştın. Cavidan Allah aşkına! Yok yok tabii ki, kusura bakma n’olur, birden ona bir şey söylemiş olabileceğini düşündüm.”

“Hamiyet!” Azarlar gibi değil, “Beni dinler misin?” demek istiyordum.

“Tamam Cavidan tamam, dedim kaçtım.”

“Gurbet’le tanıştım.”

“Valla ben de yakından tanımak, arkadaş olmak isterim yani. Nasıl çok şirin bir kız değil mi?”

Birden Hamiyet’e neyi nasıl izah edeceğimi, ne söyleyeceğimi bilemedim. Aynı yerde değildik. Ama ok yaydan çıkmıştı.

“Keşke bunu yüz yüze konuşabilseydik Hamiyet,” dedim.

Çok sevindi. Yazlıktan ne zaman döneceğimi sordu. Bilmiyordum ne zaman döneceğimi.

“Kaç saatlik yolun kaldı ki? Bekleyenin var sanki, kır direksiyonu, hadi hemen bize gel,” dedi.

Cevabımı beklemeden, “İkimizin de işi yok, biz gelelim istersen,” dedi, “zaten hafta sonu gelecektik, erkene alırız ne var ki.”

Gurbet’in babasıyla karşı karşıya geldiğimde, hayatımın bir daha bulmak istemeyecek kadar uzağına atmaya çalıştığım mesleğim, yine üstüme üstüme gelecekti. Kendimi kontrol edebileceğimden emin olamadım. Babasına kabalık, hatta haksızlık yapacağımdan endişe ettim.

Ayrıca yüz yüze gelsem söyleyeceğim on tane laf mı vardı sanki?

“Hemşire, Gurbet, babasının ondan sakındığı her şeyi biliyor. Hatta belki daha fazlasını.”

Arabadan dışarı atmıştım kendimi.

“Cavidan, ne dedin, duyamadım, yine kulaklığı mı taktın, çıkar şunu Allah aşkına,” dedi Hamiyet.

Aynı lafı tekrarlardım, bu kez bağırarak.

“Duydun mu?” dedim.

Tekrar arabaya bindim.

“Duydum duydum,” dedi ve sessizliğe gömüldü.

Hemen bir araba yanaştı önüme. İki genç arabadan çıkıp yanıma kadar geldi. Birisi iki avucunu açıp “Her şey tamam değil mi, bir sorun yok,” işareti yaptı. Camı açıp, “Sorun yok,” dedim. Teşekkür ettim elimi sallayarak.

Tam çocuklar giderken, “Nasıl sorun yok Cavidan?” dedi Hamiyet, “nasıl sorun yok?”

Sorun vardı tabii ki ama artık babasının sorunuydu.

“Tabii ki kızını korumaya çalışmış eşin, Hemşire,” dedim. “Bilsin istememiş. Yalancı değil senin kocan, anlıyor musun beni, yalanla yaşamış ama yıllarca.”

Bunun için aramamıştım Hamiyet seni. Haklıydın o soruyu sormakta.

Gurbet bir sırrı ele vermediği her gün, bilmeden yalanla yaşıyor, her gün aynı yalana ortak oluyordu babasıyla.

Başka yalanlar sokabilir hayatına, önünde uzun yıllar var, daha başka yalanlar paçasına yapışabilir. Bundan böyle hiç olmazsa bu yalan olmayacak hayatında.

“Anlatabildim mi Hemşire?” dedim, “o yalanla yaşayıp yaşamamak artık eşinin bileceği iş. Bunu söylemek için aramıştım seni.”

Yine hıçkırık tutmuştu. Bol bol su içip geçmesini bekledim bir süre.

Daha fazla direksiyon sallayamayacağımı anladım. Hava kararmamıştı, az bir yolum kalmıştı kalmasına da umurumda değildi artık. Uludağ’a vurdum. Bulduğum ilk otele yerleştim. Sabah, günün ilk ışıklarıyla yola çıkardım nasıl olsa.

İlk işim kendimi hemen küvete atmak oldu. Dayanabildiğim kadar kaldım suyun altında. Çıktım, kurulandım. Üstümü değiştirdim. Akşam yemeği için erken bir saatti. Kendime gelmişim.

Cep telefonum tam o anda öttü.

Mesajı açtım.

“Ahmet seni aramak istiyor,” diyordu Hamiyet.

“Beni değil Gurbet’i arasın,” diye cevapladım.

Kapattım telefonu.

Otelde kalmama gerek yoktu.

Çantamı topladım. Oda servisini aradım. “Arabamı hazır edin lütfen,” dedim, “hesabı da çıkarın.”

Onun benden özür dilemesi, özrümü kabul etmek zorundasın anlamına geliyordu. Sahtekârca, hiçbir samimiyeti olmayan bir özür, hani. Onu affetseydim ben de aynı sahtekârlığı giyinecektim. Düşünsene, affetmediğim için ben suçlu olacağım. Dönüp ona, seni affetmediğim için beni affet diyeceğim neredeyse.

Bir defter: İç döken, hatırlayan, nedamet getiren, anlamak ve anlatmak isteyen satırlar... Nuru Gardaş, Benjamin Ağabey'i anlatıyor. Cavidan okuyor, kadınlar konuşuyor. Gurbet yollara düşüyor. Utanan, bağışlayan, özür dileyen hasbıhaller... Şüphenin, utanmanın ve yalanın teşhiri...

Ukde kısacık, büyük bir roman. Ermenileri, Türkleri, kadınları, katilleri, hainleri, eski defterleri deşeleleyen kederli bir ses...

Akif Kurtuluş, kayıtsız kalınamayacak bir serinlikle kuruyor romanı.

